

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

**Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών
Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών**

**ΠΜΣ στις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην
Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Έρευνα**

Διπλωματική Εργασία

με θέμα:

**«Διεθνείς Οργανισμοί, Εκπαίδευση και Ανθρωπιστικές Κρίσεις: η
Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και η εκπαίδευση
των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία»**

Καχριμάνη Λουίζα

ΑΜ: ΜΠ16010

Επιβλέπων: Επικ. Καθηγητής Ραπτόπουλος Νικόλαος

Πειραιάς, Ιούλιος 2019

Η δηλούσα Λουίζα Καχριμάνη βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

Λουίζα Καχριμάνη

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and strokes, positioned below the printed name.

Ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας την παρούσα διπλωματική εργασία, θα ήθελα να ευχαριστήσω αρχικά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Επίκουρο Καθηγητή κ. Νικόλαο Ραπτόπουλο για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε και την καθοδήγηση που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Επίκουρο Καθηγητή κ. Ανδρέα Λιαρόπουλο και την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κ. Φωτεινή Ασδεράκη που με τίμησαν με τη συμμετοχή τους στην τριμελή επιτροπή αξιολόγησης. Θερμές ευχαριστίες θα ήθελα επίσης να απευθύνω στο ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό του τμήματος Δ.Ε.Σ του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την συνολική υποστήριξη που παρέχουν στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Έρευνα». Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου και την αδερφή μου που είναι πάντα δίπλα μου και με στηρίζουν σε κάθε μου βήμα.

Περίληψη

Στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων παραβιάζονται αρκετά δικαιώματα κρίσιμης σημασίας, ένα εκ των οποίων είναι και αυτό της εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση σε ανθρωπιστικές κρίσεις συνιστά μια από τις πιο σημαντικές πολιτικές ανθρωπιστικής ανταπόκρισης, στην οποία καθοριστική είναι η συνεισφορά των διεθνών οργανισμών. Στην Τουρκία, η οποία σύμφωνα με στοιχεία της Έπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες φαίνεται ότι το 2019 φιλοξενεί πάνω από 3 εκατομμύρια πρόσφυγες, υπάρχει ένα μεγάλο ποσοστό προσφύγων που δεν συμμετέχει σε καμία μορφή εκπαίδευσης. Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθεί η πολιτική που ακολουθείται για την εκπαίδευση, η οποία παρέχεται στους πρόσφυγες που βρίσκονται στην Τουρκία, και πώς συνεισφέρει η Έπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες σε αυτή την πολιτική. Προκειμένου να μελετηθούν τα παραπάνω, διεξήχθη βιβλιογραφική έρευνα, βασισμένη σε βιβλία, επιστημονικά περιοδικά και εκθέσεις διεθνών οργανισμών. Από την έρευνα προκύπτει ότι η πολιτική που ακολούθησε η Έπατη Αρμοστεία συνέβαλλε σημαντικά στην αύξηση του αριθμού των Σύριων μαθητών στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση, στην Τουρκία.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση σε καταστάσεις κρίσεων, ανθρωπιστικές κρίσεις, Τουρκία, πρόσφυγες, Έπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες.

Abstract

In cases of humanitarian crises, it's often that many of human rights are violated, one of which is the right of education. Education in emergencies constitutes a main pillar of humanitarian response, in which the contribution of the International Organizations is decisive. Turkey, according to UNHCR, hosts more than 3 million refugees and has a significant number of refugees that do not participate in any form of education. The aim of this thesis is to examine the policy of education that is followed and provided for the refugees in Turkey and study the contribution of UNHCR in it as well. In order to study the above, bibliographic research was conducted, based on books, scientific journals and reports of international organizations. The research shows that the policy followed by UNHCR has significantly contributed to the increase of the number of Syrian students in formal and informal education, in Turkey.

Key words: Education in emergencies, humanitarian crises, Turkey, refugees, UNHCR.

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
Ερευνητικοί στόχοι.....	2
Επισκόπηση Βιβλιογραφίας.....	3
Μεθοδολογία και δομή της έρευνας.....	5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ, ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	8
1.1. Ιστορική αναδρομή της εμφάνισης των Διεθνών Οργανισμών	8
1.2. Ορισμός των Διεθνών Οργανισμών	11
1.3. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών	13
1.4. Η Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.....	15
1.5. Διεθνείς Οργανισμοί και Ανθρωπιστικές κρίσεις	18
1.6. Η εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων.....	21
1.7. Η Ύπατη Αρμοστέα και η εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων. 25	
Συμπέρασμα	27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙ ΣΥΡΙΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ	28
2.1. Η Συριακή κρίση και η πολιτική της Τουρκίας	28
2.2. Το Νομικό πλαίσιο για τους Σύριους πρόσφυγες στην Τουρκία	30
2.3. Η πολιτική της Τουρκίας για την ενσωμάτωση των προσφύγων	33
2.4. Ανθρωπιστική βοήθεια στην κρίση	37
Συμπέρασμα	41

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΡΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ.....	42
3.1. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση	42
3.2. Η πολιτική της Τουρκίας για την εκπαίδευση των προσφύγων.....	43
3.3. Η συμμετοχή των προσφύγων στην εκπαίδευση	48
3.4. Τα εμπόδια στην εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων	50
Συμπέρασμα	53

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΎΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΡΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ	54
4.1. Η πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας για την εκπαίδευση των προσφύγων	54
4.1.1. Μαθήματα Τουρκικής γλώσσας σε Σύριους πρόσφυγες.....	56
4.1.2. Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση Σύριων προσφύγων	57
4.1.3. Τριτοβάθμια εκπαίδευση Σύριων προσφύγων	58
4.2. Η συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας με την UNICEF	60
4.2.1. Το Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία	61
4.2.2. Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (2015-2016) - Τομέας Τουρκίας.....	64
4.2.3. Το Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (2016-2017) - Τομέας Τουρκίας.....	67
4.2.4. Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (2017-2018) - Τομέας Τουρκίας.....	69
4.2.5. Συνολικά αποτελέσματα Περιφερειακού Σχεδίου για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία- Τομέας Τουρκίας	72
4.3. Η συμβολή της Ύπατης Αρμοστείας στην εκπαίδευση των προσφύγων στην Τουρκία	76
Συμπέρασμα	77
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	81
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	92
A. Χάρτες.....	92
B. Νομικά Έγγραφα	94

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σήμερα υπάρχουν περίπου 25,4 εκατομμύρια πρόσφυγες, 3,1 εκατομμύρια αιτούντες άσυλο και 40 εκατομμύρια εσωτερικά εκτοπισμένοι¹. Οι αριθμοί αυτοί οφείλονται σε πολλούς παράγοντες, ένας εκ των οποίων είναι ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες² υπάρχουν περίπου 5,5 εκατομμύρια πρόσφυγες από τη Συρία, με τον μεγαλύτερο αριθμό να συγκεντρώνεται στην Τουρκία, η οποία φιλοξενεί πάνω από 3 εκατομμύρια πρόσφυγες³.

Στις ανθρωπιστικές κρίσεις που οι προσφυγικές ροές είναι μεγάλες, τα κράτη δεν μπορούν να τις αντιμετωπίσουν μόνα τους και χρειάζονται βοήθεια από διεθνείς δρώντες. Ο οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών που είναι αρμόδιος για τη βοήθεια των κρατών στην αντιμετώπιση των προσφυγικών κρίσεων και την παροχή βοήθειας σε πρόσφυγες, αιτούντες άσυλο, και εσωτερικά εκτοπισμένους, είναι η Ύπατη Αρμοστεία. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων της Ύπατης Αρμοστείας ξεκινάει ως αποτέλεσμα έκτακτης ανάγκης που προέρχεται από μια ξαφνική εισροή προσφύγων και εσωτερικά εκτοπισμένων. Επομένως, μεγάλο μέρος της δράσης της Ύπατης Αρμοστείας, βασίζεται στην ανάγκη για παρέμβαση στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων⁴.

Η εκπαίδευση, θεωρείται ως ένας «κεντρικός πυλώνας» της αντίδρασης σε ανθρωπιστικές κρίσεις, μαζί με τους πυλώνες της διατροφής, της στέγασης και των υπηρεσιών υγείας. Η παροχή εκπαίδευσης σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων είναι πολύ σημαντική, καθώς δίνει την ευκαιρία στους μαθητές, τις οικογένειες και τις κοινότητές τους να ξεκινήσουν τη διαδικασία επούλωσης τραυμάτων και να καλλιεργήσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται για τη διατήρηση της ειρήνης⁵.

---

¹ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "Figures at a Glance", δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>, τελευταία πρόσβαση στις 12/3/2019).

² Στο εξής για λόγους οικονομίας θα την αναφέρετε μόνο ως «Ύπατη Αρμοστεία».

³ Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Operational Portal, "Syria Refugee Response", 16 Μαΐου 2019, (Αναγνώστηκε από: https://data2.unhcr.org/en/situations/syria#_ga=2.233142174.1256827142.1526742362-357322710.1519126000, τελευταία πρόσβαση στις 6/6/2019).

⁴ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Handbook for Emergencies*, Γενεύη, UNHCR, τρίτη έκδοση, 2007, σελ. VII.

⁵ Βλ. SINCLAIR Margaret. *Education in emergencies*, στο *Learning for a future: Refugee education in developing countries*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), 2001, σελ. 2.

Η εκπαίδευση των προσφύγων σε παγκόσμια κλίμακα εξακολουθεί να μην είναι επιτυχής λόγω της περιορισμένης πρόσβασης και της χαμηλής ποιότητας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Έπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η πρόσβαση στην εκπαίδευση για τους πρόσφυγες σε παγκόσμιο επίπεδο είναι 76% σε πρωτοβάθμια και 31% σε δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ η πρόσβαση φαίνεται να είναι πιο περιορισμένη για τα κορίτσια. Η συνολική έλλειψη ανθρώπινων και οικονομικών πόρων, καθιστούν την εκπαίδευση για τους πρόσφυγες ανεπαρκής⁶.

Ερευνητικοί στόχοι

Σκοπός της εργασίας είναι να μελετηθεί αρχικά η πρόσβαση των Σύριων Προσφύγων, οι οποίοι βρίσκονται στην Τουρκία, στην εκπαίδευση, ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, όπως αυτό έχει κατοχυρωθεί σε διεθνείς συμβάσεις. Στη συνέχεια, θα αναλυθεί ο τρόπος με τον οποίο συνεισφέρει ένα επικουρικό όργανο των Ηνωμένων Εθνών, η Έπατη Αρμοστεία στην παροχή της εκπαίδευσης στους πρόσφυγες.

Το ερώτημα που προκύπτει από τα παραπάνω, είναι πώς ένας διεθνής οργανισμός μπορεί να συνεισφέρει στην υποστήριξη ενός κράτους στον τομέα της εκπαίδευσης. Η εξέταση αυτού του ερωτήματος θα γίνει βάσει των ερμηνευτικών πλαισίων που μας παρέχει η νεοφιλελεύθερη θεσμική σχολή σκέψης των Διεθνών σχέσεων. Η σχολή αυτή υποστηρίζει ότι οι διεθνείς θεσμοί μπορούν να ενισχύσουν τις προσδοκίες για την τήρηση των διεθνών συμφωνιών⁷. Το θέμα που εξετάζεται αφορά σχέσεις διεθνούς οργανισμού και κράτους, των οποίων όμως οι σχέσεις συνήθως είναι συνεργατικές και σπάνια ανταγωνιστικές. Στην προκειμένη περίπτωση το κράτος επιδιώκει τη βοήθεια από διεθνείς οργανισμούς προκειμένου να αντιμετωπίσει μια τέτοιου είδους κρίση. Για τους παραπάνω λόγους επιλέχθηκε η νεοφιλελεύθερη σχολή σκέψης ως η θεωρητική βάση που θα μας βοηθήσει να εξετάσουμε το ερώτημα αυτό.

Ως διεθνείς θεσμοί θεωρούνται οι διεθνείς οργανισμοί και οι διεθνείς κανόνες, οι οποίοι ορίζουν το εθνικό πλαίσιο δράσης σε τομείς κοινού συμφέροντος⁸. Σύμφωνα με τον θεσμικό φιλελευθερισμό, οι διεθνείς θεσμοί «*λειτουργούν ως*

---

⁶ Βλ. BIRCAN Tuba, SUNATA Ulas, "Educational assessment of Syrian refugees in Turkey". *Migration Letters*, 12, 3, 2015, 226-237, σελ. 228.

⁷ Βλ. JACKSON Robert, SORENSEN, Georg. *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων: Η Σύγχρονη Συζήτηση*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 2006, σελ. 181.

⁸ Βλ, ό.π., σσ. 181-185.

σταθεροποιητικοί παράγοντες των αμοιβαίων προσδοκιών όσον αφορά τις μελλοντικές συμπεριφορές των συμμετεχόντων, καθιστούν πιο αξιόπιστες τις δεσμεύσεις τους και σταθεροποιούν τις αμοιβαίες προσδοκίες για την μελλοντική συμπεριφορά των κρατών»⁹.

Με βάση τα παραπάνω, η υπόθεση εργασίας που διατυπώνεται είναι η εξής: «Οι διεθνείς οργανισμοί παίζουν έναν επικουρικό ρόλο στην προσπάθεια των κρατών να πετύχουν τους διεθνείς αποδεκτούς στόχους και συμφωνίες στον τομέα της εκπαίδευσης των προσφύγων». Η υπόθεση εργασίας θα εξεταστεί υπό το πρίσμα του απαραίτητου εννοιολογικού/θεωρητικού πλαισίου, όπως προκύπτει από τη διεθνή βιβλιογραφία, την οποία εξετάζουμε παρακάτω.

Επισκόπηση Βιβλιογραφίας

Κατά την εξέταση της βιβλιογραφίας παρατηρήθηκε ότι ο τομέας της εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης είναι αρκετά σημαντικός, καθώς συμβάλει σε μια σειρά θετικών αποτελεσμάτων, όπως είναι η προστασία και η ευημερία των παιδιών, η οικονομική ανάπτυξη και η οικοδόμηση της ειρήνης.

Σύμφωνα με το *Διεθνές Δίκτυο για την Εκπαίδευση σε Καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης* (INEE), η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης «αναφέρεται στις ευκαιρίες ποιοτικής μάθησης σε καταστάσεις κρίσεις για όλες τις ηλικίες, συμπεριλαμβανομένης της πρόιμης παιδικής ανάπτυξης, της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας, της άτυπης, της τεχνικής, της επαγγελματικής, της ανώτερης και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης παρέχει σωματική, ψυχοκοινωνική και γνωστική προστασία που μπορεί να διατηρήσει και να σώσει ζωές. Οι κοινές καταστάσεις κρίσης στις οποίες είναι απαραίτητη η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης περιλαμβάνουν συγκρούσεις, καταστάσεις βίας, βίαιες μετακινήσεις, καταστροφές και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία». Η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αποτελεί μια πιο ευρεία έννοια από την «επείγουσα ανταπόκριση στην εκπαίδευση», η οποία αποτελεί βασικό στοιχείο της¹⁰.

---

⁹ Βλ. KEOHANE Robert, *After Hegemony : Cooperation and Discord in the World Political Economy*, Πρίνστον, Princeton University Press, 1984, σελ. 90, όπως αναφέρεται στο ΑΣΔΕΡΑΚΗ Φωτεινή, *Ευρώπη και Παιδεία*, Αθήνα, Σιδέρης, 2008, σελ. 83.

¹⁰ Βλ. INEE, “*Education in Emergencies*”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: www.ineesite.org/en/education-in-emergencies, τελευταία πρόσβαση στις 2/3/2018).

Ένας άλλος ορισμός για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης έχει δοθεί από το *Save the Children* (2001). Σύμφωνα με τον ορισμό αυτόν, «*Η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης προστατεύει την ευημερία, προάγει τις ευκαιρίες μάθησης, και ενθαρρύνει τη γενική ανάπτυξη (κοινωνική, συναισθηματική, γνωστική, σωματική) των παιδιών που πλήττονται από συγκρούσεις και καταστροφές*».

Οι Davies και Talbot (2008) αναφέρουν πως η εκπαίδευση σε καταστάσεις κρίσεων παρέχει τόσο στους μαθητές, όσο και στους δασκάλους το αίσθημα ασφάλειας. Ειδικότερα, όσον αφορά τους πρόσφυγες, μελέτες έδειξαν ότι η εκπαίδευση μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά όχι μόνο να νιώσουν ασφαλείς στο παρόν, αλλά να διατηρήσουν φιλοδοξίες για ασφάλεια και στο μέλλον (Dryden-Peterson, 2011). Άλλες μελέτες δείχνουν πως και οι ίδιοι οι μαθητές υποστηρίζουν την σημασία της εκπαίδευσης για την ευημερία τους (Winthrop, 2011).

Επιπλέον, η εκπαίδευση παρέχει στους μαθητές την ψυχοκοινωνική υποστήριξη που χρειάζονται στις καταστάσεις κρίσεων και συμβάλει σημαντικά στη θετική κοινωνική και συναισθηματική προσαρμογή των παιδιών (Winthrop και Kirk, 2008). Ακόμη, τα σχολεία θεωρείται ότι παρέχουν και άλλες υπηρεσίες εκτός της εκπαίδευσης, όπως είναι η περίθαλψη, η διατροφή και η υγεία (Aguilar και Retamal, 2009, Smith, 2005).

Σύμφωνα με την Sinclair (2001), η εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων είναι απαραίτητη για τον επαναπατρισμό των προσφύγων. Αυτό συμβαίνει, καθώς μέσω της εκπαίδευσης για επαναπατρισμό, στην οποία χρησιμοποιείται ένα αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών παρόμοιο με αυτό της χώρας προέλευσης τους, οι μαθητές αποκτούν ένα αίσθημα εθνικής συνείδησης και νιώθουν ασφάλεια.

Επιπλέον, η Sinclair (2002), επισημαίνει ότι η κυβέρνηση, της οποίας η χώρα φιλοξενεί τους πρόσφυγες, πρέπει να ορίσει σαφής πολιτική σχετικά με την εκπαίδευση των προσφύγων, και αναλυτικές οδηγίες αναφορικά με το εκπαιδευτικό τους πρόγραμμα.

Η Pigozzi (1999) επικεντρώνεται σε προγράμματα εκπαίδευσης σε καταστάσεις κρίσεων, αναφέροντας πως κάθε πρόγραμμα επείγουσας εκπαίδευσης πρέπει να είναι ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα και όχι απλώς ένα μικρό πρόγραμμα που θα καλύψει το κενό εκπαίδευσης που υπάρχει σε μια συγκεκριμένη κατάσταση. Το πρόγραμμα πρέπει να σχεδιαστεί ώστε το εκπαιδευτικό σύστημα να εδραιωθεί από την αρχή.

Τέλος, ο Sommers (2004) μελετά τη συνεργασία μεταξύ διεθνών δρώντων και κρατών κατά τη διαδικασία της εκπαίδευσης σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων. Όπως αναφέρει, η συνεργασία στη διαδικασία της εκπαίδευσης σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων είναι σημαντική, καθώς σε αντίθεση με άλλες μορφές ανθρωπιστικής βοήθειας (διατροφή, στέγαση, υγεία, κτλ), η εκπαίδευση σε καταστάσεις κρίσεων κάνει πολύ περισσότερα από την κάλυψη των υπάρχοντων κενών. Η εκπαίδευση δημιουργεί δεσμούς μεταξύ των ανθρώπων που προέρχονται από την ίδια χώρα.

Μεθοδολογία και δομή της έρευνας

Η εξέταση του θέματος στην παρούσα εργασία θα γίνει μέσω της ανάλυσης της βιβλιογραφίας και θα αξιοποιηθεί περιεχόμενο από πρωτογενείς πηγές, όπως εκθέσεις οργανισμών και ιστότοποι, καθώς και από δευτερογενείς πηγές, δηλαδή βιβλία και άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά. Ειδικότερα για την παρουσίαση της δράσης της Ύπατης Αρμοστείας για την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία, αναλύθηκαν εκθέσεις της Ύπατης Αρμοστείας, καθώς και στατιστικοί πίνακες.

Η εργασία χωρίζεται σε τέσσερα κεφάλαια, τα οποία εξετάζουν διαφορετικές πτυχές της παρούσας εργασίας. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μια αποσαφήνιση των βασικών εννοιών της εργασίας, δηλαδή των εννοιών «διεθνείς οργανισμοί», «ανθρωπιστικές κρίσεις», και «εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων». Αυτό θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε τους βασικούς όρους της εργασίας. Στην συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικά ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Καθώς στα επόμενα κεφάλαια θα αναλυθεί η πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας, είναι απαραίτητη μια εισαγωγή στον οργανισμό αυτόν. Επιπλέον, αναλύεται το πώς οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να συνεισφέρουν σε καταστάσεις κρίσεων. Το κομμάτι αυτό θα μας βοηθήσει στην συνέχεια που θα εξετάσουμε την πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας αναφορικά με τις καταστάσεις κρίσεων. Τέλος, γίνεται μια παρουσίαση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ και μια εισαγωγή σχετικά με την πολιτική της στον τομέα της εκπαίδευσης στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων. Μέσω αυτού του κεφαλαίου θα κατανοήσουμε την πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας στον τομέα της εκπαίδευσης, και έτσι θα μπορέσουμε αργότερα να αναλύσουμε την πολιτική που ακολούθησε για την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το διεθνές, και εθνικό νομικό πλαίσιο που αφορά τους Σύριους πρόσφυγες στην Τουρκία. Στην συνέχεια αναλύεται η πολιτική που ακολούθησε η τουρκική κυβέρνηση για την ενσωμάτωση των Σύριων προσφύγων στην κοινωνία, καθώς και η ανθρωπιστική βοήθεια που έλαβε από διεθνείς δρώντες. Αυτά τα κεφάλαια θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε το πώς η Τουρκία αντιμετώπισε την προσφυγική κρίση, τι πολιτική ακολούθησε αναφορικά με τους πρόσφυγες, και αν δέχτηκε βοήθεια στη διαδικασία αυτή από διεθνείς οργανισμούς.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση της κατάστασης της εκπαίδευσης των Σύριων Προσφύγων στην Τουρκία. Αρχικά παρουσιάζεται το δικαίωμα στην εκπαίδευση, όπως έχει καταχωρηθεί στις διεθνείς συμβάσεις. Αυτό το κεφάλαιο θα συμβάλει στην κατανόηση του διεθνούς πλαισίου αναφορικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, και στην πολιτική που οφείλουν να ακολουθήσουν τα κράτη. Στην συνέχεια παρουσιάζεται η πολιτική της Τουρκίας για την εκπαίδευση των προσφύγων, καθώς και η συμμετοχή των Σύριων προσφύγων στην εκπαίδευση. Μέσω αυτών των κεφαλαίων θα αναλυθεί η εκπαιδευτική πολιτική της τουρκικής κυβέρνησης, πώς εκείνη συντέλεσε την συμμετοχή των προσφύγων στην εκπαίδευση, και θα μας βοηθήσει στην συνέχεια να εξετάσουμε, το πώς ανάλογα με την πολιτική της τουρκικής κυβέρνησης, κατευθύνθηκε και η πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας. Τέλος, γίνεται αναφορά στα εμπόδια που υπάρχουν στην εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων. Αυτό θα μας βοηθήσει να δώσουμε μια καλύτερη εξήγηση στα ποσοστά της συμμετοχής των προσφύγων στην εκπαίδευση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο εξετάζεται αναλυτικά η πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας για την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία, και πιο συγκεκριμένα παρουσιάζονται οι πολιτικές της Ύπατης Αρμοστείας σχετικά με τα μαθήματα Τουρκικής γλώσσας σε Σύριους πρόσφυγες, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μέσω του κεφαλαίου αυτού θα αναλυθεί η πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας που ακολούθησε σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης. Έπειτα, γίνεται αναφορά στην συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας με την UNICEF. Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει τον τρόπο συνεργασίας δυο Διεθνών Οργανισμών στον τομέα της εκπαίδευσης. Στην συνέχεια, παρουσιάζεται «Το Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία», στην Τουρκία, κατά τα έτη 2015-2018. Τέλος, αναλύονται τα συνολικά

αποτελέσματα αυτού του προγράμματος. Μέσω των αποτελεσμάτων θα γίνει και η εξέταση της υπόθεσης εργασίας που τέθηκε παραπάνω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ, ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Εισαγωγή

Οι διεθνείς οργανισμοί είναι αποτέλεσμα βούλησης των κρατών, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα κοινά τους προβλήματα. Ειδικότερα, στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων, στις οποίες μπορεί να πλήττονται περισσότερα από ένα κράτη η συνεισφορά των διεθνών οργανισμών είναι αναγκαία. Στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων, καταπατώνται αρκετά ανθρώπινα δικαιώματα ένα εκ των οποίων είναι και αυτό της εκπαίδευσης. Οι διεθνείς οργανισμοί είναι σημαντικοί αρωγοί των κρατών στην εξασφάλιση του δικαιώματος της εκπαίδευσης.

Στο παρόν κεφάλαιο θα γίνει αποσαφήνιση των βασικών εννοιών της εργασίας, δηλαδή των εννοιών «διεθνείς οργανισμοί», «ανθρωπιστικές κρίσεις» και «εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων». Επιπλέον, θα γίνει μια παρουσίαση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, καθώς και πώς ο οργανισμός αυτός συνεισφέρει στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων και στην εξασφάλιση του δικαιώματος της εκπαίδευσης των προσφύγων σε αυτές τις καταστάσεις.

1.1. Ιστορική αναδρομή της εμφάνισης των Διεθνών Οργανισμών

Από τη δημιουργία τους, τα κράτη διατηρούσαν διμερείς, ακόμη και πολυμερείς σχέσεις μεταξύ τους. Στην αρχή η συνεργασία τους γινόταν μέσα από το θεσμό της διπλωματίας, ενώ στη συνέχεια εδραιώθηκε και η συνεργασία των κρατών με μη κρατικούς δρώντες (μη κυβερνητικές οργανώσεις, υπερεθνικά δίκτυα). Ακόμα, τα κράτη άρχισαν να συμμετέχουν πιο ενεργά σε διεθνείς οργανισμούς, με αποτέλεσμα η λήψη αποφάσεων για τα παγκόσμια ζητήματα να λαμβάνει χώρα εντός αυτών των δομών¹¹.

---

¹¹ βλ. ΦΡΑΓΚΟΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΧΡΗΣΤΟΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ, Εισαγωγή στην παγκόσμια πολιτική, Έννοιες, θεωρήσεις, δρώντες, δομές και διαδικασίες, Αθήνα, Επίκεντρο, 2018, σελ. 30.

Πιο συγκεκριμένα, η συνεργασία των κρατών στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών εδραιώθηκε στο τέλος του 19^{ου} αιώνα¹². Ο πιο προφανής λόγος για τη δημιουργία των οργανισμών εκείνη την περίοδο, είναι ο σχηματισμός ενός σχετικά σταθερού συστήματος κυρίαρχων κρατών στην Ευρώπη¹³. Επιπλέον, για τη δημιουργία των διεθνών οργανισμών απαραίτητο στοιχείο ήταν η παραδοχή των κρατών για την ύπαρξη κοινών συμφερόντων και στόχων, καθώς και η προσπάθεια για επίλυση των κοινών προβλημάτων τους μέσω διεθνούς συνεργασίας¹⁴.

Το έτος ορόσημο, ωστόσο, στην εξέλιξη των διεθνών οργανισμών ήταν το 1919 και η Ειρήνη των Βερσαλλιών που ακολούθησε τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Στις 8 Ιανουαρίου 1918, ο Αμερικανός Πρόεδρος Γούντροου Ουίλσον πραγματοποίησε το Διάγγελμα των «δεκατεσσάρων σημείων», στο οποίο πρότεινε τη δημιουργία μιας «γενικής ένωσης εθνών» με σκοπό την παροχή αμοιβαίων εγγυήσεων πολιτικής ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητας, τόσο σε μεγάλα όσο και σε μικρά κράτη. Έτσι, το 1919 ιδρύθηκε η *Κοινωνία των Εθνών*¹⁵.

Η Κοινωνία των Εθνών αποτέλεσε μια προσπάθεια δημιουργίας ενός πολιτικού οργανισμού ανοιχτού και καθολικού χαρακτήρα¹⁶. Ήταν ο πρώτος διεθνής οργανισμός που είχε ως στόχο όχι μόνο τη συνεργασία μεταξύ των κρατών σε τομείς που συχνά αναφέρονταν ως «χαμηλή πολιτική», όπως οι μεταφορές και η επικοινωνία¹⁷, αλλά και την προώθηση συνεργατικών πολιτικών ανάμεσα στα κράτη με σκοπό τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας¹⁸. Ωστόσο, η Κοινωνία των Εθνών απέτυχε στον πρωταρχικό της σκοπό, δηλαδή την αποφυγή του πολέμου¹⁹. Παρόλα αυτά, η Κοινωνία των Εθνών έθεσε τις βάσεις για τον Οργανισμό

---

¹² Βλ. AMERASINGHE Chittharanjan Felix, *Principles of the institutional law of international organizations*, Νέα Υόρκη, Cambridge University Press, 2005, σελ. 1.

¹³ Βλ. ARCHER Clive, *International Organizations*, Νέα Υόρκη, Routledge, 2001, Τρίτη έκδοση, σελ. 3.

¹⁴Βλ. IRIYE Akira, *Global community: The role of international organizations in the making of the contemporary world*, Καλιφόρνια, California University Press, 2002, σελ 9.

¹⁵Βλ. KLABBERS, Jan. *An introduction to international institutional law*. Κέμπριτζ, Cambridge University Press, Δεύτερη έκδοση, 2009 σελ. 17.

¹⁶Βλ. AMERASINGHE Chittharanjan Felix, *ό.π.*, σελ. 5.

¹⁷Βλ. KLABBERS Jan, *ό.π.*, σελ. 17.

¹⁸Βλ.ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ Παρούλα, ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιλτιάδης, *Διεθνείς Οργανισμοί*, Αθήνα, Σάκκουλα, 2015, σελ. 25.

¹⁹Βλ. KLABBERS Jan, *ό.π.*, σελ 18.

Ηνωμένων Εθνών, και αποτέλεσε τον «πρόγονο των σύγχρονων διεθνών οργανισμών»²⁰.

Η αποτυχία της Κοινωνίας των Εθνών να αποτρέψει τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο δεν οδήγησε τα κράτη στην απόρριψη της ιδέας της διεθνούς συνεργασίας για την ειρήνη. Μετά το τέλος του πολέμου έγιναν νέες προσπάθειες για τη δημιουργία ενός νέου και βελτιωμένου θεσμού²¹. Τον Αύγουστο του 1941, ο Αμερικανός Πρόεδρος Φράνκλιν Ρούζβελτ και ο Βρετανός πρωθυπουργός Ουίνστον Τσόρτσιλ ολοκλήρωσαν τη *Χάρτα του Ατλαντικού*, μια δήλωση με 30 αρχές που αργότερα, αποτέλεσε τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών²². Ο ΟΗΕ σχεδιάστηκε ως απάντηση στην αποτυχία του προκάτοχού του, την Κοινωνία των Εθνών. Ωστόσο, ο ΟΗΕ εισήγαγε κάποιες σημαντικές καινοτομίες, όπως είναι η πλήρης απαγόρευση της χρήσης βίας ανάμεσα στα κράτη εκτός από την περίπτωση της άμυνας, και η δικαιοδοσία του Συμβουλίου Ασφαλείας να χρησιμοποιήσει στρατιωτική δύναμη²³.

Επίσης, το 1944 μέσω του συστήματος *Bretton Woods*, έγινε φανερή η ανάγκη για συνεργασία στη νομισματική και εμπορική πολιτική, κάτι που οδήγησε στη δημιουργία δύο οργανισμών: του *Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου* (IMF), και της *Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου* (GATT)²⁴.

Το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οδήγησε και στην άνοδο διεθνών οργανισμών πολιτικού χαρακτήρα. Μια πρώτη προσπάθεια δημιουργίας τέτοιων οργανισμών αποτελεί το *Συμβούλιο της Ευρώπης*, το οποίο γεννήθηκε μετά από την επιθυμία του Τσόρτσιλ. Την ίδια περίοδο δημιουργήθηκε και ο *Οργανισμός για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία* (ο οποίος το 1960 μετονομάστηκε σε «Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης»), με σκοπό τη διαχείριση της οικονομικής βοήθειας από το Σχέδιο Μάρσαλ. Το 1951 κάποια κράτη της Ευρώπης πήραν την πρωτοβουλία να δημιουργήσουν μια εμπορική ένωση, την «Ευρωπαϊκή

---

²⁰ Βλ. ALVAREZ José E, *International organizations as law-makers*, Οξφόρδη, Oxford University Press, 2005, σελ. 18.

²¹Βλ. DUXBURY Alison, *The participation of states in international organisations: the role of human rights and democracy*, Κέμπριτζ, Cambridge University Press, 2011, σελ 83.

²² Βλ. KLABBERS Jan, *ό.π.*, σελ. 19.

²³ Βλ. BERNHARDT Rudolf *et al.*, *Encyclopedia of public international law*, Άμστερνταμ, Elsevier Science Publishers B.V., 1992, σελ. 272.

²⁴ Βλ. KLABBERS Jan, *ό.π.*, σελ. 19.

Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα», η οποία στη συνέχεια εξελίχθηκε στην *Ευρωπαϊκή Ένωση*²⁵.

Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, ο διαχωρισμός μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων περιόριζε τη λειτουργία του ΟΗΕ και των οργάνων του, κυρίως στα ζητήματα της ειρήνης και της ασφάλειας²⁶. Έτσι, εκείνη την περίοδο κρίθηκε απαραίτητη η συνεργασία των ευρωπαϊκών κρατών σε θέματα ασφάλειας και άμυνας²⁷. Για τον σκοπό αυτό δημιουργήθηκε το *Βορειοατλαντικό Σύμφωνο* (NATO) το 1949 και, αργότερα, η *Συνθήκη της Βαρσοβίας* το 1955²⁸.

Συμπερασματικά, ο 19ος αιώνας μπορεί να χαρακτηριστεί ως «η εποχή της προετοιμασίας για τη διεθνή οργάνωση»²⁹, καθώς και «η εποχή της εγκατάστασης της διεθνούς οργάνωσης»³⁰. Επομένως, η εδραίωση των διεθνών οργανισμών είναι ένα φαινόμενο που ανήκει στον εικοστό αιώνα.

1.2. Ορισμός των Διεθνών Οργανισμών

Από την εποχή που ιδρύθηκε η Κοινωνία των Εθνών, οι ειδικοί των διεθνών σχέσεων μελετούν το φαινόμενο των διεθνών οργανισμών.³¹ Ένας σαφής ορισμός για τους διεθνείς οργανισμούς έχει δοθεί από τους Pevehouse, Nordstrom και Warnke, σύμφωνα με τους οποίους «ένας διεθνής οργανισμός έχει τρία χαρακτηριστικά: είναι μια επίσημα αναγνωρισμένη οντότητα, αποτελείται από τουλάχιστον 3 μέλη και διαθέτει μόνιμη γραμματεία ή άλλη μορφή θεσμοθέτησης όπως έδρα ή/και μόνιμο προσωπικό»³². Ο ορισμός αυτός αφορά την τεχνική μορφή των διεθνών οργανισμών. Όσον αφορά την πολιτική πτυχή τους, ένας περιεκτικός ορισμός δόθηκε από τον MacKenzie, ο οποίος ορίζει τους διεθνείς οργανισμούς ως οργανισμούς: α) των

---

²⁵ Βλ. KLABBERS Jan, *ό.π.*, σσ. 19-20.

²⁶ Βλ. ARCHER Clive, *ό.π.*, σελ. 27.

²⁷ Βλ. KLABBERS Jan, *ό.π.*, σελ. 20.

²⁸ Βλ. ARCHER Clive, *ό.π.*, σελ. 27.

²⁹ Βλ. AMERASINGHE Chittharanjan Felix, *ό.π.*, σελ. 5.

³⁰ Βλ. AMERASINGHE Chittharanjan Felix, *ό.π.*, σελ. 5.

³¹ Βλ. ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ Παρούλα, ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιλτιάδης, *ό.π.*, σελ. 53.

³² Βλ. Pevehouse, Jon, Timothy Nordstrom, Kevin Warnke, 2005. *Intergovernmental Organizations*, στο Paul F. Diehl, ed., *The Politics of Global Governance*. Boulder, 2005, σσ. 9-10, όπως αναφέρεται στο: VOLGY, Thomas J., *et al*, Identifying formal intergovernmental organizations, *Journal of Peace Research*, 45,6, 2008, 849-862, σελ. 851.

οποίων οι ενέργειές τους σχετίζονται με έναν σκοπό, παρόλο που ο σκοπός αυτός μπορεί να αλλάξει, β) που χρησιμεύουν ως χώρος διαπραγμάτευσης, και γ) λειτουργούν ως κέντρο πληροφόρησης για τα κράτη³³.

Αναφορικά με τη δομή, οι διεθνείς οργανισμοί μπορεί να είναι επίσημες διακυβερνητικές, πολυμερείς και γραφειοκρατικές οργανωτικές δομές που αποτελούνται τόσο από διακρατικά όργανα (π.χ. υπουργικά συμβούλια), όσο και από υπερεθνικούς φορείς (π.χ. γραμματείες), των οποίων η εξουσία λήψης αποφάσεων καθορίζεται από το θεσμικό πλαίσιο του κάθε διεθνή οργανισμού³⁴.

Τα μέλη των διεθνών οργανισμών μπορούν να προέρχονται κυρίως από μια γεωγραφική περιοχή ή από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές. Ορισμένοι διεθνείς οργανισμοί έχουν ένα συγκεκριμένο σκοπό, ενώ άλλοι (όπως ο ΟΗΕ) καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα πολιτικών θεμάτων. Κοινός στόχος όλων των διεθνών οργανισμών είναι να ωθήσουν τα κράτη να συνεργαστούν σε θέματα που τους αφορούν άμεσα³⁵.

Σύμφωνα με τον MacKenzie, οι διεθνείς οργανισμοί, προσφέρουν πιθανές λύσεις σε προβλήματα και αναλαμβάνουν δράση σε μέρη και περιοχές που αγνοούνται από άλλους. Προβλήματα υπάρχουν σε πολλούς τομείς οι οποίοι απασχολούν τα κράτη, όπως είναι το περιβάλλον, το διεθνές εμπόριο, η οικονομική ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η υγεία, η γεωργία και τα τρόφιμα, καθώς και η εγκληματική δραστηριότητα. Οι τομείς αυτοί απαιτούν παγκόσμιες λύσεις, και οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων³⁶.

Για να δημιουργηθεί ένας διεθνής οργανισμός είναι απαραίτητο να υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα τεχνικά χαρακτηριστικά. Ωστόσο, η δημιουργία τους έχει πολιτικό χαρακτήρα, καθώς προέρχεται από την βούληση των κρατών να συνεργαστούν σε συγκεκριμένους τομείς και να αντιμετωπίσουν τα κοινά τους προβλήματα.

---

³³ Βλ. MacKenzie David, *A World Beyond Borders: An Introduction to the History of International Organizations*, Τορόντο, Toronto University Press, 2010, σελ. 3, όπως αναφέρεται στο DYKMANN Klaas, "The History of International Organizations—What is New?", *Journal of International Organizations Studies*, 2, 2, 2011, 79-82, σελ. 80.

³⁴ Βλ. TALLBERG Jonas, *et al.*, "The performance of international organizations: a policy output approach", *Journal of European Public Policy*, 23, 7, 2016, 1077-1096, σελ. 1079.

³⁵ Βλ. VOLGY, Thomas J., *et al*, *ό.π.*, σελ. 851.

³⁶ Βλ. DYKMANN Klaas, *ό.π.*, σελ. 81.

1.3. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Ο *Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών* ιδρύθηκε το 1945 ως αποτέλεσμα του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου³⁷. Κατά τη διάρκεια του πολέμου, ο Αμερικανός Πρόεδρος Φράκλιν Ρούσβελτ, ο Βρετανός πρωθυπουργός Ουίνστον Τσόρτσιλ και άλλοι ηγέτες εθνών που συμμετείχαν στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, συμφώνησαν ότι ήταν απαραίτητο να δημιουργηθεί μια παγκόσμια οργάνωση που θα συμβάλει στη διασφάλιση της διεθνούς ειρήνης στο μέλλον. Η ιδέα αυτή παρουσιάζεται στο προοίμιο του *Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών*, το οποίο αποτελεί το βασικό έγγραφο του οργανισμού³⁸.

Ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών και προσδιορίζει την ίδρυση των οργάνων και διαδικασιών των Ηνωμένων Εθνών. Επιπλέον, στον Χάρτη αναφέρονται οι σκοποί και οι αρχές του οργανισμού. Οι σκοποί του ΟΗΕ, όπως αναγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη είναι οι εξής: η διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, η δημιουργία φιλικών σχέσεων μεταξύ των εθνών, βασισμένες στην αρχή της ισότητας και στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης των λαών, η συνεργασία για την επίλυση των διεθνών οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και ανθρωπιστικών ζητημάτων, η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Τέλος, βασικός σκοπός του οργανισμού είναι να αποτελέσει το κέντρο συνεργασίας των εθνών για την επίτευξη αυτών των στόχων³⁹.

Οι αρχές του ΟΗΕ, όπως αναφέρονται στο άρθρο 2 του Χάρτη είναι: η *κυρίαρχη ισότητα* όλων των μελών του, η αρχή της *καλής πίστης*, σύμφωνα με την οποία όλα τα μέλη πρέπει να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους, όπως εκείνες προκύπτουν από το Χάρτη, η *ειρηνική επίλυση των διαφορών*, η απαγόρευση της απειλής ή της χρήσης βίας έναντι οποιουδήποτε άλλου κράτους, και η παροχή βοήθειας προς τον ΟΗΕ⁴⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1 του Χάρτη, ο ΟΗΕ αποτελείται από 6 όργανα: τη Γενική Συνέλευση, το Συμβούλιο Ασφαλείας, το Οικονομικό και

---

³⁷ Βλ.ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ Παρούλα, ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιλτιάδης, *ό.π.*, σελ. 123.

³⁸ Βλ. FASULO Linda M., *An Insider's Guide to the UN*, Νιου Χέιβεν, Yale University Press, 2015, Τρίτη έκδοση, σελ. 1.

³⁹ Βλ. Ηνωμένα Έθνη, *The United Nations Today*, Νέα Υόρκη, United Nations Department of Public Information, 2008, σσ. 3-5.

⁴⁰ Βλ. *ό.π.*, σελ. 5.

Κοινωνικό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Κηδεμονιών, τη Γραμματεία και το Διεθνές Δικαστήριο⁴¹.

Σύμφωνα με τον Χάρτη, η Γενική Συνέλευση και το Συμβούλιο Ασφαλείας μπορούν να ιδρύσουν επικουρικά όργανα, τα οποία θα συμβάλλουν στην εκτέλεση των καθηκόντων τους⁴². Επομένως, ο ΟΗΕ αποτελείται από ειδικευμένους οργανισμούς, οι οποίοι τον βοηθούν στην επίτευξη των στόχων του. Συνολικά, υπάρχουν 27 προγράμματα, ειδικευμένοι οργανισμοί και συγγενικές οργανώσεις που ανήκουν στον ΟΗΕ⁴³.

Ο ΟΗΕ προκειμένου να επιτύχει τον σκοπό του, δηλαδή τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, δραστηριοποιείται ενεργά στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματά του είναι η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σώματος του δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁴⁴. Ο ΟΗΕ έχει καθορίσει ένα ευρύ φάσμα των διεθνώς αποδεκτών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών δικαιωμάτων. Έχει επίσης θεσπίσει μηχανισμούς για την προώθηση και την προστασία αυτών των δικαιωμάτων που βοηθούν τις κυβερνήσεις στην προάσπισή τους. Σημαντικά έγγραφα για τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών και η *Καθολική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου* (1948). Από τότε, τα Ηνωμένα Έθνη έχουν σταδιακά επεκτείνει το δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έτσι ώστε να ενσωματωθούν περισσότερα δικαιώματα για τις γυναίκες, τα παιδιά, τα άτομα με αναπηρίες, τις μειονότητες, και άλλες ευάλωτες ομάδες⁴⁵.

Εκτός από τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο ΟΗΕ παρέχει σημαντική βοήθεια στις καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης, από την μια πλευρά, παρέχοντας βοήθεια στα θύματα, κυρίως μέσω των ειδικευμένων οργανισμών του, ενώ από την άλλη πλευρά, επιδιώκοντας αποτελεσματικότερες στρατηγικές για την πρόληψη καταστάσεων

---

⁴¹ Βλ. ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ Παρούλα, ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιλτιάδης, *ό.π.*, σελ. 172.

⁴² Βλ. ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ Παρούλα, ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιλτιάδης, *ό.π.*, σελ. 182.

⁴³ Βλ. Ηνωμένα Έθνη, *ό.π.*, σελ. 22.

⁴⁴ Βλ. *ό.π.*, σελ. 239

⁴⁵ Βλ. *ό.π.*

έκτακτης ανάγκης. Στην τελευταία περίπτωση τρεις ειδικευμένοι οργανισμοί παρέχουν προστασία και βοήθεια: Το *Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF)*, η *Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WFP)*, και η *Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR)*⁴⁶.

Η σημασία του ΟΗΕ είναι φανερή από την αρχή της δημιουργίας του, καθώς αποτελεί τον οργανισμό που εξασφαλίζει τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, αρχές οι οποίες έχουν διαταραχθεί πολλές φορές στο παρελθόν. Ωστόσο, ο ΟΗΕ δεν εξασφαλίζει μόνο τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, αλλά η δράση του επεκτείνεται σε ένα μεγάλο εύρος πολιτικών θεμάτων, μερικά από τα οποία είναι η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η βοήθεια σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Ωστόσο, ο ΟΗΕ συχνά δεν λειτουργεί μόνος του, καθώς για να διαμορφώσει τη δράση του και να πετύχει τον σκοπό του συνεργάζεται με ειδικευμένους οργανισμούς οι οποίοι ανήκουν σε αυτόν.

1.4. Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες ιδρύθηκε το 1950 και άρχισε να λειτουργεί τον Ιανουάριο του 1951⁴⁷. Η ίδρυσή της αποτέλεσε πρωτοβουλία των χωρών της Δυτικής Ευρώπης, λόγω της νέας προσφυγικής ροής από την Ανατολή στη Δύση κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου⁴⁸. Η διάρκεια ζωής της είχε αρχικά οριστεί από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ μόνο για τρία χρόνια, αλλά λόγω του σημαντικού προσφυγικού ζητήματος η Γενική Συνέλευση αποφάσισε να παρατείνει τη διάρκεια ζωής του οργανισμού⁴⁹.

Οι βασικές αρμοδιότητες της Ύπατης Αρμοστείας αναφέρονται στην παράγραφο 1 του καταστατικού του οργανισμού, σύμφωνα με το οποίο, ο σκοπός της Ύπατης Αρμοστείας είναι η παροχή διεθνούς προστασίας στους πρόσφυγες και η αναζήτηση μόνιμων λύσεων για τα προσφυγικά ζητήματα⁵⁰, μέσω του επαναπατρισμού, της ενσωμάτωσής τους στον τόπο διαμονής, ή της

---

⁴⁶ Βλ. *ό.π.*, σσ. 265-269.

⁴⁷ Βλ. HAMMERSTAD Anne, *The rise and decline of a global security actor: UNHCR, refugee protection, and security*, Νέα Υόρκη, Oxford University Press, 2014, σελ. 69.

⁴⁸ Βλ. LOESCHER Gil, *UNHCR's Origins and Early History: Agency, Influence, and Power in Global Refugee Policy. Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 33.1, 2017, 78-86, σελ. 78.

⁴⁹ Βλ. HAMMERSTAD Anne, *ό.π.*, σελ. 70.

⁵⁰ Βλ. *ό.π.*

επανεγκατάστασής τους σε τρίτη χώρα⁵¹. Επιπλέον, στο καταστατικό εξειδικεύεται το πεδίο δράσης της Ύπατης Αρμοστείας, μέσω του ορισμού του πρόσφυγα. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτόν πρόσφυγας θεωρείται «οποιοδήποτε πρόσωπο που βρίσκεται εκτός τη χώρας καταγωγής του και έχει βάσιμο φόβο δίωξης λόγω της φυλής, της θρησκείας, την εθνικότητάς του ή των πολιτικών του απόψεων»⁵². Το καταστατικό ακολουθεί τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1951 που αφορά το καθεστώς των προσφύγων, με τη διαφορά ότι η Σύμβαση περιορίζει τον όρο «πρόσφυγας» σε όσους έφυγαν λόγω γεγονότων που πραγματοποιήθηκαν στην Ευρώπη πριν από τον Ιανουάριο του 1951, ενώ το καταστατικό της Ύπατης Αρμοστείας δεν έχει χρονικό ή γεωγραφικό περιορισμό στον ορισμό του πρόσφυγα⁵³.

Ωστόσο, το καταστατικό δίνει περιορισμένη αυτονομία στην Ύπατη Αρμοστεία, αφού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα όργανα του ΟΗΕ. Ειδικότερα, η Ύπατη Αρμοστεία είναι ιδιαίτερα συνδεδεμένη με τη Γενική Συνέλευση. Σύμφωνα με το καταστατικό, η Ύπατη Αρμοστεία ενεργεί «υπό την εξουσία της Γενικής Συνέλευσης» και ακολουθεί τις πολιτικές οδηγίες που δίνονται από το όργανο αυτό ή από το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο⁵⁴. Επιπλέον, τα δύο αυτά όργανα του ΟΗΕ αναλαμβάνουν και την εκλογή του Ύπατου Αρμοστή. Οι δραστηριότητες του Ύπατου Αρμοστή είναι και αυτές περιορισμένες αφού μπορούν να χρηματοδοτηθούν μόνο από εθελοντικές συνεισφορές. Ακόμη, για την κάλυψη των διοικητικών της δαπανών, η Ύπατη Αρμοστεία μπορεί να λαμβάνει χρηματική ενίσχυση μόνο από τον προϋπολογισμό του ΟΗΕ⁵⁵.

Παρόλο που η Ύπατη Αρμοστεία είχε αρχικά περιορισμένη αυτονομία και μπορούσε να δράσει μόνο υπό ορισμένες προϋποθέσεις, μέσα σε λίγα χρόνια κατάφερε να επεκτείνει τις δραστηριότητές της και να γίνει ο οργανισμός στον οποίο απευθύνονται τα κράτη για τα προσφυγικά ζητήματα. Τα κράτη άρχισαν να απευθύνονται στην Ύπατη Αρμοστεία, τόσο για τη διάδοση του προσφυγικού δικαίου, όσο και για να εξασφαλίσουν ότι τα υπόλοιπα κράτη συμμορφώνονται με

---

⁵¹ Βλ. LOESCHER Gil, BETTS Alexander, MILNER James, *The United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): The politics and practice of refugee protection into the 21st century*, Abingdon, Routledge, 2008, σσ. 13-14

⁵² Βλ. ό.π.

⁵³ Βλ. HAMMERSTAD Anne, ό.π., σελ. 70.

⁵⁴ Βλ. JANMYR Maja, *Protecting civilians in refugee camps: unable and unwilling states, UNHCR and international responsibility*, Λέιντεν, Martinus Nijhoff Publishers, 2013, σσ. 230-231.

⁵⁵ Βλ. LOESCHER Gil, BETTS Alexander, MILNER James, ό.π., σελ. 13.

αυτό. Επομένως, η Ύπατη Αρμοστεία απέκτησε γρήγορα ηγετικό ρόλο στον τομέα του προσφυγικού, λόγω του αμερόληπτου και ανθρωπιστικού χαρακτήρα της, αλλά και της εμπειρίας που είχε αποκτήσει στα προσφυγικά ζητήματα⁵⁶.

Στη διάρκεια του χρόνου το κύριο μέλημα της Ύπατης Αρμοστείας παρέμεινε η προστασία των προσφύγων. Για να το επιτύχει αυτό, η Ύπατη Αρμοστεία έκανε εντατικές προσπάθειες προώθησης του διεθνούς νομικού πλαισίου, ενίσχυσης των συστημάτων ασύλου, και βελτίωσης των προτύπων προστασίας για τους πρόσφυγες⁵⁷.

Πλέον, η Ύπατη Αρμοστεία απασχολεί περισσότερα από 10.966 μέλη του προσωπικού και δραστηριοποιείται σε 130 χώρες⁵⁸. Επιπλέον, διατηρεί συνεργασία με περισσότερες από 740 διεθνείς και εθνικές ΜΚΟ, καθώς και με άλλους οργανισμούς του ΟΗΕ, όπως είναι το *Ταμείο του ΟΗΕ για τα Παιδιά* (UNICEF), το *Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη*, (UNDP), το *Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων* (OCHA), ο *Υπατος Αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα* (OHCHR), η *Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας* (WHO), και το *Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και την Εγκληματικότητα* (UNODC). Πέρα από τις ειδικευμένες οργανώσεις του ΟΗΕ, η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζεται με άλλους παγκόσμιους οργανισμούς, όπως είναι η *Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού* (ICRC), η *Διεθνής Ομοσπονδία Εθνικών Εταιριών του Ερυθρού Σταυρού* (IFRC), και ο *Διεθνής Οργανισμός για τη Μετανάστευση* (IOM)⁵⁹. Μέσα από τις προσπάθειές της η Ύπατη Αρμοστεία έχει καταφέρει να διαδραματίζει έναν καθοριστικό ρόλο στις προσφυγικές κρίσεις, αφού έχει βοηθήσει πάνω από 50 εκατομμύρια πρόσφυγες⁶⁰.

Η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, παρόλο που αρχικά είχε περιορισμένη διάρκεια ζωής και μικρή αυτονομία, κατάφερε να εξελιχθεί στον κατεξοχήν οργανισμό για την παροχή βοήθειας στις προσφυγικές κρίσεις. Από την

---

⁵⁶ Βλ. BARNETT Michael, FINNEMORE Martha, *Rules for the world: International organizations in global politics*, Νέα Υόρκη, Cornell University Press, 2004, σελ. 84.

⁵⁷ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, "Protecting Refugees & the Role of UNHCR", Οκτώβριος 2014α (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/about-us/background/509a836e9/protecting-refugees-role-unhcr.html>, τελευταία πρόσβαση στις 21/1/18), σελ 17.

⁵⁸ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "History of UNHCR", δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/history-of-unhcr.html>, τελευταία πρόσβαση στις 21/1/18).

⁵⁹ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, 2014α, ό.π., σελ. 27.

⁶⁰ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, "History of UNHCR", ό.π.

αρχή της δημιουργίας της και μέχρι σήμερα έχει βοηθήσει ένα μεγάλο αριθμό προσφύγων, και σε συνεργασία με άλλους Διεθνείς Οργανισμούς και ΜΚΟ, συνεχίζει να βοηθάει τα κράτη να αντιμετωπίζουν τις προσφυγικές κρίσεις.

1.5. Διεθνείς Οργανισμοί και Ανθρωπιστικές κρίσεις

Ως ανθρωπιστική κρίση μπορεί να οριστεί ένα γεγονός ή μια σειρά γεγονότων, που αποτελούν μια σοβαρή απειλή για την υγεία, την ασφάλεια, ή την ευημερία μιας κοινωνίας ή μιας μεγάλης ομάδας ατόμων⁶¹. Με βάση αυτό τον ορισμό, οι ανθρωπιστικές κρίσεις οδηγούν στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου⁶². Οι ανθρωπιστικές κρίσεις μπορούν να χωριστούν σε κατηγορίες ανάλογα με τα αίτια που τις προκαλούν. Μπορούμε να διακρίνουμε τις ανθρωπιστικές κρίσεις σε τρία είδη:

- α) σε ανθρωπιστικές κρίσεις που προκαλούνται από φυσικές καταστροφές,
- β) σε εκείνες που προκαλούνται από τον άνθρωπο, όπως ένοπλες συγκρούσεις, αεροπορικά και σιδηροδρομικά ατυχήματα, πυρκαγιές και βιομηχανικά ατυχήματα, και
- γ) στις περίπλοκες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης⁶³.

Σύμφωνα με τη *Διπληρεσιακή Μόνιμη Επιτροπή* (IASC) η περίπλοκη κατάσταση έκτακτης ανάγκης είναι «μια ανθρωπιστική κρίση σε μια χώρα, περιοχή ή κοινωνία όπου μια ολική ή υπολογίσιμη κατάρρευση της εξουσίας οφείλεται σε μια εσωτερική ή εξωτερική διαμάχη και η οποία απαιτεί μια διεθνή ανταπόκριση, που όμως υπερβαίνει την εντολή ή τη δυνατότητα μιας μόνο υπηρεσίας ή/και το παρεχόμενο πρόγραμμα του Ο.Η.Ε.»⁶⁴.

Στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων μια αντίδραση κρατών μπορεί να αποτελέσει η ανθρωπιστική επέμβαση. Η ιδέα ωστόσο της ανθρωπιστικής επέμβασης

---

⁶¹ Βλ. *Humanitarian Coalition*, “What is a Humanitarian Emergency?”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://humanitariancoalition.ca/what-is-a-humanitarian-emergency>, τελευταία πρόσβαση στις 14/2/18).

⁶² Βλ. *Inter-Agency Standing Committee*, “The Protection of Human Rights in Humanitarian Crises :A Joint Background Paper by OHCHR and UNHCR IASC Principals”, Γενεύη, 8 Μαΐου 2013, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.refworld.org/docid/537f08744.html>, τελευταία πρόσβαση στις 23/3/2018), σελ. 1.

⁶³ Βλ. *Humanitarian Coalition*, ό.π..

⁶⁴ Βλ. QUINTANILLA Jesse Hardman *et al.*, *Reporting on Humanitarian Crises: A Manual for Trainers & Journalists and an Introduction for Humanitarian Workers*, Καλιφόρνια, *Internews* 2014, σσ. 22-23.

έχει απορριφθεί πολλές φορές από τα κράτη, καθώς το διεθνές δίκαιο έχει σε μεγάλο βαθμό κατασκευαστεί με βάση το σεβασμό της κυριαρχίας του κράτους, υπονοώντας ότι τα κρατικά σύνορα είναι, ή πρέπει να είναι, απαραβίαστα. Παρόλα αυτά, αναγνωρίζεται ότι η επέμβαση μπορεί να δικαιολογηθεί για ανθρωπιστικούς λόγους, προκειμένου να αποτραπεί η κακομεταχείριση ενός κράτους προς τους πολίτες του⁶⁵.

Οι σχολές των διεθνών σχέσεων εξετάζουν με διαφορετικό τρόπο το ζήτημα της ανθρωπιστικής επέμβασης. Τα κράτη σχεδόν πάντα έχουν μικτά κίνητρα για παρεμβάσεις και είναι σπάνια προετοιμασμένα να θυσιάσουν τους δικούς τους στρατιώτες, εκτός αν έχουν συμφέροντα να εξυπηρετήσουν. Σύμφωνα με τον ρεαλισμό, αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει πραγματική ανθρωπιστική επέμβαση καθώς δεν εξυπηρετεί το εθνικό συμφέρον⁶⁶.

Η πλουραλιστική θεωρία εντοπίζει ένα επιπλέον ζήτημα στην ανθρωπιστική επέμβαση, το πρόβλημα του τρόπου επίτευξης συναίνεσης για το πώς πρέπει να οριστούν οι ηθικές αρχές. Ο πλουραλισμός υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να επιτραπεί η ανθρωπιστική επέμβαση, καθώς δεν μπορεί να οριστεί με ακρίβεια τι συνιστά ακραίες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ανησυχία είναι ότι, λόγω της έλλειψης συναίνεσης σχετικά με τις αρχές που πρέπει να διέπουν το δικαίωμα της ανθρωπιστικής επέμβασης, θα ήταν τα ισχυρότερα κράτη ελεύθερα να επιβάλλουν τις δικές τους καθορισμένες ηθικές αξίες στα ασθενέστερα μέλη της διεθνούς κοινωνίας⁶⁷.

Από την άλλη πλευρά, οι φιλελεύθεροι υποστηρίζουν ότι τα κράτη θεσπίζονται με τη συναίνεση των πολιτών τους. Έτσι, ο Τζον Στίουαρτ Μιλ ισχυρίστηκε ότι η δημοκρατία θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο από έναν εγχώριο αγώνα για την ελευθερία. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν μπορούν επιβληθούν από ξένους. Επομένως, οι επεμβάσεις δεν θα είναι αποτελεσματικές από την στιγμή που μόνο ο λαός μπορεί να αποφασίζει για τα δικαιώματά του⁶⁸.

Εκτός από τις ανθρωπιστικές επεμβάσεις, στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων, οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να συνεισφέρουν στην αντιμετώπιση των

---

⁶⁵ HEYWOOD Andrew, *Global politics*. Macmillan International Higher Education, Νέα Υόρκη, 2014, σελ. 325.

⁶⁶ BELLAMY, Alex J.; WHEELER, Nicholas J, Humanitarian intervention in world politics, στο *The globalization of world politics*, Οξφόρδη, Oxford University Press, 522-538, 2008, σελ. 527.

⁶⁷ Βλ. ό.π, σελ. 529.

⁶⁸ Βλ. ό.π.

κρίσεων μέσω της ανθρωπιστικής βοήθειας. Σε διεθνές επίπεδο, ο ΟΗΕ έχει αναθέσει το συντονισμό της ανθρωπιστικής βοήθειας σε περίπλοκες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στο *Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων* (OCHA). Οι κύριες αρμοδιότητες του Γραφείου Συντονισμού των Ανθρωπιστικών Υποθέσεων είναι ο συντονισμός της ανθρωπιστικής βοήθειας, η ανάπτυξη πολιτικής και η προώθηση των ανθρωπιστικών ζητημάτων. Ο OCHA εκτελεί το συντονιστικό του καθήκον μέσω της *Διηπηρεσιακής Μόνιμης Επιτροπής* (IASC)⁶⁹.

Η IASC εξασφαλίζει τη λήψη αποφάσεων μεταξύ των οργανισμών για την αντιμετώπιση πολύπλοκων καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Τα πλήρη μέλη της IASC είναι το *Γραφείο Συντονισμού Ανθρωπιστικών Υποθέσεων* (OCHA), η *Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας* (FAO), ο *Διεθνής Οργανισμός Υγείας*, το *Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη* (UNDP), η *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες* (UNHCR), το *Παγκόσμιο Πρόγραμμα για το AIDS*, το *Διεθνές Ταμείο Επείγουσας Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά* (UNICEF), και η *Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας* (ΠΟΥ)⁷⁰.

Στις περίπλοκες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που αφορούν πρόσφυγες, η Ύπατη Αρμοστεία αποτελεί τον οργανισμό που είναι υπεύθυνος για την προστασία και την παροχή βοήθειας σε αυτούς⁷¹. Προκειμένου να ανταποκριθεί στο καθήκον της, η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζεται με άλλους διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι ο *Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης*, με ΜΚΟ όπως είναι οι *Γιατροί Χωρίς Σύνορα*, καθώς και με άλλες ανθρωπιστικές οργανώσεις, όπως είναι το *Human Rights Watch*⁷².

Οι οργανισμοί ανθρωπιστικού χαρακτήρα έχουν ως κοινό σκοπό να προστατεύσουν τη ζωή και την αξιοπρέπεια των ανθρώπων. Για να επιτύχουν τον σκοπό αυτό δρουν, είτε μεμονωμένα, είτε ως μέρη μιας ευρύτερης στρατηγικής, με βάση το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το ανθρωπιστικό και το προσφυγικό δίκαιο. Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι το κύριο

---

⁶⁹ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, “*Coordination in Complex Emergencies*”, Σεπτέμβριος 2001, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/partners/partners/3ba88e7c6/coordination-complex-emergencies.html>, τελευταία πρόσβαση στις 25/2/18).

⁷⁰ Βλ. ό.π..

⁷¹ Βλ. ό.π..

⁷² Βλ. BARNETT Michael, “Refugees and humanitarianism”, στο FIDDIAN-QASMIYEH, Elena, et al. *The Oxford handbook of refugee and forced migration studies*, Οξφόρδη, Oxford University Press, 2014, 241-252, σελ. 243.

μέλημα των οργανισμών ανθρωπιστικού χαρακτήρα σε μια κατάσταση ανθρωπιστικής κρίσης, κάτι που γίνεται φανερό και από τον ορισμό της IASC για την προστασία. Σύμφωνα με τον ορισμό αυτόν «*όλες οι δραστηριότητες αποσκοπούν στην πλήρη τήρηση των δικαιωμάτων του ατόμου σύμφωνα με το γράμμα και το πνεύμα των σχετικών νομικών οργάνων (π.χ. το ανθρωπιστικό δίκαιο και το δίκαιο των προσφύγων)*»⁷³.

Συνεπώς, στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει κεντρική σημασία για την εξασφάλιση αποτελεσματικής ανθρωπιστικής δράσης⁷⁴. Οι οργανισμοί ανθρωπιστικού χαρακτήρα μπορούν να εξασφαλίσουν ότι τα δικαιώματα των ατόμων τηρούνται και προστατεύονται χωρίς διακρίσεις σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁷⁵ και μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά στην αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών κρίσεων μέσω της βοήθειας που παρέχουν στα κράτη.

1.6. Η εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων

Ένα από τα δικαιώματα τα οποία παραβιάζονται σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων είναι αυτό της εκπαίδευσης. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση είναι καθολικό, και ενσωματώνεται σε μια σειρά παγκόσμιων συμφωνιών όπως είναι η *Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου* του 1948, η *Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού* (UNCRC) του 1989, και το *Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα*⁷⁶.

Σε καταστάσεις κρίσεων, όταν το κράτος έχει αποδυναμωθεί, μη κρατικοί φορείς όπως ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, τα επικουρικά του όργανα, αλλά και άλλοι διεθνείς ή τοπικές μη κυβερνητικές οργανώσεις μπορούν να παρέχουν υποστήριξη στον τομέα της εκπαίδευσης, μέσω εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Για

---

⁷³ Βλ. *Inter-Agency Standing Committee*, 2013, ό.π., 5.

⁷⁴ Βλ. ό.π., σελ. 8.

⁷⁵ Βλ. *Inter-Agency Standing Committee, et al. IASC Operational Guidelines on the Protection of Persons in Situations of Natural Disasters*. Brookings-Bern Project on Internal Displacement, Ουάσιγκτον, Brookings Institute, 2011, σελ. 6. (Αναγνώστηκε στο: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/IDPersons/OperationalGuidelines_IDP.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 25/2/18).

⁷⁶ Βλ. *Save the Children, Delivering Education for children in Emergencies: A Key Building Block for the Future*, Κέμπριτζ, International Save the children Alliance, 2008, σελ. 3. (Αναγνώστηκε στο: <https://resourcecentre.savethechildren.net/node/2710/pdf/2710.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 25/2/18).

παράδειγμα, μπορεί να υποστηρίξουν σχολεία σε κοινότητες όπου οι κρατικές υπηρεσίες έχουν υποβαθμιστεί ή να παρέχουν συμπληρωματικές υπηρεσίες, και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην προστασία των παιδιών, καθώς και στην ανάπτυξη των γνωσιακών, συναισθηματικών και κοινωνικών ικανοτήτων τους. Οι μη κρατικοί φορείς αναφέρονται σε αυτές τις παρεμβάσεις ως «εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης»⁷⁷.

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκτυο για την Εκπαίδευση σε Καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης (INEE), η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης «αναφέρεται στις ευκαιρίες ποιοτικής μάθησης σε καταστάσεις κρίσεις για όλες τις ηλικίες, συμπεριλαμβανομένης της πρώιμης παιδικής ανάπτυξης, της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας, της άτυπης, της τεχνικής, της επαγγελματικής, της ανώτερης και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης παρέχει σωματική, ψυχοκοινωνική και γνωστική προστασία που μπορεί να διατηρήσει και να σώσει ζωές. Οι κοινές καταστάσεις κρίσης στις οποίες είναι απαραίτητη η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης περιλαμβάνουν συγκρούσεις, καταστάσεις βίας, βίαιες μετακινήσεις, καταστροφές και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία». Η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αποτελεί μια πιο ευρεία έννοια από την «επείγουσα ανταπόκριση στην εκπαίδευση», η οποία αποτελεί βασικό στοιχείο της⁷⁸.

Στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων, οι οποίες προέρχονται από ένοπλες συγκρούσεις, τα παιδιά αρχικά βιώνουν την άμεση εμπειρία του πολέμου ή της βίας, και στη συνέχεια την απώλεια της ασφάλειας και της αίσθησης της θέσης τους στον κόσμο. Επιπλέον, στερούνται την πρόσβαση στην εκπαίδευση λόγω της διακοπής των εκπαιδευτικών ευκαιριών και της καταστροφής των σχολικών υποδομών⁷⁹. Λόγω της διακοπής της εκπαιδευτικής διαδικασίας τα παιδιά στερούνται και την ευκαιρία να αναπτυχθούν και να αποκτήσουν τις δεξιότητες, τις γνώσεις και τις ικανότητες που χρειάζονται για την καλύτερη αντιμετώπιση των δύσκολων συνθηκών που βιώνουν⁸⁰.

---

⁷⁷ Βλ. BURDE Dana, et al, Education in emergencies: A review of theory and research. *Review of Educational Research*, 87, 3, 2017, 619-658, σελ. 620.

⁷⁸ Βλ. INEE, "Education in Emergencies", (Αναγνώστηκε στο: www.ineesite.org/en/education-in-emergencies, τελευταία πρόσβαση στις 2/3/2018).

⁷⁹ Βλ. DAVIES Lynn, *Education and Conflict: Complexity and Chaos*, Λονδίνο, Routledge, 2003, σελ. 95.

⁸⁰ Βλ. AGUILAR Pilar, RETAMAL Gonzalo, Protective environments and quality education in humanitarian contexts. *International Journal of Educational Development*, 29,1, 2009, 3-16, σελ. 5.

Η εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο τόσο για την υποστήριξη των παιδιών μετά από συγκρούσεις, όσο και για την μελλοντική αποφυγή των συγκρούσεων. Αυτό συμβαίνει γιατί εφοδιάζει τα παιδιά με αξίες, όπως είναι η δικαιοσύνη και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η προώθηση της ειρήνης⁸¹. Ειδικότερα, η εκπαίδευση παρέχει στα παιδιά δεξιότητες και γνώσεις, που τα βοηθούν να κατανοήσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, και να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο στην κοινότητά τους⁸².

Οι κυβερνήσεις ή οι διεθνείς οργανώσεις υποστηρίζουν με διαφορετικό τρόπο την εκπαίδευση κατά τη διάρκεια μιας κατάστασης έκτακτης ανάγκης, καθώς ο τύπος έκτακτης ανάγκης ποικίλει και συνδέεται με την ικανότητα της κυβέρνησης να παρέχει εκπαιδευτικές υπηρεσίες σε αυτή την κατάσταση⁸³. Ωστόσο, οι διεθνείς οργανώσεις από το 2000 και μετά έκαναν προσπάθεια να συμπεριληφθεί η εκπαίδευση στα προγράμματα ανταπόκρισης των ανθρωπιστικών κρίσεων. Έτσι, δημιουργήθηκε το *Διεθνές Δίκτυο για την Εκπαίδευση σε Καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης* (INEE), το οποίο διοικείται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, την UNICEF, την UNESCO, την Παγκόσμια Τράπεζα και κάποιες ΜΚΟ⁸⁴.

Το INEE είχε ως στόχο την υποστήριξη της εκπαίδευσης σε χώρες που πλήττονται από συγκρούσεις και καταστροφές. Μέσω του INEE δημιουργήθηκε για πρώτη φορά ο τομέας της «εκπαίδευσης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης», καθώς ο τομέας αυτός έως τότε ενσωματωνόταν στις δραστηριότητες ανθρωπιστικής βοήθειας⁸⁵. Επιπλέον, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα εργαλείο που θα βοηθήσει στην χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής σε καταστάσεις κρίσεων, οργανώθηκαν περιφερειακές και παγκόσμιες διαβουλεύσεις οι οποίες κατέληξαν στα *Ελάχιστα Πρότυπα για την Εκπαίδευση σε Περιπτώσεις Έκτακτης Ανάγκης, Χρόνιων Κρίσεων και Πρόωρης Ανασυγκρότησης (Minimum Standards for Education in Emergencies, Chronic Crises and Early Reconstruction)*⁸⁶.

---

⁸¹ Βλ. *ό.π.*

⁸² Βλ. Save the Children, *ό.π.*, σελ. 4.

⁸³ Βλ. *ό.π.*, σελ. 5.

⁸⁴ Βλ. SINCLAIR Margaret, *ό.π.*, σελ. 52.

⁸⁵ Βλ. BURDE Dana, *et al.*, *ό.π.*, σελ. 622.

⁸⁶ Βλ. *ό.π.*

Τα προγράμματα που δημιουργούνται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης πρέπει να λειτουργούν προς την κατεύθυνση των ελάχιστων προτύπων που έχουν δημιουργηθεί από το INEE. Επιπλέον προκειμένου να εξασφαλιστεί η ποιοτική εκπαίδευση, τα προγράμματα πρέπει να είναι σχετικά με τις ανάγκες των παιδιών, συμμετοχικά για την εμπλοκή τόσο των παιδιών, όσο και των γονιών, ευέλικτα για να αντιμετωπίζουν τις μεταβαλλόμενες συνθήκες και τέλος να εξασφαλίζουν την προστασία των παιδιών από κακοποίηση, βία ή σύγκρουση⁸⁷.

Η εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αποτελεί έναν πυλώνα ανθρωπιστικής βοήθειας από την αρχή της έκτακτης ανάγκης. Η εκπαίδευση αποτελεί βασικό στοιχείο στις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς βοηθάει τα παιδιά να ξεπεράσουν το τραύμα που έχουν βιώσει⁸⁸. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία το δικαίωμα στην εκπαίδευση πρέπει να είναι σεβαστό από τους διεθνείς οργανισμούς, και να προωθείται υπό την καθοδήγηση ενός κανονιστικού πλαισίου που βασίζεται στο διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Εκτός αυτού, η εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο για την οικοδόμηση μιας νέας κοινωνικής τάξης, την προώθηση του αμοιβαίου σεβασμού, της ανεκτικότητας, και της ειρήνης⁸⁹.

Η εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων είναι πολύ σημαντική για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ουσιαστικά αποτελεί ένα σημαντικό μέσο για την ανοικοδόμηση της κοινωνίας. Ωστόσο, σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων τα κράτη αδυνατούν να εξασφαλίσουν στους πολίτες τους τα δικαιώματά τους, και επομένως δεν μπορούν να παρέχουν οποιαδήποτε μορφή εκπαίδευσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις η δράση των ανθρωπιστικών οργανισμών είναι αναγκαία, καθώς μόνο μέσω της δικής τους υποστήριξης τα κράτη μπορούν να εξασφαλίσουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στην περίπτωση που εξετάζεται, την παροχή εκπαίδευσης.

---

⁸⁷ Βλ. Save the Children, *ό.π.*, σελ. 11.

⁸⁸ Βλ. CRISP Jeff, TALBOT Christopher και CIPOLLONE Daiana B., *Learning for a future: refugee education in developing countries*. Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2001, σελ. 75.

⁸⁹ Βλ. *ό.π.*

1.7. Η Ύπατη Αρμοστεία και η εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι στρατηγικές για την υποστήριξη της έκτακτης εκπαίδευσης εξαρτώνται από το είδος της έκτακτης ανάγκης. Για παράδειγμα, εάν ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων φτάσει από μια γειτονική χώρα και μένει σε απομακρυσμένα κέντρα φιλοξενίας (εκτός αστικών περιοχών) τότε είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν νέοι σχολικοί χώροι. Ωστόσο, επειδή στις καταστάσεις αυτές είναι απαραίτητη η εξωτερική βοήθεια, όπου είναι εφικτό, διεθνείς ΜΚΟ σε συνεργασία με την κυβέρνηση υποδοχής και την Ύπατη Αρμοστεία υποστηρίζουν την ταχεία εγκαθίδρυση σχολών προσφύγων⁹⁰.

Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες ασχολείται σε μεγάλο βαθμό με την εκπαίδευση και υποστηρίζει τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και άλλα προγράμματα εκπαίδευσης των προσφύγων. Το 1994, η εκτελεστική επιτροπή της Ύπατης Αρμοστείας σημείωσε ότι *«εκπαιδευτικά προγράμματα για τα παιδιά προσφύγων συμβάλλουν σημαντικά στην ευημερία τους και στην εξεύρεση μίας βιώσιμης λύσης για αυτούς»* και ζήτησε από τον Ύπατο Αρμοστή, ο οργανισμός να *«συνεχίσει τις προσπάθειές του για να δώσει μεγαλύτερη προτεραιότητα στην εκπαίδευση όλων των προσφύγων, εξασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση στα κορίτσια»*, καθώς και *«να εντοπίσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες στα πρώιμα στάδια έκτακτης ανάγκης, έτσι ώστε να υπάρχει άμεση προσοχή στις ανάγκες αυτές»*. Ως αποτέλεσμα, η Ύπατη Αρμοστεία εξέδωσε το 1994 το *«Εγχειρίδιο για τις Καταστάσεις Κρίσεων»* στο οποίο δίνονται κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαίδευση των παιδιών προσφύγων⁹¹.

Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο, σκοπός της Ύπατης Αρμοστείας στον τομέα της εκπαίδευσης σε καταστάσεις κρίσεων είναι να προστατεύσει τα παιδιά και τους εφήβους από την εκμετάλλευση, να τους βοηθήσει να αποκτήσουν την αίσθηση της κανονικότητας, να προωθήσει την ειρήνη, την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, και τέλος να αξιολογεί μαζί με την κοινότητα, τα εκπαιδευτικά κενά και ανάγκες που υπάρχουν, και να σχεδιάζει την εκπαιδευτική διαδικασία προκειμένου να εδραιωθεί μέσα σε 6 μήνες μετά το καθεστώς της έκτακτης ανάγκης, σχολικό σύστημα βασικής

---

⁹⁰ Βλ. SINCLAIR Margaret, *ό.π.*, σελ. 53.

⁹¹ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία των ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2001, *ό.π.*, σελ. 15.

εκπαίδευσης (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια), καθώς και σχέδιο για ευκαιρίες μάθησης για τους εφήβους⁹².

Προκειμένου να υλοποιήσει αυτούς τους στόχους, η Ύπατη Αρμοστεία, λαμβάνει ορισμένες δράσεις, μεταξύ των οποίων είναι η παροχή δραστηριοτήτων σε ασφαλείς και φιλικούς προς τα παιδιά χώρους, η δημιουργία εκπαιδευτικών επιτροπών συντονισμού σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, η διεξαγωγή μιας αξιολόγησης των εκπαιδευτικών αναγκών και των πόρων, και τέλος, η ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού σχεδίου που κινητοποιεί την κοινωνία να καθιερώσει βασική τυπική και μη τυπική εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης⁹³.

Η Ύπατη Αρμοστεία έχει ως στόχο να καθιστά την εκπαίδευση προσβάσιμη για τους πρόσφυγες μέσω των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων, όπου αυτό είναι δυνατόν. Ωστόσο, επειδή δεν έχει την ικανότητα να παρέχει άμεσες εκπαιδευτικές υπηρεσίες για μεγάλα χρονικά διαστήματα συνεργάζεται με εμπειρογνώμονες στις περιπτώσεις που είναι εφικτό να ενσωματωθούν οι πρόσφυγες στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα. Για τον σκοπό αυτό, διατηρεί στενή συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας της χώρας στην οποία βρίσκονται οι πρόσφυγες⁹⁴. Επιπλέον, διατηρεί στενή συνεργασία με τη UNICEF με την οποία έχει υπογράψει Μνημόνιο Κατανόησης, στόχος του οποίου είναι η έκφραση του στόχου των δύο αυτών οργανισμών για την εξασφάλιση του σεβασμού του δικαιώματος στην εκπαίδευση των προσφύγων. Σημαντικός συνεργάτης της Ύπατης Αρμοστείας είναι το INEE, το οποίο εξασφαλίζει την συνεργασία για την εκπαίδευση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε παγκόσμιο επίπεδο⁹⁵.

Η Ύπατη Αρμοστεία υποστηρίζει τη μακροπρόθεσμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, τόσο σε εκπαιδευτικά συστήματα, όσο και σε κέντρα φιλοξενίας, καθώς αναγνωρίζει ότι μπορεί να προσφέρει σημαντικά οφέλη στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής συνοχής. Παρόλο που η Ύπατη Αρμοστεία δεν εφαρμόζει άμεσα τα προγράμματα, αναλαμβάνει ενεργό ρόλο στον συντονισμό της

---

⁹² Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες*, 2007, ό.π., σελ. 414.

⁹³ Βλ. ό.π..

⁹⁴ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες*, "Education in Emergencies", δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://emergency.unhcr.org/entry/53602/education-in-emergencies>, τελευταία πρόσβαση στις 27/3/2018).

⁹⁵ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, *UNHCR Education: Field Guidelines*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2003, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.refworld.org/docid/3f1d38124.html>, τελευταία πρόσβαση στις 27/3/2018), σελ. 51.

έκτακτης και εθνικής εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια και μετά την φάση έκτακτης ανάγκης και διασφαλίζει ότι όλες οι αξιολογήσεις σχετικά με την εκπαίδευση διεξάγονται από κοινού με την UNICEF, τα Υπουργεία Παιδείας και τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς εταίρους⁹⁶.

Η Ύπατη Αρμοστεία αποτελεί έναν από τους ανθρωπιστικούς οργανισμούς οι οποίοι βοηθούν τα κράτη να αντιμετωπίσουν τις ανθρωπιστικές κρίσεις, και ειδικότερα τις κρίσεις στις οποίες υπάρχουν προσφυγικές ροές. Στον τομέα της εκπαίδευσης συνεργάζεται με Υπουργεία, άλλους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και με ΜΚΟ, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι η εκπαίδευση είναι προσβάσιμη για όλους.

Συμπέρασμα

Η δράση των διεθνών οργανισμών καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων πολλοί από τους διεθνείς οργανισμούς βοηθούν τα κράτη να τις αντιμετωπίσουν και να εξασφαλίσουν τα δικαιώματα των πολιτών τους, τα οποία συνήθως παραβιάζονται ή αμελούνται από τα κράτη σε αυτές τις καταστάσεις. Ειδικότερα, ένα από τα δικαιώματα που αμελείται από το κράτος είναι αυτό της εκπαίδευσης.

Η εκπαίδευση σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες ανθρωπιστικής βοήθειας, καθώς η εκπαίδευση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την οικοδόμηση της ειρήνης και της κοινωνικής συνοχής. Οι διεθνείς οργανισμοί δρουν μαζί με τα κράτη, προκειμένου να εξασφαλίσουν την παροχή εκπαίδευσης σε καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων. Στις ανθρωπιστικές κρίσεις στις οποίες υπάρχουν προσφυγικές ροές, η Ύπατη Αρμοστεία σε συνεργασία με τα κράτη και άλλους οργανισμούς συμβάλλει στην δημιουργία προγραμμάτων για την εκπαίδευση των προσφύγων.

---

⁹⁶ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, “Education in Emergencies”, ό.π..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙ ΣΥΡΙΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Εισαγωγή

Ο μεγάλος αριθμός των προσφύγων που έχει φτάσει στην Τουρκία από το 2011 έως και σήμερα είναι μια πρόκληση για την Άγκυρα, καθώς αποτελεί και την χώρα που φιλοξενεί το μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζει η Ύπατη Αρμοστεία⁹⁷. Η πολιτική που ακολούθησε η Τουρκία για την αντιμετώπιση του προσφυγικού ζητήματος άλλαξε σημαντικά κατά τη διάρκεια των χρόνων, κάτι που οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, τόσο διεθνείς, όσο και εσωτερικούς. Ειδικότερα, η απόπειρα πραξικοπήματος το 2016 στην Τουρκία, είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρέασε την πολιτική της Τουρκίας αναφορικά με τους Σύριους πρόσφυγες. Ωστόσο, η κρίση αυτή είναι ανθρωπιστική και δεν αφορά μόνο την Τουρκία. Επομένως είναι απαραίτητο να υπάρξει η καλύτερη δυνατή ανταπόκριση και από τη διεθνή κοινότητα.

Στο παρόν κεφάλαιο, θα παρουσιαστεί το διεθνές, και εθνικό νομικό πλαίσιο που αφορά τους Σύριους πρόσφυγες στην Τουρκία, η πολιτική που ακολούθησε η τουρκική κυβέρνηση για την ενσωμάτωση των Σύριων προσφύγων στην κοινωνία, καθώς και η ανθρωπιστική βοήθεια που έλαβε από διεθνείς δρώντες. Η εξέταση αυτών των ζητημάτων θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε πώς η Τουρκία αντιμετώπισε την προσφυγική κρίση, ποιες πολιτικές ακολούθησε για την εκπαίδευση των προσφύγων, καθώς και τον βαθμό στον οποίο την βοήθησαν οι διεθνείς δρώντες να αντιμετωπίσει την εν λόγω κρίση.

2.1. Η Συριακή κρίση και η πολιτική της Τουρκίας

Τον Μάρτιο του 2011 ξέσπασαν ειρηνικές διαμαρτυρίες στη Συρία, στο πλαίσιο των εξεγέρσεων της Αραβικής Άνοιξης. Οι διαδηλωτές κάλεσαν τον Πρόεδρο Μπασάρ Αλ-Ασαντ να κάνει δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, αλλά η κυβέρνησή του απάντησε με βία. Στην συνέχεια, κάποιοι από τους διαδηλωτές συνεργάστηκαν με αποστάτες του στρατού και σχημάτισαν τον «Ελεύθερο Συριακό Στρατό», ο οποίος προσπάθησε

---

⁹⁷ Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Operational Portal, "Syria Refugee Response", δ.η., (Αναγνώστηκε από: https://data2.unhcr.org/en/situations/syria#_ga=2.233142174.1256827142.1526742362-357322710.1519126000, τελευταία πρόσβαση στις 6/6/2019).

να ανατρέψει την κυβέρνηση. Ως αποτέλεσμα ο ένοπλος αυτός αγώνας μετατράπηκε σε εμφύλιο πόλεμο το 2012⁹⁸. Στον εμφύλιο πόλεμο ενεπλάκησαν και ξένες δυνάμεις, η καθεμία ακολουθώντας διαφορετική πολιτική.

Τον Σεπτέμβριο του 2015 ρωσικά αεροπλάνα ξεκίνησαν να πραγματοποιούν επιθέσεις εναντίον του αυτό-αποκαλούμενου «Ισλαμικού Κράτους» («Ι.Κ.») στη Συρία. Ο Πρόεδρος της Ρωσίας Βλάντιμιρ Πούτιν δήλωσε ότι η Ρωσία παρεμβαίνει στον πόλεμο μετά από πρόσκληση του ηγέτη της Συρίας, του Προέδρου Μπασάρ Αλ-Ασαντ⁹⁹. Η Ρωσία βοηθάει τον Πρόεδρο της Συρίας, του οποίου το καθεστώς αντιμετωπίζει δυο απειλές: το «Ι.Κ.» και τους αντάρτες. Η ρωσική κυβέρνηση ισχυριζόταν ότι στοχεύει στο «Ι.Κ.», αλλά πολλές από τις αεροπορικές επιδρομές της στράφηκαν σε περιοχές που ελέγχονται από τους επαναστάτες¹⁰⁰.

Ένας ακόμη σύμμαχος του Μπασάρ αλ-Ασαντ είναι το Ιράν. Το Ιράν χρειάζεται τη Συρία προκειμένου να προβάλλει την ισχύ του στην Ανατολική Μεσόγειο. Για αυτό τον λόγο υποστήριξε την συριακή κυβέρνηση εξ αρχής. Το ίδιο έκανε και η Χεσμπολά του Λιβάνου όντας σύμμαχος του Ιράν. Αυτό αναστάτωσε τους αντιπάλους του Ιράν στην περιοχή, όπως για παράδειγμα τη Σαουδική Αραβία και την Τουρκία, οι οποίες άρχισαν να στέλνουν όπλα και χρήματα σε αντάρτες, συμπεριλαμβανομένων εξτρεμιστικών πολιτοφυλακών¹⁰¹.

Οι ΗΠΑ από την άλλη πλευρά, προσπάθησαν να κρατήσουν μια ουδέτερη στάση και να μην έρθουν σε αντιπαράθεση με την κυβέρνηση του Ασαντ. Έκαναν αεροπορικές επιδρομές από τα τέλη του 2014 στη Συρία, έχοντας δημιουργήσει παράλληλα ένα διεθνή συνασπισμό από σχεδόν 60 χώρες με στόχο επιθέσεις στις εξτρεμιστικές ομάδες που υπάρχουν στην Συρία. Οι ΗΠΑ είχαν αποφύγει σε μεγάλο βαθμό τις άμεσες αντιπαραθέσεις με τις δυνάμεις του καθεστώτος, αλλά το 2017 ο Αμερικανός Πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ διέταξε αεροπορικές επιδρομές σε αεροπορική βάση της Συρίας, σε απάντηση της κυβερνητικής επίθεσης με χημικά

---

⁹⁸Βλ. *The Washington Post*, “7 basic questions about the war in Syria”, 18 Δεκεμβρίου 2018, (Αναγνώστηκε στο: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2018/04/12/syria-explained/?noredirect=on&utm_term=.6aa6d4b9c631, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).

⁹⁹Βλ. *BBC NEWS*, “Russia launches Syria air strikes”, 30 Σεπτεμβρίου 2015, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.bbc.com/news/av/world-34406364/russia-launches-syria-air-strikes>, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).

¹⁰⁰Βλ. *CNN*, “U.S., Russia escalate involvement in Syria”, 13 Οκτωβρίου 2015, (Αναγνώστηκε στο: <https://edition.cnn.com/2015/10/13/middleeast/syria-civil-war/index.html>, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).

¹⁰¹Βλ. *The Washington Post*, *ό.π.*

όπλα εναντίον αμάχων. Τον Δεκέμβριο του 2018 ο Πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ ανακοίνωσε την αποχώρηση των Αμερικανών στρατευμάτων από Συρία, αφού σύμφωνα με εκείνον η Αμερική νίκησε το «Ι.Κ.» στην Συρία¹⁰².

Από την αρχή του πολέμου στη Συρία, η Τουρκία ήταν ένας από τους κύριους υποστηρικτές της συριακής αντιπολίτευσης. Η Τουρκία αγωνίστηκε παράλληλα με παρατάξεις πλην των Κούρδων συμπεριλαμβανομένου του «Ελεύθερου Συριακού Στρατού» (FSA). Η Άγκυρα ως μέρος του συνασπισμού που είχαν δημιουργήσει οι ΗΠΑ, πραγματοποίησε αρκετές αεροπορικές επιδρομές εναντίον του «Ι.Κ.». Επίσης, πραγματοποίησε μονομερείς αεροπορικές επιδρομές εναντίον των δυνάμεων της κουρδικής αντιπολίτευσης στη βόρεια Συρία και απέστειλε στρατιωτικές δυνάμεις για την καταπολέμηση των κουρδικών δυνάμεων. Στόχος της Τουρκίας είναι να εμποδίσει τις κουρδικές δυνάμεις να αποκτήσουν εδαφική κυριαρχία. Επιπλέον, η Τουρκία θέλει μια λεγόμενη «ασφαλή ζώνη» στη βόρεια Συρία και επομένως ώθησε τις ΗΠΑ να αφοπλίσουν τις κουρδικές πολιτοφυλακές¹⁰³.

Συμπερασματικά, αρκετά είναι τα κράτη τα οποία ενεπλάκησαν στον συριακό εμφύλιο πόλεμο. Ωστόσο το κάθε κράτος επέλεξε να αναμειχθεί με διαφορετικό τρόπο στον πόλεμο, εξυπηρετώντας πάντα τα δικά του συμφέροντα.

2.2. Το Νομικό πλαίσιο για τους Σύριους πρόσφυγες στην Τουρκία

Ο εμφύλιος πόλεμος που ξεκίνησε στη Συρία το 2011, είχε τεράστιο ανθρώπινο κόστος και συχνά αναφέρεται ως η μεγαλύτερη ανθρωπιστική κρίση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο¹⁰⁵. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία, οι Σύριοι πρόσφυγες υπολογίζονται γύρω στα 5,6 εκατ., ενώ υπάρχουν ακόμη 6,6 εκατ. μετανάστες που εκτοπίστηκαν από τις εστίες τους εντός της Συρίας¹⁰⁶. Ακόμη, στα στοιχεία της

---

¹⁰² Βλ. ό.π.

¹⁰³ Βλ. DW, "Syria conflict: What do the US, Russia, Turkey and Iran want?", 23 Ιανουαρίου 2019 (Αναγνώστηκε στο: <https://www.dw.com/cda/en/syria-conflict-what-do-the-us-russia-turkey-and-iran-want/a-41211604>, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).

¹⁰⁵ Βλ. BABAN Feyzi, ILCAN Suzan και RYGIEL Kim, "Syrian refugees in Turkey: pathways to precarity, differential inclusion, and negotiated citizenship rights", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 43, 1, 41-57, 2017, 41-57, σελ. 43.

¹⁰⁶ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "Syria Emergency", δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/syria-emergency.html>, τελευταία πρόσβαση στις 23/4/2018).

Υπατης Αρμοστείας φαίνεται πως το μεγαλύτερο ποσοστό προσφύγων έχει καταφύγει στην Τουρκία, η οποία πλέον φιλοξενεί περίπου 3,5 εκατ. πρόσφυγες¹⁰⁷.

Παρόλο που η Τουρκία έχει υπογράψει τη Σύμβαση του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων, είναι ένα από τα λίγα κράτη που έχει ρήτρα γεωγραφικού περιορισμού για την Σύμβαση¹⁰⁸. Αυτό σημαίνει ότι για την Τουρκία πρόσφυγας θεωρείται κάποιος ο οποίος προέρχεται από κάποια χώρα της Ευρώπης¹⁰⁹. Επομένως, η Τουρκία δεν είναι υποχρεωμένη να χορηγεί καθεστώς πρόσφυγα σε όσους αιτούνται άσυλο, οι οποίοι δεν προέρχονται από την Ευρώπη¹¹⁰. Για τον λόγο αυτό, περιορίζεται στο να τους προσφέρει καθεστώς προσωρινής προστασίας¹¹¹.

Σύμφωνα με το Νόμο περί Αλλοδαπών και Διεθνούς προστασίας, οι Σύριοι που εισέρχονται στην Τουρκία και είναι δικαιούχοι προσωρινής προστασίας, αποκτούν δικαίωμα σε πληροφορίες και συμβουλές σχετικά με το καθεστώς προσωρινής προστασίας στη μητρική τους γλώσσα, δωρεάν πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και ταυτότητες που τους δίνουν το δικαίωμα παραμονής στην Τουρκία, που έχουν ισχύ όσο συνεχίζεται το καθεστώς προσωρινής προστασίας¹¹². Επίσης, έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην υγεία, στην εκπαίδευση, σε κοινωνικές υπηρεσίες και στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, το δικαίωμα της πρόσβασης στην κοινωνική βοήθεια και το δικαίωμα της εισόδου των προσφύγων στην αγορά εργασίας, υπόκειται σε αποφάσεις των αρμόδιων υπουργείων¹¹³, και επομένως δεν μπορούν να καθοριστούν πλήρως από το καθεστώς προσωρινής προστασίας.

---

¹⁰⁷ Βλ. UNHCR Operational Portal, "Syria Regional Refugee Response", (Αναγνώστηκε στο: https://data2.unhcr.org/en/situations/syria#_ga=2.233142174.1256827142.1526742362-357322710.1519126000, τελευταία πρόσβαση στις 23/4/2018).

¹⁰⁸ Βλ. BABAN Feyzi, ILCAN Suzan, RYGIEL Kim, *ό.π.*, σελ. 41.

¹⁰⁹ Βλ. *ό.π.*.

¹¹⁰ Βλ. INELI-CIGER Meltem, "Protecting Syrians in Turkey: A Legal Analysis". *International Journal of Refugee Law*, 29, 4, 555-579, 2017, σελ. 569.

¹¹¹ Σύμφωνα με το Άρθρο 91 του Νόμου περί Αλλοδαπών και Διεθνούς Προστασίας, ως προσωρινή προστασία ορίζεται «το καθεστώς προστασίας που χορηγείται σε αλλοδαπούς που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους, δεν μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα που εγκατέλειψαν, έφτασαν ή διέσχισαν τα σύνορά της Τουρκίας σε μάζες ή ατομικά κατά τη διάρκεια περιόδου μαζικής εισροής, ζητούν επείγουσα και προσωρινή προστασία και των οποίων η αίτηση διεθνούς προστασίας δεν μπορεί να ληφθεί υπόψιν βάσει ατομικής αξιολόγησης», Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "Syrian Refugees in Turkey, Frequently Asked Questions", 2017α, σελ. 1. (Αναγνώστηκε από: <https://www.fluechtlingshilfe.ch/assets/hilfe/syrien/faq-syrians-in-turkey-english.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 26/4/2018).

¹¹² Βλ. INELI-CIGER Meltem, *ό.π.*, σελ. 559.

¹¹³ Βλ. Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2017α, *ό.π.*.

Παρόλο που η Τουρκία δεν δεσμεύεται από τη Σύμβαση για το Καθεστώς των προσφύγων του 1951, δεσμεύεται από άλλες διεθνείς Συμβάσεις, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (1950), το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (1966) και τη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων μορφών σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (1984). Οι Συμβάσεις αυτές δεσμεύουν την Τουρκία, και ως εκ τούτου πρέπει να δρα σύμφωνα με αυτές¹¹⁴.

Στις καταστάσεις ανθρωπιστικών κρίσεων, ειδικότερα σε εκείνες στις οποίες εμπλέκονται πρόσφυγες είναι απαραίτητη η άμεση ανταπόκριση από τα κράτη. Μια τέτοια ανταπόκριση αποτελεί η συμφωνία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Τουρκία, γνωστή ως «Συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας», η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 20 Μαρτίου 2016¹¹⁵. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, στόχος της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας ήταν να μειωθεί ο αριθμός των ατόμων που έρχονται παράνομα στην ΕΕ, να σταματήσουν να χάνονται ζωές στο Αιγαίο, και να υπάρξει παροχή ασφαλών και νόμιμων εισόδων στην ΕΕ για τους πρόσφυγες¹¹⁶. Η Συμφωνία αυτή επιτρέπει στην Ελλάδα να επιστρέψει όλους τους «παράνομους μετανάστες» στην Τουρκία, και δεσμεύει την Άγκυρα να σταματήσει τους λαθρεμπόρους που μεταφέρουν παράνομα πρόσφυγες στην Ελλάδα¹¹⁷. Ως αντάλλαγμα τα κράτη της ΕΕ δεσμεύτηκαν να δέχονται έναν Σύριο πρόσφυγα που κατοικεί στην Τουρκία για κάθε Σύριο που επέστρεψε στην Τουρκία από την Ελλάδα, να επιταχύνουν τη διαδικασία ένταξης της Τουρκίας στην ΕΕ μέσω της απελευθέρωσης των θεωρήσεων εισόδου για τους Τούρκους υπηκόους, και να ενισχύσουν οικονομικά τους πρόσφυγες που βρίσκονται στην Τουρκία¹¹⁸.

Στην παραπάνω Συμφωνία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θεωρεί την Τουρκία «ασφαλής τρίτη χώρα» ή «πρώτη χώρα ασύλου» για τους Σύριους και άλλους αιτούντες άσυλο¹¹⁹. Ωστόσο, η ΕΕ θεωρεί την Τουρκία «ασφαλή τρίτη χώρα», χωρίς όμως να έχει εξετάσει αν όντως η Τουρκία πληροί τα κριτήρια για να θεωρείται

---

¹¹⁴ Βλ. INELI-CIGER Meltem, *ό.π.*, σσ. 569-571.

¹¹⁵ Βλ. BABAN Feyzi, ILCAN Suzan και RYGIEL Kim, *ό.π.*, σελ. 43.

¹¹⁶ Βλ. MCEWEN Michelle, "Refugee Resettlement in Crisis: The failure of the EU-Turkey Deal and the Case of Burden-Sharing", *Swarthmore International Relations Journal*, 1, 2, 2017, 20-32, σελ. 21.

¹¹⁷ Βλ. *ό.π.*.

¹¹⁸ Βλ. *ό.π.*.

¹¹⁹ Βλ. INELI-CIGER Meltem, *ό.π.*, σελ. 578.

«ασφαλής τρίτη χώρα»¹²⁰. Πολλοί διεθνείς οργανισμοί και ΜΚΟ, όπως το ECRE¹²¹, η Διεθνής Αμνηστία¹²² και η Ύπατη Αρμοστεία¹²³, έχουν δημοσιεύσει αναφορές στις οποίες διαφωνούν με την ΕΕ, και θεωρούν πως η Τουρκία δεν είναι «ασφαλής τρίτη χώρα»¹²⁴.

Το γεγονός ότι η Τουρκία έχει γεωγραφική ρήτρα αναφορικά με την Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων, καθιστά δύσκολη τη διαδικασία για την παροχή διεθνούς προστασίας στους πρόσφυγες. Ωστόσο, τόσο οι Διεθνείς Συμβάσεις, όσο και η συμφωνία της με την ΕΕ, δεσμεύουν την Τουρκία, να πράττει σύμφωνα με αυτές και να προασπίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παρόλ' αυτά, σύμφωνα με αναφορές της Διεθνούς Αμνηστίας¹²⁵ και του *Human Rights Watch*¹²⁶, η Τουρκία όχι μόνο δεν παρέχει στους Σύριους ίση πρόσβαση σε στέγαση, υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση, αλλά αναγκάζει πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο να γυρίσουν πίσω στην χώρα προέλευσής τους.

2.3. Η πολιτική της Τουρκίας για την ενσωμάτωση των προσφύγων

Η σημερινή νομική και θεσμική διάρθρωση της Τουρκίας, καθώς και οι πολιτικές που αφορούν τον τομέα της μετανάστευσης αναπτύχθηκαν παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις ένταξης της χώρας στην ΕΕ, από τις αρχές της δεκαετίας του 2000. Παράλληλα με την εναρμόνιση με τις πολιτικές της ΕΕ, η Τουρκία προώθησε και

---

¹²⁰ Βλ. POON Jenny, "EU-Turkey Deal: Violation of, or Consistency with, International Law?", *European Papers*, 1, 2016, 195-1203, σελ. 1200.

¹²¹ Βλ. ECRE, "The EU-Turkey deal poses serious threats to refugees' and migrants' human rights", 4 Δεκεμβρίου 2015, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.ecre.org/the-eu-turkey-deal-poses-serious-threats-to-refugees-and-migrants-human-rights/>, τελευταία πρόσβαση στις 4/5/2018).

¹²² Βλ. Διεθνής Αμνηστία, "A Blueprint For Despair, Human Rights Impact Of The Eu-Turkey Deal", Λονδίνο, Διεθνής Αμνηστία, 2017, (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/EUR2556642017ENGLISH.PDF>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).

¹²³ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "UNHCR expresses concern over EU-Turkey plan", 11 Μαρτίου 2016 (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/news/latest/2016/3/56dee1546/unhcr-expresses-concern-eu-turkey-plan.html>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).

¹²⁴ Βλ. INELI-CIGER Meltem, *ό.π.*, σελ. 578.

¹²⁵ Βλ. Διεθνής Αμνηστία, "Turkey 2017/2018", δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/turkey/report-turkey/>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).

¹²⁶ Βλ. *Human Rights Watch*, " Turkey: Mass Deportations of Syrians", 22 Μαρτίου 2018, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.hrw.org/news/2018/03/22/turkey-mass-deportations-syrians>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).

δικές της θεσμικές αλλαγές που καθορίζονταν από τα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα της χώρας. Από το 2011 και μετά η διαδικασία των αλλαγών αυτών ενισχύθηκε ακόμη περισσότερο, λόγω του μεγάλου αριθμού των Σύριων προσφύγων που έφτασαν στην χώρα¹²⁷.

Οι ροές των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία και οι ταυτόχρονες αλλαγές στην νομοθετική διαδικασία μπορεί να χωριστούν σε τρεις περιόδους. Η πρώτη περίοδος ξεκίνησε με την έναρξη του εμφυλίου στη Συρία το 2011 και διήρκησε έως το καλοκαίρι του 2015. Στην περίοδο αυτή η Τουρκία ακολούθησε μια πολιτική «ανοιχτής πόρτας» (open door) και εγκατέστησε κέντρα υποδοχής και διαμονής μεταναστών στις νότιες επαρχίες Χατάι (Αλεξανδρέττα), Κίλις, Γκαζιάντεπ και Σανλίουρφα, θεωρώντας τους Σύριους πρόσφυγες ως «επισκέπτες», οι οποίοι θα έμεναν για λίγο καιρό στην Τουρκία¹²⁸. Σε αυτή την περίοδο, ειδικά κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2012, μετά την αποτυχία του σχεδίου του Κόφι Ανάν για την κατάπαυση του πυρός στη Συρία, οι διενέξεις στη Συρία έγιναν εντονότερες. Κατά μέσο όρο περισσότεροι από 20.000 πρόσφυγες έφτασαν στην Τουρκία μηνιαίως, αριθμός που αυξήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια του 2013¹²⁹. Μέχρι το τέλος του 2012, είχαν φθάσει περίπου 170.000 Σύριοι. Το 2013 ο αριθμός αυτός ανέβηκε στους 400.000, το 2014 αυξήθηκε κι άλλο φτάνοντας περίπου ένα εκατομμύριο, ενώ το 2015 καταγράφηκαν περίπου 600.000 νέοι Σύριοι πρόσφυγες¹³⁰.

Ως απάντηση στο μεγάλο κύμα προσφύγων που έφθασε το 2011, η κυβέρνηση της Τουρκίας, τον Μάιο του 2011, όρισε την *Προεδρία για τη Διαχείριση Καταστροφών και Έκτακτης Ανάγκης* (AFAD) ως τον κύριο οργανισμό για τον συντονισμό της αντιμετώπισης της κρίσης¹³¹. Το 2013 η κυβέρνηση της Τουρκίας συνειδητοποίησε ότι οι περισσότεροι από τους πρόσφυγες που είχαν εισέλθει στην χώρα θα έμεναν εκεί για μεγάλο διάστημα. Επομένως, ψήφισε ένα νέο νόμο με τίτλο «*Νόμος περί αλλοδαπών και διεθνούς προστασίας*» (LFIP), μέσω του οποίου

---

¹²⁷ Βλ. ATAÇ, Ilker, *et al*, "Contested B/Orders. Turkey's Changing Migration Regime. An Introduction", *Movements. Journal for Critical Migration and Border Regime Studies*, 3, 2, 2017, 9-21, σελ. 11.

¹²⁸ Βλ. İÇDUYGU Ahmet και ŞİMŞEK, Doğus, "Syrian refugees in Turkey: Towards integration policies". *Turkish Policy Quarterly*, 15, 3, 2016, 59-69, σελ. 60.

¹²⁹ Βλ. *ό.π.*

¹³⁰ Βλ. HOFFMANN Sophia και SAMUK, Sahizer, "Turkish immigration politics and the Syrian refugee crisis", Βερολίνο, Working Paper Research Division Global Issues, 2016, σελ. 7.

¹³¹ Βλ. KIRIŞCI Kemal, *Syrian refugees and Turkey's challenges: Going beyond hospitality*, Ουάσιγκτον, Brookings, 2014, σελ. 14.

δημιουργήθηκε η *Γενική Διεύθυνση Διαχείρισης Μεταναστών*. Ο νόμος αυτός εισήγαγε έννοιες όπως «πρόσφυγας υπό όρους» (conditional refugee), «δευτερεύουσα προστασία» (secondary protection) και προσωρινή προστασία» (*temporary protection*). Το 2014, η τουρκική κυβέρνηση ενέκρινε μια επιπλέον νομοθεσία ως μέρος του νόμου του 2013, με τίτλο «Κανονισμός σχετικά με την Προσωρινή Προστασία»¹³².

Ο όρος της προσωρινής προστασίας, αφορά καταστάσεις στις οποίες κάποιος έχει αναγκαστεί να φύγει από τη χώρα του και δεν μπορεί να επιστρέψει σε αυτήν¹³³. Εφαρμόζεται κυρίως σε πρόσφυγες οι οποίοι φθάνουν μαζικά και των οποίων η αίτηση προστασίας δεν μπορεί να εξεταστεί ατομικά. Η Τουρκική κυβέρνηση χορηγώντας προσωρινή προστασία στους πρόσφυγες, καθιστά σαφές σε αυτούς ότι δεν έχουν το δικαίωμα παροχής «αδειών παραμονής» ή οποιουδήποτε συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου διαβίωσης στην Τουρκία που μπορεί να οδηγήσουν στην επίτευξη μόνιμης παραμονής στην χώρα. Επιπλέον, τα άτομα που βρίσκονται υπό το καθεστώς προσωρινής προστασίας δεν μπορούν να λάβουν διεθνή προστασία, και επομένως δεν έχουν το δικαίωμα της επανεγκατάστασης σε τρίτη χώρα, το οποίο ορίζεται από το καθεστώς διεθνούς προστασίας¹³⁴.

Τον Μάιο του 2015, ξεκινά η δεύτερη περίοδος που σηματοδοτείται από αλλαγή στις προσφυγικές ροές, και ταυτόχρονη αλλαγή πολιτικής που ακολούθησε η Τουρκία για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης. Στην περίοδο αυτή, η Τουρκία άλλαξε την πολιτική της ανοιχτής πόρτας για τους πρόσφυγες. Από τότε, αρκετοί Σύριοι άρχισαν να πληρώνουν λαθρεμπόρους και να δωροδοκούν στρατιώτες για να διασχίσουν τα σύνορα στην Τουρκία. Επίσης, πολλοί από τους πρόσφυγες που έμεναν στα κέντρα φιλοξενίας και στις πόλεις άρχισαν να φεύγουν με στόχο να περάσουν στην Ελλάδα¹³⁵. Μέχρι το τέλος του 2015 υπολογίζεται ότι έφτασαν περίπου 500.000 πρόσφυγες στην Ευρώπη¹³⁶. Για τον λόγο αυτό, η ΕΕ συνεργάστηκε με την Τουρκία για τον έλεγχο και τη μείωση της ροής των προσφύγων που φθάνουν στην Ευρώπη, και συμφώνησαν σε Κοινό Σχέδιο Δράσης στις 29 Νοεμβρίου 2015¹³⁷.

---

¹³² Βλ. BABAN Feyzi και ILCAN Suzan, *ό.π.*, σελ. 7.

¹³³ Βλ. İÇDUYGU Ahmet και ŞİMŞEK, Doğus, *ό.π.*, σελ. 61.

¹³⁴ Βλ. BABAN Feyzi, ILCAN Suzan και RYGIEL Kim, *ό.π.*, σελ. 7.

¹³⁵ Βλ. ATAÇ, İlker, *et al*, *ό.π.*, σελ. 13.

¹³⁶ Βλ. İÇDUYGU Ahmet και ŞİMŞEK, Doğus, *ό.π.*, σελ. 61.

¹³⁷ Βλ. *ό.π.*

Το 2016 ξεκινά η τρίτη περίοδος αναφορικά με την πολιτική της Τουρκίας απέναντι στους πρόσφυγες. Από εκείνο το έτος η τουρκική κυβέρνηση εφάρμοσε κάποιες πολιτικές οι οποίες κινούνται προς την κατεύθυνση της ενσωμάτωσης των προσφύγων. Για παράδειγμα, η κυβέρνηση άρχισε να εκδίδει άδειες εργασίας για τους Σύριους πρόσφυγες που βρίσκονταν στην Τουρκία για περισσότερο από έξι μήνες τον Ιανουάριο του 2016¹³⁸. Επιπλέον, τον Ιούλιο του 2016 ο Πρόεδρος της Τουρκίας, Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν ανακοίνωσε ότι η κυβέρνηση της Τουρκίας είναι πρόθυμη να χορηγήσει τουρκική ιθαγένεια στους Σύριους πρόσφυγες¹³⁹.

Ωστόσο, λίγο μετά το αποτυχημένο στρατιωτικό πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου του 2016 στην Τουρκία, η τουρκική κυβέρνηση άλλαξε σημαντικά την πολιτική της, τόσο απέναντι στους πρόσφυγες, όσο και απέναντι στους πολίτες της Τουρκίας καταπατώντας συστηματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην οποία είχε κηρυχτεί το τουρκικό κράτος μετά την απόπειρα πραξικοπήματος είχε άμεσες επιπτώσεις για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες στην Τουρκία. Στο «Νόμο περί Αλλοδαπών και Διεθνούς Προστασίας» έγινε μια αλλαγή με ένα διάταγμα τον Οκτώβριο του 2016, στο άρθρο 4 του οποίου καθορίζεται η αρχή της μη επαναπροώθησης¹⁴⁰.

Ως αποτέλεσμα της τροποποίησης αυτού του νόμου οι αιτούντες και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας οι οποίοι θεωρείται ότι εμπλέκονται σε τρομοκρατικές ή εγκληματικές οργανώσεις ή που θέτουν απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία μπορεί να διωχθούν από την χώρα. Η αλλαγή αυτή στη νομοθεσία για τη Διεθνή προστασία, μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές παραβιάσεις του διεθνούς προσφυγικού δικαίου¹⁴¹.

Πλέον, σύμφωνα με το *Human Rights Watch* οι τουρκικές αρχές έχουν σταματήσει την εγγραφή των Σύριων προσφύγων. Από τους πρόσφυγες που έχουν έρθει στην Τουρκία το τελευταίο διάστημα μόνο ένα μικρό ποσοστό ανθρώπων έχει καταγραφεί ως αιτούντες άσυλο, αφήνοντας τους υπόλοιπους πρόσφυγες χωρίς

---

¹³⁸ Βλ. ό.π.

¹³⁹ Βλ. *The Telegraph*, "Turkey plans to offer citizenship to Syrian refugees", 3 Ιουλίου 2016, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/03/turkey-plans-to-offer-citizenship-to-syrian-refugees/>, τελευταία πρόσβαση στις 12/8/2018).

¹⁴⁰ Βλ. ΑΤΑÇ, İlker, et al, ό.π., σελ. 14.

¹⁴¹ Βλ. *News Deeply*, "Turkey: Between Hospitality and Hostility", 27 Φεβρουαρίου 2018, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.newsdeeply.com/refugees/community/2018/02/27/turkey-between-hospitality-and-hostility>, τελευταία πρόσβαση στις 12/8/2018).

προστασία, και ευάλωτους σε παράνομες απελάσεις, επιστροφές στη Συρία, καθώς και άρνηση βασικών υπηρεσιών, όπως η υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση. Επιπλέον, ο Πρόεδρος της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Έρντογαν ανακοίνωσε ότι η κυβέρνηση έχει σκοπό να στείλει πίσω στη Συρία 3,5 εκατ. πρόσφυγες¹⁴².

Κατά τη διάρκεια των χρόνων η κυβέρνηση της Τουρκίας έχει ακολουθήσει διαφορετική πολιτική για την ενσωμάτωση των προσφύγων. Ενώ αρχικά δεν είχε αναπτύξει κάποια πολιτική η οποία να αφορά για την εγκατάσταση τους, καθώς θεωρούσε ότι δεν θα μείνουν για μεγάλο διάστημα στην Τουρκία, από το 2014 και μετά ανέπτυξε μια πολιτική που είχε ως στόχο την ένταξη τους στην τουρκική κοινωνία. Ωστόσο, κάποιοι παράγοντες, όπως είναι η απόπειρα πραξικοπήματος, και η τάση του Ρ. Τ. Έρντογαν να συγκεντρώνει ολοένα και περισσότερες εξουσίες, οδήγησαν στο να αλλάξει ριζικά η συμπεριφορά της κυβέρνησης απέναντι στους πρόσφυγες. Η τουρκική κυβέρνηση πλέον όχι μόνο δεν προσπαθεί να ενσωματώσει τους Σύριους πρόσφυγες στην τουρκική κοινωνία, αλλά σκοπεύει να διώξει ένα μεγάλο ποσοστό προσφύγων από την Τουρκία.

2.4. Ανθρωπιστική βοήθεια στην κρίση

Παρά τον κυρίαρχο ρόλο του τουρκικού κράτους στη διαμόρφωση της πολιτικής που αφορά τους Σύριους πρόσφυγες, τοπικοί, εθνικοί, διεθνείς και μη κρατικοί φορείς αποτελούν σημαντικούς παράγοντες τόσο για την παροχή βοήθειας στους πρόσφυγες όσο και για τη διαμόρφωση της πολιτικής της κυβέρνησης¹⁴³. Οι φορείς αυτοί, παρέχουν οικονομική βοήθεια, συμβουλευτική υποστήριξη αναφορικά με νομικά και εκπαιδευτικά ζητήματα και θέματα που αφορούν την υγεία και την οικογένεια. Εκτός αυτού, οι φορείς αυτοί μπορούν να θεωρηθούν ως σύνδεσμος μεταξύ των προσφύγων και των κυβερνητικών αρχών της χώρας στην οποία μένουν, υποστηρίζοντας και διευκολύνοντας την επικοινωνία μεταξύ τους. Επιπλέον, υποστηρίζουν την πρόσβασή τους σε βασικά δικαιώματα και τους βοηθούν στην ένταξή τους στην κοινωνία¹⁴⁴.

---

¹⁴² Βλ. *Independent*, "Turkey has stopped registering Syrian refugees, says human right group", 16 Ιουλίου 2018 <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/turkey-syria-immigrants-register-human-rights-a8450171.html>, τελευταία πρόσβαση στις 12/8/2018).

¹⁴³Βλ. MEMISOGLU Fulya, ILGIT Asli, Syrian refugees in Turkey: multifaceted challenges, diverse players and ambiguous policies. *Mediterranean Politics*, 22, 3, 2017, 317-338, σελ. 330.

¹⁴⁴Βλ. PINTO, Fernando Alberto Afonso. *The role of Governmental and Non-Governmental International Organizations in the management of the refugee crisis*. PhD Thesis, 2017, σελ. 27.

Αρχικά, η κυβέρνηση της Τουρκίας δεν είχε υποστηρίξει τη συνεργασία με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών και με διεθνείς ΜΚΟ¹⁴⁵, καθώς επίσης είχε επιλέξει να μην συνεργαστεί με την Ύπατη Αρμοστεία στο πρώτο Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (Regional Refugee & Resilience Plan - 3RP), αλλά είχε δεχτεί την προμήθεια σκηνών για κέντρα φιλοξενίας και την επίβλεψη για τις εκούσιες επιστροφές¹⁴⁶. Η κυβέρνηση πίστευε ότι θα μπορούσε να διαχειριστεί μόνη της την κρίση. Ωστόσο, το καλοκαίρι του 2012, καθώς ο αριθμός των προσφύγων άρχισε να φθάνει σε σημαντικά επίπεδα, γινόταν όλο και πιο σαφές ότι οι πρόσφυγες θα μείνουν αρκετό καιρό στην Τουρκία, και επομένως η πολιτική της κυβέρνησης άρχισε να αλλάζει. Η συνεργασία με τα κύρια όργανα των Ηνωμένων Εθνών άρχισε να βελτιώνεται¹⁴⁷.

Η κυβέρνηση συνεργάστηκε με το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Ανάπτυξης (WFP) και ανέπτυξε ένα έργο για την παροχή ηλεκτρονικών καρτών πληρωμών σε πρόσφυγες στα κέντρα φιλοξενίας. Στην συνέχεια συνεργάστηκε με την Ύπατη Αρμοστεία στην ανάπτυξη ενός σχεδίου για την καταγραφή των προσφύγων εκτός των στρατοπέδων, ενώ το 2014 συνεργάστηκε μαζί της για πρώτη φορά στο 3RP, στο οποίο συμμετέχουν και άλλοι διεθνείς οργανισμοί¹⁴⁸.

Η Ύπατη Αρμοστεία είναι ένας από τους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών που εκπροσωπείται στην Τουρκία, και έχει πραγματοποιήσει ποικίλα έργα σε συνεργασία με το AFAD εντός και εκτός των καταυλισμών¹⁴⁹. Επιπλέον, συνεργάζεται με την τουρκική κυβέρνηση και καθιστά γρηγορότερη την εγγραφή των προσφύγων, βοηθάει στην επαλήθευση της ταυτότητας, στην εξασφάλιση των δικαιωμάτων τους, καθώς και στην παροχή βοήθειας σε αυτούς όποτε την χρειάζονται¹⁵⁰. Ακόμη, συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας και την UNICEF στον τομέα της εκπαίδευσης των προσφύγων για να υποστηρίξει και

---

¹⁴⁵Βλ. HOFFMANN Sophia, SAMUK, Sahizer, *ό.π.*, σελ. 22.

¹⁴⁶Βλ. KIRIŞCI Kemal, *ό.π.*, σελ. 38.

¹⁴⁷Βλ. *ό.π.*

¹⁴⁸Βλ. *ό.π.*

¹⁴⁹Βλ. KANAT Kılıç Buğra, ÜSTÜN Kadir, *Turkey's Syrian refugees: Toward integration*, Άγκυρα, SETA Publications, 2015, σελ. 37.

¹⁵⁰Βλ. PINTO, Fernando Alberto Afonso, *ό.π.*, σελ. 16.

τις προσπάθειές τους για την εγγραφή παιδιών προσφύγων στα τουρκικά σχολεία. Βοηθάει επίσης τους Σύριους μαθητές στην εκμάθηση της τουρκικής γλώσσας¹⁵¹.

Η UNICEF ασχολείται για την υγεία, την εκπαίδευση και την ψυχοκοινωνική υποστήριξη των παιδιών παγκοσμίως¹⁵². Ένας από τους βασικούς στόχους της στην Τουρκία είναι να αποτρέψει αυτό που εκείνη περιγράφει ως «χαμένη γενιά» Σύριων πολιτών¹⁵³. Αυτή η περιγραφή δίνεται λόγω της αντίληψης ότι χωρίς εκπαίδευση τα νέα άτομα δεν θα μπορέσουν να συμβάλουν θετικά στην κοινωνία. Μπορεί ακόμη να αποκλειστούν κοινωνικά και να καταφύγουν σε άλλους τρόπους διαβίωσης, οι οποίοι συνδέονται με το έγκλημα¹⁵⁴.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, μεγάλη βοήθεια παρέχει και ο *Παγκόσμιος Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM)*, ο οποίος βοηθά τη μεταφορά των παιδιών στα σχολεία στη Σανλίουρφα, την αρχαία Έδεσσα της Μικράς Ασίας¹⁵⁵. Επιπλέον, υποστηρίζει φορείς στην Κωνσταντινούπολη και στη νοτιοανατολική Τουρκία που παρέχουν υποστήριξη στους Σύριους, συμπεριλαμβανομένης ανεπίσημης και επίσημης εκπαίδευσης, γλωσσικής κατάρτισης των ενηλίκων, καθώς και νομικής συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των Σύριων. Ορισμένες από τις δραστηριότητες του IOM είναι και η παροχή βασικών ειδών διαβίωσης, όπως κουβέρτες, χαλιά, ρούχα, κάρβουνα και σόμπες, και είδη υγιεινής, όπως σαπούνια, βούρτσες δοντιών και πάνες σε Σύριους που ζουν στη νοτιοανατολική Τουρκία¹⁵⁶.

Ωστόσο, η προσφυγική κρίση στην Τουρκία αποτελεί μια περίπλοκη κατάσταση για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας. Αυτό συμβαίνει, γιατί η Τουρκία δεν είχε λάβει τα τελευταία χρόνια αναπτυξιακή βοήθεια (εκτός από τα ταμεία προσαρμογής της ΕΕ) και αρχικά δεν έχει αγκαλιάσει θερμά τη συνεργασία με τους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών και τις διεθνείς ΜΚΟ. Επίσης, η στάση της Τουρκίας έναντι αυτής της βοήθειας είναι πολύπλοκη. Η λήψη βοήθειας από διεθνείς

---

¹⁵¹Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Τουρκία, “Education”, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/tr/en/education>, τελευταία πρόσβαση στις 13/8/2018).

¹⁵²Βλ. ΚΑΝΑΤΚιλicBuğra, ÜSTÜN Kadir, ό.π., σελ. 37.

¹⁵³ UNICEF, *Syria’s Children: A lost generation?, Crisis report March 2011-March 2013*, Νέα Υόρκη, UNICEF, 2013, (Αναγνώστηκε στο: https://www.unicef.org/files/Syria_2yr_Report.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 17/6/2019), σελ. 4.

¹⁵⁴Βλ. PINTO, Fernando Alberto Afonso, ό.π., σελ. 16.

¹⁵⁵Βλ. ό.π..

¹⁵⁶Βλ. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, Τουρκία, “Syria Response”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://www.turkey.iom.int/syria-response>, τελευταία πρόσβαση στις 17/8/2018).

δρώντες θεωρείται από την Τουρκία απώλεια εθνικής κυριαρχίας, ανεπιθύμητη εισβολή ξένων δρώντων και κίνδυνος για την ασφάλειά της¹⁵⁷.

Επιπλέον, μετά την απόπειρα πραξικοπήματος κατά του Προέδρου Ρ. Τ. Έρντογαν, ο τουρκικός Τύπος άρχισε να κατηγορεί τις ανθρωπιστικές οργανώσεις ότι έμμεσα υποστηρίζουν τις κουρδικές δυνάμεις¹⁵⁸. Το γεγονός αυτό φαίνεται πως ξεκίνησε μετά την πτώση του Χαλεπίου από τις δυνάμεις του Προέδρου Μπασάρ αλ Ασάντ και τον αποκλεισμό των τουρκικών δυνάμεων στη μάχη για την ανάκτηση της Ράκκα από το αυτοανακηρυγμένο Ισλαμικό Κράτος. Μετά την απομάκρυνση των τουρκικών στρατευμάτων από την Συρία, η τουρκική κυβέρνηση φοβάται ότι οι ξένες ενισχύσεις μπορεί να καταλήξουν Κουρδικές δυνάμεις, οι οποίες ήδη λαμβάνουν υποστήριξη από τις Ηνωμένες Πολιτείες για αντι-ισλαμικές κρατικές επιχειρήσεις¹⁵⁹. Έτσι, το 2017 οι τουρκικές αρχές απέσυραν άδειες από διάφορες διεθνείς ανθρωπιστικές οργανώσεις που βοηθούν τους Σύριους πρόσφυγες, με πρόσχημα ζητήματα ασφάλειας και νέους κανονισμούς που πρέπει να τηρούν οι οργανώσεις αυτές για να συνεχίσουν να εργάζονται στην Τουρκία¹⁶⁰.

Η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στην Τουρκία δεν είναι μια εύκολη υπόθεση για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ενώ η Τουρκία μετά το 2014 είχε αρχίσει να συνεργάζεται με τοπικούς και διεθνείς φορείς την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, οι εσωτερικές εξελίξεις στην χώρα εμπόδισαν την περαιτέρω συνεργασία. Πλέον, η Τουρκία όχι μόνο δεν είναι πρόθυμη να συνεργαστεί, αλλά προσπαθεί να σταματήσει την βοήθεια που παρέχουν ορισμένες ανθρωπιστικές οργανώσεις, έχοντας ως πρόφαση ζητήματα ασφαλείας.

---

¹⁵⁷ Βλ. HOFFMANN Sophia και SAMUK Sahizer, *ό.π.*, σσ. 22-23.

¹⁵⁸ Βλ. *Atlantic Council*, "As Turkey Places New Restrictions on Aid Groups, Syrian Refugees Pay the Price", 15 Νοεμβρίου 2017, (Αναγνώστηκε στο:

<http://www.atlanticcouncil.org/blogs/syriasource/turkey-places-new-restrictions-on-aid-groups-syrian-refugees-pay-the-price>, τελευταία πρόσβαση στις 20/8/2018).

¹⁵⁹ Βλ. *The New Humanitarian*, "Turkey steps up crackdown on humanitarian aid groups", 27 Απριλίου 2017, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.thenewhumanitarian.org/news/2017/04/27/turkey-steps-crackdown-humanitarian-aid-groups>, τελευταία πρόσβαση στις 24/3/2019).

¹⁶⁰ Βλ. *Atlantic Council*, *ό.π.*.

Συμπέρασμα

Το προσφυγικό ζήτημα αποτελεί μια περίπλοκη κατάσταση για την Τουρκία. Αρχικά, το γεγονός ότι η Τουρκία δεν αναγνωρίζει ως πρόσφυγες τα άτομα που έρχονται από χώρες εκτός Ευρώπης αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα, καθώς δεν μπορεί να δοθεί στα άτομα από την Συρία το καθεστώς του πρόσφυγα, ούτε είναι δικαιούχοι αίτησης ασύλου. Αν και η Τουρκία ψήφισε νέο νόμο για την παροχή προστασίας στους πρόσφυγες και έχει υπογράψει διεθνείς συμβάσεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, φαίνεται πως δεν λειτουργεί σύμφωνα με αυτά.

Οι εσωτερικές εξελίξεις στην Τουρκία και συγκεκριμένα η απόπειρα πραξικοπήματος κατά του Προέδρου της Τουρκίας το καλοκαίρι του 2016, έκαναν ακόμα πιο δυσχερή την κατάσταση για τους Σύριους πρόσφυγες. Τόσο η εσωτερική πολιτική της Τουρκίας όσο και η πολιτική της για την συνεργασία με διεθνείς δρώντες άλλαξαν ριζικά. Πλέον, η τουρκική κυβέρνηση έχει σταματήσει τις εγγραφές των προσφύγων, προσπαθεί να διώξει ορισμένες ανθρωπιστικές οργανώσεις από την χώρα και ανακοίνωσε ότι θα στείλει πίσω στη Συρία έναν μεγάλο αριθμό προσφύγων. Η πολιτική που ακολουθεί η Τουρκία καταπατά τη Συμφωνία μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας, τις διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει, γεγονός που όχι μόνο στερεί από τους πρόσφυγες τα δικαιώματά τους, αλλά εμποδίζει και τη διεθνή κοινότητα να αντιδράσει στην ανθρωπιστική κρίση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΡΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Εισαγωγή

Ένα σημαντικό κομμάτι στην πολιτική της ενσωμάτωσης των προσφύγων στην κοινωνία αποτελεί η πολιτική για την εκπαίδευσή τους. Μέσω της εκπαίδευσης τα άτομα αποκτούν δεξιότητες που τους βοηθούν να ενταχθούν στην κοινωνία. Η πολιτική που ακολούθησε η Τουρκία για την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων παίζει καθοριστικό ρόλο στην πολιτική που ακολούθησε και η Ύπατη Αρμοστεία για την εκπαίδευση των προσφύγων. Ωστόσο, η εκπαίδευση των προσφύγων δεν είναι ένα εύκολο ζήτημα, ειδικότερα όταν ο αριθμός των φιλοξενούμενων προσφύγων είναι πολύ μεγάλος, όπως συμβαίνει στην υπό εξέταση περίπτωση.

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθεί η πολιτική που ακολούθησε η Τουρκία για την εκπαίδευση των προσφύγων, τα αποτελέσματα που επέφερε αυτή η πολιτική, καθώς και τα εμπόδια που υπάρχουν στην εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων. Η εξέταση αυτών των ζητημάτων θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε την παρούσα κατάσταση της εκπαίδευσης των Σύριων Προσφύγων, καθώς και την πολιτική της Τουρκίας αναφορικά με την συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς στον τομέα της εκπαίδευσης. Με βάση αυτά, θα γίνει πιο εύκολο στην συνέχεια να αντιληφθούμε την πολιτική που ακολούθησε η Ύπατη Αρμοστεία για την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων, η οποία θα αναλυθεί στο τελευταίο κεφάλαιο.

3.1. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση κατοχυρώθηκε πρώτη φορά στην *Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων* το 1948. Το δικαίωμα του ατόμου στην εκπαίδευση περιγράφεται στο άρθρο 26, σύμφωνα με το οποίο «Όλοι έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι ελεύθερη, τουλάχιστον σε στοιχειώδη και θεμελιώδη στάδια και πρέπει να κατευθύνεται στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και στην ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών»¹⁶¹.

¹⁶¹ Βλ. MITCHELLE Jolee και FUKUDA-PARR, Sakiko, "The New School", *Human Rights & Poverty: Case Studies*, 17 Δεκεμβρίου 2014, σελ. 6. (Αναγνώστηκε στο:

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση έχει καταχωρηθεί σε πολυάριθμες παγκόσμιες συνθήκες ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων της *Σύμβασης κατά των Διακρίσεων στην Εκπαίδευση* της UNESCO (1960), το *Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά Κοινωνικά και Πολιτικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα* (1966), τη *Σύμβαση για την εξάλειψη όλων τις μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών* (1981), και τη *Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού* (1989)¹⁶². Η πρώτη αναφορά στην εκπαίδευση προσφύγων έγινε στη *Σύμβαση της Γενεύης* του 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων, σύμφωνα με την οποία κράτη οφείλουν να παρέχουν στους πρόσφυγες την ίδια μεταχείριση που παρέχεται στους υπηκόους όσον αφορά τη στοιχειώδη εκπαίδευση¹⁶³.

Στα παραπάνω έγγραφα περιγράφεται και ο ρόλος των κρατών κατά την εφαρμογή αυτών των συνθηκών. Τα κράτη υποχρεούνται να εκπληρώνουν, να προστατεύουν και να διασφαλίζουν σε κάθε άτομο τα δικαιώματά του, τα οποία περιγράφονται στα προαναφερθέντα έγγραφα. Όσον αφορά τα παιδιά, όλα τα κράτη θα πρέπει να ενεργούν προς το καλύτερο συμφέρον τους και να διασφαλίζουν ότι προστατεύονται όλα τα δικαιώματά τους. Η τουρκική κυβέρνηση έχει υπογράψει αυτές τις συνθήκες και επομένως είναι υποχρεωμένη να τηρεί όλους τους κανόνες που ισχύουν στα έγγραφα αυτά¹⁶⁴.

3.2. Η πολιτική της Τουρκίας για την εκπαίδευση των προσφύγων

Η προσέγγιση της Τουρκίας στην εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων υπήρξε πολύ διαφορετική από την αρχή της κρίσης μέχρι σήμερα. Ενώ αρχικά η Τουρκία ακολούθησε μια πολιτική προσωρινών μέτρων, αργότερα η στάση της Τουρκίας άλλαξε, ακολουθώντας μια στρατηγική πλήρους ένταξης. Οι αλλαγές αυτές στον

---

https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/39932595/HRP_Syria_paper_combo.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1537520378&Signature=lajW4oPXKlbAKZT69YhhIkEJQ94%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DSyrian_Refugees_The_Right_to_Education_i.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 15/9/2018).

¹⁶² Βλ. UNICEF, "A Human Rights-Based Approach to Education For All", 2007, σελ. 7. (Αναγνώστηκε στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001548/154861e.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 15/9/2018).

¹⁶³ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες*, "Refugee Education. A Global Review", 2011, σελ. 13. (Αναγνώστηκε από: <http://www.unhcr.org/research/evalreports/4fe317589/refugee-education-global-review-sarah-dryden-peterson-november-2011.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/9/2018).

¹⁶⁴ Βλ. MITCHELL Ejolee και FUKUDA-PARR, Sakiko, *ό.π.*, σσ. 8-9.

τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής πραγματοποιήθηκαν σε τρία στάδια, τα οποία συμπίπτουν με την αλλαγή στην στάση της Τουρκίας αναφορικά με την κοινωνική ένταξη των Σύριων¹⁶⁵. Στο πρώτο στάδιο που αφορά τα έτη 2011-2014, η τουρκική κυβέρνηση ακολούθησε μια πολιτική που βασιζόταν στην αντίληψη ότι οι πρόσφυγες θα μείνουν προσωρινά στην Τουρκία. Το δεύτερο στάδιο που ξεκινά από το 2014 και φτάνει έως το 2016 μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα μοντέλο μικτής εκπαίδευσης υπό αυστηρό κυβερνητικό έλεγχο με συμμετοχή των τοπικών, εθνικών και διεθνών ΜΚΟ. Στο τρίτο στάδιο, η τουρκική κυβέρνηση ακολούθησε μια τελείως διαφορετική πολιτική, η οποία αποσκοπεί στην πλήρη ενσωμάτωση όλων των Σύριων στην τουρκική επίσημη εκπαίδευση, και ξεκινά από το 2016¹⁶⁶.

Το 2011, όταν εμφανίστηκε το πρώτο μεγάλο κύμα προσφύγων, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας της Τουρκίας κατέγραψε τις εκπαιδευτικές ανάγκες που υπήρχαν στα κέντρα φιλοξενίας των προσφύγων. Αρχικά, το Υπουργείο Παιδείας τόνισε ότι τα μαθήματα για τους Σύριους πρόσφυγες έπρεπε να διενεργούνται στα αραβικά σύμφωνα με το τουρκικό πρόγραμμα σπουδών¹⁶⁷. Οι εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις δημιουργήθηκαν και λειτούργησαν στα κέντρα φιλοξενίας από τη Διαχείριση Καταστροφών και Έκτακτης Ανάγκης της Τουρκίας (AFAD), ενώ η χρηματοδότηση των υλικών υποδομών παρεχόταν κυρίως από τοπικές ΜΚΟ και την ίδια την κοινότητα¹⁶⁸.

Ωστόσο, η παρεχόμενη εκπαίδευση ήταν περιορισμένη στα κέντρα φιλοξενίας χωρίς καμία ευκαιρία εκμάθησης της τουρκικής γλώσσας, καθώς κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αποτρέψει τον εθελοντικό επαναπατρισμό¹⁶⁹. Βασισμένη στην ίδια λογική η τουρκική κυβέρνηση δεν έλαβε κανένα μέτρο για την εκπαίδευση των προσφύγων που δεν έμεναν σε κέντρα φιλοξενίας, καθώς θεώρησε ότι η παροχή εκπαίδευσης θα έκανε τους πρόσφυγες να παραμείνουν στην Τουρκία, καταπατώντας έτσι το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση¹⁷⁰.

---

¹⁶⁵ Βλ. UNUTULMAZ, K. Onur. "Turkey's Education Policies towards Syrian Refugees: A Macro-level Analysis". *International Migration*, 57, 2, 2019, 235-252, σσ. 4-5.

¹⁶⁶ Βλ. ό.π..

¹⁶⁷ Βλ. MCCARTHY Aslihan Tezel, "Politics of refugee education: Educational administration of the Syrian refugee crisis in Turkey", *Journal of Educational Administration and History*, 50, 3, 2018, 223-238, σελ. 227.

¹⁶⁸ Βλ. UNUTULMAZ, K. Onur, ό.π., σσ. 5-6.

¹⁶⁹ Βλ. MCCARTHY Aslihan Tezel, ό.π., σσ. 227-228.

¹⁷⁰ Βλ. ό.π.

Τον Απρίλιο του 2013 ήταν η πρώτη φορά που το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας προσπάθησε να καταγράψει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των Σύριων οι οποίοι ζούσαν στις κοινότητες υποδοχής, δημοσιοποιώντας μια εγκύκλιο που αφορούσε τη συνέχιση της εκπαίδευσης των παιδιών από την Συρία¹⁷¹. Η εγκύκλιος ανέφερε ότι το Υπουργείο Παιδείας είναι υπεύθυνο για την παροχή εκπαίδευσης στους Σύριους πρόσφυγες και η κυβέρνηση είναι υπεύθυνη για τον καθορισμό του προγράμματος σπουδών για την εκπαίδευσή τους. Η εγκύκλιος ανέφερε επίσης ότι οι Σύριοι που έχουν ολοκληρώσει την ανώτατη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Συρία και έχουν απολυτήριο, μπορούν να εγγραφούν σε πανεπιστήμια στην Τουρκία¹⁷². Με την ίδια εγκύκλιο το Υπουργείο Παιδείας αναγνωρίζει ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που υπάρχουν στα κέντρα φιλοξενίας, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως σχολεία, και λειτουργούν χάρη στις πρωτοβουλίες των πολιτών. Η εγκύκλιος αυτή ήταν σημαντική για δύο λόγους. Αρχικά, γιατί ήταν το πρώτο επίσημο έγγραφο που αφορούσε θέματα σχετικά με την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων και δεύτερον, γιατί αναγνωρίστηκε η εκπαίδευση των Σύριων στα κέντρα φιλοξενίας σε αραβική γλώσσα¹⁷³.

Καθώς ο αριθμός των Σύριων αυξανόταν και η παραμονή τους στην Τουρκία διαρκούσε περισσότερο από ό,τι αναμενόταν, η εκπαίδευση που παρεχόταν δεν ήταν αρκετή. Έτσι, το 2014 η Τουρκία άλλαξε σημαντικά την πολιτική της αναφορικά με την εκπαίδευση των προσφύγων, θεσπίζοντας αρκετούς νόμους και κανονισμούς. Τα μέτρα είχαν δύο στόχους: να θέσουν την εκπαίδευση των Σύριων υπό τον έλεγχο του κράτους και να διευκρινιστούν οι εκπαιδευτικές επιλογές που έχουν οι Σύριοι¹⁷⁴.

Τον Σεπτέμβριο του 2014, το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας εξέδωσε την εγκύκλιο 2014/21, η οποία θέσπισε νέους κανονισμούς για την εκπαίδευση των δικαιούχων προσωρινής προστασίας, οι οποίοι συμβάδιζαν με τον Νόμο περί Αλλοδαπών και Διεθνούς Προστασίας του Απριλίου του 2014. Η εγκύκλιος όρισε επαρχιακές επιτροπές, των οποίων η αρμοδιότητα ήταν η υλοποίηση των μέτρων εκπαίδευσης που είχαν θεσπιστεί στο νόμο, δημιούργησε μια εναλλακτική επιλογή

---

¹⁷¹ Βλ. ό.π., σελ. 228.

¹⁷² Βλ. ARAS Bülent και YASUN Salih, *The educational opportunities and challenges of Syrian refugee students in Turkey: temporary education centers and beyond*, Κωνσταντινούπολη, Istanbul Policy Center, 2016, σελ. 2.

¹⁷³ Βλ. MCCARTHY Aslihan Tezel, ό.π., σελ. 228.

¹⁷⁴ Βλ. UNUTULMAZ, K. Onur, ό.π., σελ. 6.

για την εκπαίδευση των προσφύγων, τα «κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης», και καθόρισε ότι ένα «έγγραφο αναγνώρισης αλλοδαπού» -και όχι άδεια διαμονής- είναι αρκετό για την εγγραφή στο τουρκικό δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης¹⁷⁵.

Από το 2014 και μετά, οι μαθητές από την Συρία έχουν μπορούν να επιλέξουν να κάνουν εγγραφή σε δημόσια τουρκικά σχολεία, (αυτή την επιλογή την έχουν οι Σύριοι που ζουν έξω από κέντρα υποδοχής και έχουν άδεια διαμονής)¹⁷⁷, είτε να παρακολουθήσουν μαθήματα σε κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης, τα οποία είναι κέντρα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και δημιουργούνται είτε από μη κυβερνητικούς φορείς, είτε από Σύριους πρόσφυγες που ζουν εκτός των καταυλισμών ή από δημόσιες αρχές ή διεθνείς οργανισμούς εντός των καταυλισμών¹⁷⁸. Η παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών σε τουρκικά δημόσια σχολεία και στα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας κυρίως μεταξύ του Υπουργείου Παιδείας, της UNICEF και της Ύπατης Αρμοστείας. Ενώ το Υπουργείο Παιδείας έχει την ευθύνη για τον συντονισμό και την επίβλεψη αυτών, η UNICEF και η Ύπατη Αρμοστεία παρέχουν τεχνική και οικονομική υποστήριξη¹⁷⁹.

Τα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης είναι ιδρύματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που παρέχουν εκπαίδευση σε παιδιά και εφήβους στα αραβικά σύμφωνα με τα εκπαιδευτικά προγράμματα της Συρίας και λειτουργούν τόσο εντός όσο και εκτός των καταυλισμών¹⁸⁰. Οι πρόσφυγες μπορούν να εγγραφούν και σε δημόσια σχολεία, τα οποία παρέχουν εκπαίδευση στα τουρκικά σύμφωνα με τα τουρκικά προγράμματα σπουδών¹⁸¹.

Ωστόσο, τα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης δεν έχουν νομικό καθεστώς, καθώς λειτουργούν χωρίς την άδεια του Υπουργείου Παιδείας¹⁸². Το εκπαιδευτικό

---

¹⁷⁵ Βλ. GEE Stephanie, " *When I Picture My Future, I See Nothing*": Barriers to Education for Syrian Refugee Children in Turkey, Νέα Υόρκη, Human Rights Watch, 2015, σελ. 16.

¹⁷⁷ Βλ. ό.π.

¹⁷⁸ Βλ. The Right to Education For Syrian Refugees And Other Persons Under Temporary Protection, Μάρτιος 2017, (Αναγνώστηκε από: <http://www.mhd.org.tr/images/yayinlar/MHM-8.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 18/8/2018), σελ. 4.

¹⁷⁹ Βλ. GEE Stephanie, ό.π., σελ. 17.

¹⁸⁰ Βλ. COŞKUN İpek, EMIN Müberra Nur. A road map for the education of Syrians in Turkey: Opportunities and challenges, Άγκυρα, SETA publications, 2016, σσ. 17-20

¹⁸¹ Βλ. ό.π.

¹⁸² Βλ. ό.π.

σύστημα της Τουρκίας υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας, επομένως τα κέντρα προσωρινής προστασίας δεν έχουν νομικό καθεστώς. Έτσι, δεν μπορούν να εκδώσουν νομικά έγκυρο πιστοποιητικό για την φοίτηση των παιδιών¹⁸³.

Το 2016 το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας άλλαξε την πολιτική του και έθεσε ως στόχο την ενσωμάτωση όλων των Σύριων προσφύγων σε δημόσια σχολεία¹⁸⁴. Από το 2016 τα τουρκικά δημόσια σχολεία, είναι επίσημα διαθέσιμα σε όλους τους Σύριους μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης¹⁸⁵. Αυτό σημαίνει ότι οι επιλογές που είχαν οι μαθητές να φοιτήσουν σε προσωρινά κέντρα εκπαίδευσης και σε κοινοτικά εκπαιδευτικά κέντρα, δεν θα ισχύουν πλέον. Η στρατηγική που αναπτύχθηκε από το Υπουργείο Παιδείας προβλέπει μια σταδιακή μετάβαση των παιδιών στα δημόσια σχολεία που θα πραγματοποιηθεί σε τρία χρόνια. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, τα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης θα εξακολουθήσουν να παρέχουν εκπαίδευση στους μαθητές που φοιτούν σε αυτά, αλλά δεν θα δεχτούν νέα εγγραφή¹⁸⁶. Επομένως, όλοι οι Σύριοι που φτάνουν σε ηλικία σχολικής φοίτησης θα απαιτείται να εγγράφονται στα δημόσια τουρκικά σχολεία¹⁸⁷.

Επιπλέον, το Υπουργείο Παιδείας ανακοίνωσε ότι εκτός από το δημοτικό σχολείο, θα είναι επίσης υποχρεωτικό για όλους τους Σύριους και το νηπιαγωγείο¹⁸⁸. Η κυβέρνηση σχεδιάζει, ακόμη, να προσφέρει εντατικά μαθήματα Τουρκικής γλώσσας στους πρόσφυγες για να βοηθήσει τους μαθητές να προσαρμοστούν σε ένα τουρκικό πρόγραμμα σπουδών¹⁸⁹. Εκτός αυτού, προκειμένου οι Σύριοι να παραμείνουν συνδεδεμένοι με τον πολιτισμό τους, θα προσφερθούν επιπλέον μαθήματα στην αραβική γλώσσα¹⁹⁰.

Η πολιτική που ακολούθησε η Τουρκία για την εκπαίδευση των προσφύγων άλλαξε σημαντικά από το 2014 έως σήμερα, κάτι που οφείλεται και στην αλλαγή της γενικότερης πολιτικής της τουρκικής κυβέρνησης για την ενσωμάτωση των Σύριων

---

¹⁸³ Βλ. ό.π.,σελ. 6.

¹⁸⁴ Βλ. MCCARTHY Aslihan Tezel, ό.π., σελ. 233.

¹⁸⁵ Βλ. ό.π.

¹⁸⁶ Βλ. UNUTULMAZ, K. Onur, ό.π. σελ. 10

¹⁸⁷ Βλ. ό.π.

¹⁸⁸ Βλ. *The Borgen Project*, "Efforts to Expand Education for Syrian Refugees in Turkey" 28 Απριλίου 2018, (Αναγνώστηκε στο: <https://borgenproject.org/expanding-education-for-syrian-refugees-in-turkey/>, τελευταία πρόσβαση στις 20/8/2018).

¹⁸⁹ Βλ. ό.π.

¹⁹⁰ Βλ. ό.π..

προσφύγων. Η Τουρκία έκανε κάποια σημαντικά βήματα στην εκπαίδευση των προσφύγων, προσπαθώντας να τους ενσωματώσει στα τουρκικά σχολεία, και προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν μαθήματα τουρκικής γλώσσας, αλλά και μαθήματα στα Αραβικά προκειμένου να διατηρήσουν δεσμούς με την χώρα προέλευσής τους. Ωστόσο, το γεγονός ότι η τουρκική κυβέρνηση αποφάσισε να κλείσει τα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης, και να ενσωματώσει τα παιδιά στα τουρκικά σχολεία, ίσως να αποτελεί έναν τρόπο ενίσχυσης του κρατικού ελέγχου στην εκπαίδευση που παρέχεται στους πρόσφυγες.

3.3. Η συμμετοχή των προσφύγων στην εκπαίδευση

Τα αποτελέσματα της πολιτικής που ακολούθησε η Τουρκία για την εκπαίδευση των προσφύγων μπορούν να γίνουν αντιληπτά παρατηρώντας τα ποσοστά των Σύριων προσφύγων που συμμετείχαν στην εκπαίδευση. Τα ποσοστά αυτά κάθε χρόνο διαφέρουν και μπορούν να ερμηνευτούν με βάση την πολιτική που είχε ακολουθήσει η Τουρκία την περίοδο εκείνη για την εκπαίδευση των προσφύγων.

Το σχολικό έτος 2013-2014, περίπου 65.000 μαθητές παρακολούθησαν επίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα στα κέντρα φιλοξενίας, ενώ 45.000 μαθητές έκαναν την εγγραφή τους σε προσωρινά εκπαιδευτικά κέντρα¹⁹¹. Επίσης, 7.500 μαθητές είχαν εγγραφεί στα τουρκικά σχολεία. Τα μεγαλύτερα ποσοστά των εγγραφών είναι στις μικρές τάξεις, ενώ στις μεγαλύτερες βαθμίδες μειώνονται σημαντικά. Συνολικά, εκτιμάται ότι το 70% των παιδιών βρισκόταν εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος εκείνο το σχολικό έτος¹⁹².

Το σχολικό έτος 2014-2015 υπολογίζεται ότι 212.009 μαθητές παρακολούθησαν επίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα σε κέντρα φιλοξενίας και αστικές περιοχές.¹⁹³ Τα ποσοστά αυτά δείχνουν μια σημαντική αύξηση στην εκπαίδευση των προσφύγων σε σχέση με το σχολικό έτος 2013-2014. Όπως και το

---

¹⁹¹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, «3RP, Regional Refugee & Resilience Plan 2015-16 Τουρκία», Γενεύη, *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016α, σελ. 41. (Αναγνώστηκε από: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/01/3RP-Report-Turkey-A4-low-res.pdf> τελευταία πρόσβαση στις 17/9/2018).

¹⁹² Βλ. *ό.π.*

¹⁹³ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, «3RP, Regional Refugee & Resilience Plan 2016-17, Τουρκία, 2017», Γενεύη, *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2017β, σελ. 43. (Αναγνώστηκε από: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/02/Turkey-2016-Regional-Refugee-Resilience-Plan.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 17/9/2018).

προηγούμενο έτος, τα μεγαλύτερα ποσοστά των εγγραφών είναι στις μικρές τάξεις, ενώ στις μεγαλύτερες ο αριθμός των παιδιών μειώνεται. Ωστόσο, μαθητές από την Συρία ηλικίας μεταξύ 6-17 ετών υπολογίζονταν το 2015 στα 663.138¹⁹⁴. Από αυτά μόνο τα 212.009 είχαν λάβει εκπαίδευση. Αυτό σημαίνει ότι περίπου 400.000 παιδιά δεν είχαν πρόσβαση σε εκπαίδευση¹⁹⁵.

Το Νοέμβριο του 2016, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας της Τουρκίας, από τα 833.000 παιδιά που ήταν σε ηλικία ένταξης στην εκπαίδευση τα 330.981 παιδιά βρίσκονταν σε κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης, ενώ τα 160.915 βρίσκονταν σε τουρκικά σχολεία¹⁹⁶. Εκείνη την χρονιά υπολογίζεται ότι 341.000 παιδιά ήταν εκτός εκπαίδευσης, δηλαδή ποσοστό που αντιστοιχεί στο 41% των παιδιών¹⁹⁷.

Σταδιακά, ο αριθμός των μαθητών που έκανε εγγραφή στα τουρκικά δημόσια σχολεία αυξήθηκε. Μέχρι το τέλος του 2017, περισσότεροι από 600.000 μαθητές είχαν εγγραφεί στην επίσημη εκπαίδευση, αντιπροσωπεύοντας το 61.8% των παιδιών από την Συρία. Παρά την καλή πρόοδο που σημειώθηκε στην παροχή πρόσβασης στην εκπαίδευση, περίπου 350.000 τα παιδιά και οι έφηβοι παρέμειναν εκτός σχολείου. Τα χαμηλότερα ποσοστά εγγραφής παρατηρούνται στο επίπεδο του γυμνασίου¹⁹⁸.

Τα παραπάνω είναι στοιχεία που έχουν δοθεί από τις εκθέσεις του 3RP. Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται αναλυτικά οι συμμετοχή των Σύριων μαθητών στην εκπαίδευση τα έτη 2014-2017, από στοιχεία που έχουν δοθεί από το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας. Σύμφωνα με αυτόν, τα έτη 2014-2015 40.00 μαθητές φοιτούσαν στα δημόσια σχολεία, ενώ 190.00 βρίσκονταν στα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης. Το σχολικό έτος 2015-2016 62.357 μαθητές έλαβαν εκπαίδευση μέσω των δημοσίων σχολείων και 248.902 μέσω των κέντρων προσωρινής εκπαίδευσης.

---

¹⁹⁴ Βλ. ό.π.

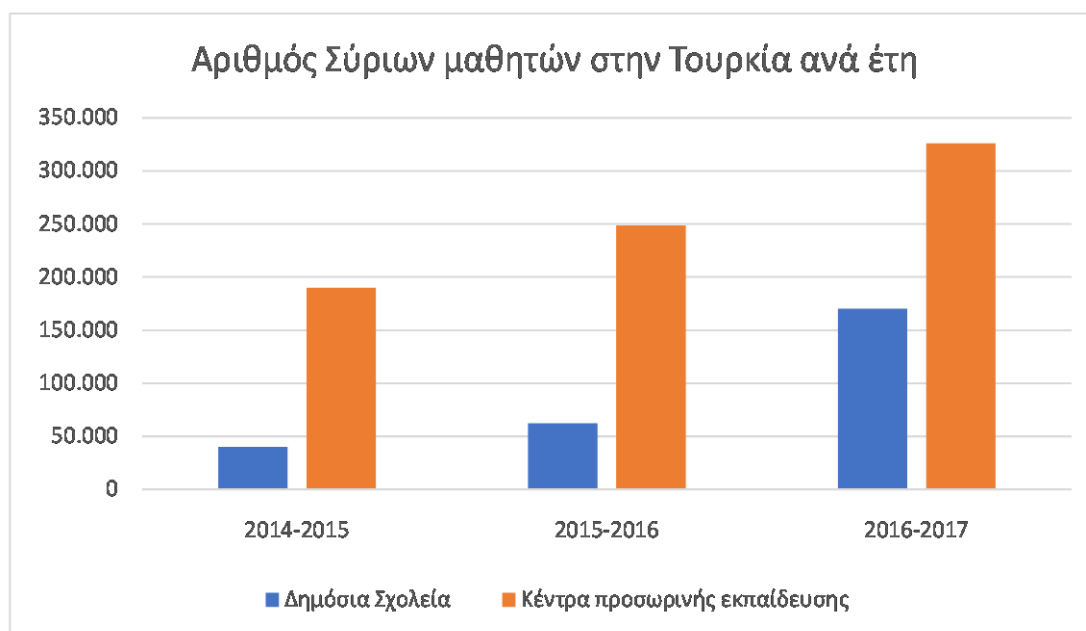
¹⁹⁵ Βλ. ό.π.

¹⁹⁶ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2017β, ό.π., σελ. 41.

¹⁹⁷ Βλ. ό.π.

¹⁹⁸ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, «Turkey Education Sector, Quarter 4 Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2017», UNICEF, 2018α, σελ. 1. (Αναγνώστηκε από: <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/63145>, τελευταία πρόσβαση στις 19/9/2018).

Τέλος το σχολικό έτος 2016-2017 170.152 μαθητές φοίτησαν στα τουρκικά σχολεία και 326.244 στα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης¹⁹⁹.

Πηγή: SETA, "Education Data in Years and Schooling Rate of Syrian Children in Turkey", δ.η.

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι στα πρώτα έτη της κρίσης που η τουρκική κυβέρνηση δεν είχε μεριμνήσει για την εκπαίδευση των προσφύγων, η συμμετοχή των Σύριων παιδιών στην εκπαίδευση ήταν πολύ χαμηλή. Τα επόμενα έτη που η τουρκική κυβέρνηση ακολούθησε συγκεκριμένη πολιτική για την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων τα ποσοστά συμμετοχής των παιδιών που συμμετείχαν στην εκπαίδευση αυξήθηκαν. Ωστόσο, ένα μεγάλο ποσοστό των προσφύγων εξακολουθεί να βρίσκεται εκτός εκπαίδευσης, καθώς υπάρχουν πολλά ζητήματα που εμποδίζουν την εκπαίδευση τους.

3.4. Τα εμπόδια στην εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων

Η πολιτική που ακολούθησε η τουρκική κυβέρνηση, κάνοντας τα δημόσια σχολεία προσβάσιμα στους Σύριους πρόσφυγες, αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για την

¹⁹⁹ Seta, "Education data in years and schooling rate of Syrian children in Turkey", δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://www.setav.org/en/education-data-in-years-and-schooling-rate-of-syrian-children-in-turkey/>, τελευταία πρόσβαση στις 16/6/2019).

πραγματοποίηση του δικαιώματος των Σύριων μαθητών στην εκπαίδευση. Ωστόσο, η άρση των νομικών εμποδίων είναι μόνο ένα πρώτο βήμα. Στην πράξη, υπάρχουν πολλά άλλα εμπόδια που εμποδίζουν τους μαθητές από τη Συρία να φοιτήσουν στο σχολείο²⁰¹.

Το πιο μεγάλο εμπόδιο στην εκπαίδευση των προσφύγων σε δημόσιο σχολείο της Τουρκίας είναι η γλώσσα. Οι πρόσφυγες που δεν ξέρουν τουρκικά, δεν μπορούν να μελετήσουν, ούτε μπορούν να επικοινωνήσουν με τους συμμαθητές τους και τους δασκάλους τους, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικό αποκλεισμό²⁰². Ωστόσο, η απουσία εκπαίδευσης στην τουρκική γλώσσα θα μπορούσε να οδηγήσει τα παιδιά αυτά σε δυσκολία ένταξης στην τουρκική κοινωνία. Για αυτό και η απόφαση να εκπαιδευτούν οι πρόσφυγες στα τουρκικά είναι αρκετά περίπλοκη, καθώς δημιουργούνται πολλές πολιτιστικές, νομικές, πολιτικές και κοινωνικές δυσκολίες²⁰³.

Άλλο ένα εμπόδιο στην εκπαίδευση των προσφύγων, το οποίο αποτελεί και μια πρόκληση για την τουρκική κυβέρνηση είναι το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η διδασκαλία. Η Συρία και η Τουρκία είναι πολύ διαφορετικές χώρες με σημαντικές πολιτιστικές, κοινωνικές και ιστορικές διαφορές, οι οποίες αντανακλώνονται και στα εκπαιδευτικά τους συστήματα και στα προγράμματα σπουδών τους. Για παράδειγμα, ενώ τα μεγαλύτερα αγόρια και κορίτσια διαχωρίζονται σε σχολεία με βάση το φύλο στη Συρία, τα αγόρια και τα κορίτσια πηγαίνουν σε μεικτά --ως επί το πλείστον-- σχολεία στην Τουρκία. Έτσι, οι μαθητές που έχουν λάβει εκπαίδευση βασισμένη στο πρόγραμμα σπουδών της Συρίας, είναι πιθανόν να μην μπορέσουν να προσαρμοστούν εύκολα ένα τουρκικό σχολείο²⁰⁴.

Άλλος ένας παράγοντας που επηρεάζει την εγγραφή των προσφύγων στο σχολείο είναι ο οικονομικός. Για πολλές οικογένειες ο οικονομικός παράγοντας καθορίζει εάν τα παιδιά τους μπορούν να πάνε στο σχολείο. Ενώ τα σχολεία στην Τουρκία δεν έχουν δίδακτρα, υπάρχουν άλλες δαπάνες όπως τα σχολικά είδη²⁰⁵, η σχολική ενδυμασία και η μεταφορά τους στο σχολείο. Ωστόσο, οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών και ΜΚΟ, σε ορισμένες περιπτώσεις παρέχουν βοήθεια στους

---

²⁰¹ Βλ. GEE Stephanie, *ό.π.*, σελ. 22

²⁰² Βλ. COŞKUN İpek και EMIN Müberra Nur, *ό.π.*, σελ. 29

²⁰³ Βλ. KIRIŞCI Kemal, *ό.π.*, σελ. 23.

²⁰⁴ Βλ. *ό.π.*, σελ. 24.

²⁰⁵ Βλ. GEE Stephanie, *ό.π.*, σελ. 32.

πρόσφυγες προκειμένου να καλύψουν τα έξοδα αυτά, αλλά πολλοί είτε δεν γνωρίζουν αυτή την υποστήριξη ή έχουν έλλειψη πρόσβασης σε αυτήν²⁰⁶. Επιπλέον, τα περισσότερα σχολεία εξαρτώνται από δωρεές που κάνουν οι γονείς των μαθητών. Για αυτό και σε ορισμένες περιπτώσεις τα σχολεία έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν μαθητές των οποίων οι γονείς θα μπορούν να παρέχουν δωρεές²⁰⁷.

Λόγω της άσχημης οικονομικής κατάστασης, τα παιδιά αναγκάζονται να δουλέψουν, στοιχείο το οποίο αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα για τα χαμηλά ποσοστά σχολικής φοίτησης. Το πρόβλημα της παιδικής εργασίας είναι ιδιαίτερα έντονο στα παιδιά που ηλικιακά ανήκουν στην ανώτατη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η οποία δεν είναι υποχρεωτική στη Συρία. Για αυτό το λόγο θεωρείται συχνά από τους γονείς ότι η κύρια προτεραιότητα των παιδιών είναι η συμβολή στην κάλυψη των εξόδων διαβίωσης²⁰⁸. Το 2014 είχε καταγραφεί μεγάλη αύξηση της παιδικής εργασίας στις νοτιοανατολικές πόλεις της Τουρκίας, όπου υπήρχε και στο παρελθόν παιδική εργασία, αλλά σε μικρή κλίμακα και σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας. Το έτος αυτό, σύμφωνα με επίσημες αναφορές εκτιμήθηκε ότι σχεδόν 900.000 παιδιά εργάζονταν στην Τουρκία, περίπου 300.000 από τα οποία είναι ηλικίας μεταξύ 6 και 14 ετών²⁰⁹.

Εμπόδια για την εκπαίδευση των προσφύγων μπορούν να δημιουργηθούν και μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Σε ορισμένα σχολεία έχουν υπάρξει αναφορές για εκφοβισμό τόσο μεταξύ των Σύριων, όσο και μεταξύ των Σύριων και των παιδιών της χώρας υποδοχής. Οι πρόσφυγες λόγω της ευάλωτης κατάστασης στην οποία βρίσκονται μπορούν να γίνουν εύκολα θύματα εκφοβισμού, καθώς συχνά θεωρείται ότι αποτελούν βάρος στην χώρα στην οποία διαμένουν²¹⁰.

Τέλος, πολλά παιδιά προσφύγων δεν πηγαίνουν στο σχολείο γιατί οι γονείς τους έχουν αποφασίσει να μείνουν στην Τουρκία προσωρινά, και έχουν σκοπό να εγκατασταθούν μόνιμα σε κάποια άλλη χώρα. Οπότε επιλέγουν να μην στείλουν τα

---

²⁰⁶ Βλ. CULBERTSON Shelly και CONSTANT Louay, *Education of Syrian Refugee Children: Managing the Crisis in Turkey, Lebanon, and Jordan*. Σάντα Μόνικα, Rand Corporation, 2015, σελ. 20.

²⁰⁷ Βλ. ARAS Bülent και YASUN Salih, *ό.π.*, σελ. 5.

²⁰⁸ Βλ. *ό.π.*

²⁰⁹ Βλ. *The Guardian*, "Syrian refugees trigger child labour boom in Turkey", 2 Σεπτεμβρίου 2018, (Αναγνώστηκε από: <https://www.theguardian.com/law/2014/sep/02/syria-refugees-child-labour-turkey>, τελευταία πρόσβαση στις 25/8/2018).

²¹⁰ Βλ. CULBERTSON Shelly και CONSTANT Louay, *ό.π.*, σελ. 20.

παιδιά τους σε τουρκικό σχολείο, αλλά να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους στην χώρα την οποία έχουν σκοπό να μείνουν μόνιμα²¹¹.

Τα ζητήματα που εμποδίζουν την συμμετοχή των Σύριων προσφύγων στην εκπαίδευση είναι δυστυχώς αρκετά. Ενώ η Τουρκία προσπάθησε να αντιμετωπίσει αυτά τα εμπόδια, αρκετά από αυτά έχουν παραμείνει, περιπλέκοντας την διαδικασία της εκπαίδευσης. Προκειμένου να ξεπεραστούν τα εμπόδια αυτά, η συνεργασία της Τουρκίας με διεθνείς δρώντες στον τομέα της εκπαίδευσης, κρίνεται απαραίτητη.

Συμπέρασμα

Η εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων αποτελεί ένα δύσκολο ζήτημα για την τουρκική κυβέρνηση, καθώς υπάρχουν πολλά εμπόδια που παρακωλύουν την συμμετοχή των προσφύγων στην εκπαίδευση. Η τουρκική κυβέρνηση βλέποντας ότι οι πρόσφυγες θα μείνουν για μεγάλο διάστημα στην Τουρκία προσπάθησε να ακολουθήσει μια πιο συνεκτική πολιτική για την εκπαίδευση των προσφύγων. Ο αριθμός των προσφύγων που συμμετείχε στην εκπαίδευση κατά τη διάρκεια των ετών αυξήθηκε, χάρη στη πολιτική της Τουρκίας, σε συνεργασία πάντα με διεθνείς δρώντες, των οποίων η πολιτική θα αναλυθεί παρακάτω. Ωστόσο, ένας παράγοντας για την αύξηση των μαθητών στην εκπαίδευση πιθανόν να αποτελεί και η αύξηση του αριθμού των προσφύγων στην Συρία. Παρά τις προσπάθειες της Τουρκίας για την ενσωμάτωση των προσφύγων στη δημόσια εκπαίδευση τα εμπόδια στην εκπαιδευτική διαδικασία παραμένουν.

Η συμμετοχή των προσφύγων στην εκπαίδευση είναι σημαντική και για τους ίδιους τους πρόσφυγες αλλά και για την χώρα στην οποία μένουν. Μέσω της εκπαίδευσης οι νέοι θα μπορέσουν ευκολότερα να ενσωματωθούν στην τουρκική κοινωνία. Αντιθέτως, η έλλειψη εκπαίδευσης και ο ενδεχόμενος κοινωνικός αποκλεισμός των προσφύγων, μπορεί να οδηγήσει σε ζητήματα ασφαλείας για την χώρα υποδοχής.

---

²¹¹ Βλ. ARAS Bülent και YASUN Salih, *ό.π.*, σελ. 5.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Η ΎΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΡΙΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Εισαγωγή

Από την αρχή της προσφυγικής κρίσης, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ήταν ένας από τους οργανισμούς που βοήθησε σημαντικά στην αντιμετώπισή της. Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζεται με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας, με άλλους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, με διεθνείς οργανισμούς, με εθνικές και τοπικές ΜΚΟ, και άλλους εταίρους, προκειμένου να εξασφαλίσει τόσο την ίση πρόσβαση για όλους τους πρόσφυγες στην εκπαίδευση όσο και την ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχεται σε αυτούς. Στο παρόν κεφάλαιο, θα παρουσιαστεί η πολιτική που ακολούθησε η Ύπατη Αρμοστεία για να επιτύχει τους στόχους που έχει θέσει αναφορικά με την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων. Η εξέταση αυτής της πτυχής του ζητήματος θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε τον βαθμό στον οποίο ένας διεθνής οργανισμός μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση της συμμετοχής των προσφύγων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

4.1. Η πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας για την εκπαίδευση των προσφύγων

Η πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας δίνει μεγάλη σημασία στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης. Η ποιοτική εκπαίδευση μπορεί να εξασφαλιστεί μέσω της ενσωμάτωσης των προσφύγων στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για όλους τους πρόσφυγες, την κατάρτιση εκπαιδευτικών και τον καθορισμό νέων προτύπων και δεικτών για τη μέτρηση της προόδου προς την ποιοτική εκπαίδευση²¹². Για αυτούς τους λόγους, η Ύπατη Αρμοστεία υποστηρίζει την ένταξη των παιδιών προσφύγων στο τουρκικό

---

²¹² Βλ. BELTEKIN Nurettin, "Turkey's Progress toward Meeting Refugee Education Needs the Example of Syrian Refugees". *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, 2016, 175-190, σελ. 179.

εκπαιδευτικό σύστημα και ενθαρρύνει τις προσπάθειες του Υπουργείου Παιδείας της Τουρκίας να ενσωματώσει τα παιδιά προσφύγων στα τουρκικά σχολεία²¹³.

Η Ύπατη Αρμοστεία θεωρεί ότι μέσω της ενσωμάτωσης στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα:

- α) η κυβέρνηση ενθαρρύνεται να αναλάβει την ευθύνη για την προστασία και τα δικαιώματα των προσφύγων,
- β) παρέχεται πιστοποίηση στους πρόσφυγες μέσω εξετάσεων,
- γ) υπάρχει μεγαλύτερη διασφάλιση της ποιότητας της διδασκαλίας και της μάθησης στο εθνικό σύστημα,
- δ) παρέχονται ευκαιρίες για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και
- ε) ενισχύεται η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών φορέων για αυξημένη πρόσβαση και ποιότητα²¹⁴.

Την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων έχει αναλάβει το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας, με την υποστήριξη των υπηρεσιών του ΟΗΕ συμπεριλαμβανομένης και της Ύπατης Αρμοστείας. Η Ύπατη Αρμοστεία στον τομέα της εκπαίδευσης, εκτός από το Υπουργείο Παιδείας συνεργάζεται με την *Προεδρία για τους Τούρκους του Εξωτερικού και τις Συγγενείς Κοινότητες* (ΥΤΒ) και την UNICEF. Η UNICEF και η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζονται έτσι ώστε να εξασφαλίζουν τη συμπληρωματικότητα των προγραμμάτων τους και να κάνουν κατανομή των ευθυνών και ρόλων²¹⁵. Πιο συγκεκριμένα, οι δύο αυτοί οργανισμοί συμφώνησαν ότι η UNICEF θα είναι υπεύθυνη για την προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ η Ύπατη Αρμοστεία θα είναι υπεύθυνη για την εκπαίδευση στην τουρκική γλώσσα, την επαγγελματική, την τεχνική εκπαίδευση και την τριτοβάθμια εκπαίδευση²¹⁶.

---

²¹³ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "Evaluation of UNHCR's Emergency Response to the influx of Syrian Refugees into Turkey", Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2016β, σελ. 61.

²¹⁴ Βλ. *ό.π.*, σσ. 65-66.

²¹⁵ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "Turkey: Education Update", 1-3, Μάιος 2017, σσ. 1-2. (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCREducationUpdate-May2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 5/12/2018)

²¹⁶ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016β, *ό.π.*, σελ. 66.

4.1.1. Μαθήματα Τουρκικής γλώσσας σε Σύριους πρόσφυγες

Η Ύπατη Αρμοστεία σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας και άλλους εταίρους έχει υποστηρίξει διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα για την εκμάθηση της τουρκικής γλώσσας σε ανεπίσημες ή μη κυβερνητικές εγκαταστάσεις. Για παράδειγμα, το 2015, η Ύπατη Αρμοστεία παρείχε τουρκικά μαθήματα γλώσσας σε περίπου 100 άνδρες, 900 γυναίκες και 400 παιδιά σε κέντρα εκπαίδευσης γλωσσών στην Σανλίουρφα, στην αρχαία Έδεσσα της Νοτιοανατολικής Μικράς Ασίας. Ακόμη, 6.750 Σύριοι συμμετείχαν σε δραστηριότητες απόκτησης κοινωνικών και γλωσσικών δεξιοτήτων. Το ίδιο έτος, η Ύπατη Αρμοστεία ίδρυσε δύο ειδικά κέντρα διδασκαλίας της τουρκικής γλώσσας στη νοτιοανατολική Τουρκία για να βοηθήσει τους πρόσφυγες από την Συρία να ενταχθούν στα τουρκικά σχολεία²¹⁷. Το 2016 και το 2017 αγοράστηκαν 900.000 βιβλία της Τουρκικής γλώσσας σε σχολεία προσωρινής εκπαίδευσης (τα βιβλία καλύπτουν τα πρώτα δύο επίπεδα βασικής τουρκικής επάρκειας)²¹⁸.

Επιπλέον, η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζεται με άλλους φορείς για την παροχή μαθημάτων της τουρκικής γλώσσας στους πρόσφυγες. Σε συνεργασία με το *TÖMER* (Εκπαιδευτικό ινστιτούτο για την τουρκική γλώσσα και τον πολιτισμό), παρέχει στους υποψήφιους σπουδαστές μαθήματα τουρκικής γλώσσας, προκειμένου να έχουν πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, συνεργάζεται με την *Προεδρία για τους Τούρκους του Εξωτερικού και τις Συγγενείς Κοινότητες* (YTB), μια διεύθυνση του τουρκικού κράτους που είναι υπεύθυνη -εκτός των άλλων- για τους φοιτητές²¹⁹. Με αυτό τον τρόπο παρέχει ευκαιρίες στους πρόσφυγες για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η YTB είναι ένας σημαντικός εταίρος της Ύπατης Αρμοστείας στην υλοποίηση των προγραμμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το πρόγραμμα προετοιμασίας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση της Ύπατης Αρμοστείας και της YTB παρέχει ένα μάθημα της τουρκικής γλώσσας, το οποίο διαρκεί 9 μήνες και προετοιμάζει τους πρόσφυγες για την εγγραφή τους στα τουρκικά πανεπιστήμια. Το πρόγραμμα αυτό, το 2018 το ολοκλήρωσαν πάνω από 3.600 πρόσφυγες²²⁰.

²¹⁷ Βλ. ό.π., σελ. 63.

²¹⁸ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Μάιος 2017, ό.π..

²¹⁹ Βλ. ό.π..

²²⁰ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "Turkey: Education Fact sheet", 1-3, σελ. 2. Αύγουστος 2018, (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/654440.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 1/10/2018).

4.1.2. Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση Σύριων προσφύγων

Η παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης γίνεται μέσω των επαγγελματικών σχολείων, τα οποία υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας. Οι Σύριοι εκτός από την εγγραφή τους σε αυτά τα σχολεία, μπορούν επίσης να παρακολουθήσουν αντίστοιχα μαθήματα τα οποία προσφέρονται δωρεάν από τα *Κέντρα Δημόσιας Εκπαίδευσης* (Halk Eğitim Merkezi) και πιστοποιούνται από το Υπουργείο Παιδείας. Επιπλέον, ορισμένα Κέντρα Δημόσιας Εκπαίδευσης παρέχουν ειδικά προγράμματα κατάρτισης δεξιοτήτων και επαγγελματικής εκπαίδευσης σε ορισμένες επαρχίες²²¹.

Η Ύπατη Αρμοστεία μαζί με άλλους εταίρους, υποστηρίζει την κυβέρνηση στην παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε νέους και ενήλικες πρόσφυγες από την Συρία για να ενισχύσουν τις ευκαιρίες απασχόλησής τους. Μέσω των εταίρων της και μέσω των κοινοτικών κέντρων, η Ύπατη Αρμοστεία παρέχει ευκαιρίες κατάρτισης στους νέους και τους ενήλικες Σύριους²²².

Η Ύπατη Αρμοστεία, σε συνεργασία με το *Foundation for Refugee Education Trust*, το 2014 ξεκίνησε μια μελέτη προκειμένου να αξιολογήσει το βαθμό στον οποίο τα προγράμματα κατάρτισης δεξιοτήτων που προσφέρουν τα ιδρύματα σε τρεις πόλεις της Νοτιοανατολικής Τουρκίας ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας²²³. Σκοπός της μελέτης αυτής ήταν να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη ανταπόκριση των ιδρυμάτων σε προγράμματα κατάρτισης δεξιοτήτων. Αυτές οι πληροφορίες βοήθησαν την Ύπατη Αρμοστεία να εντοπίσει τρόπους για την αποτελεσματικότερη υποστήριξη κέντρων κατάρτισης σε περιοχές που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό προσφύγων²²⁴.

Η κυβέρνηση παρέχει στα κέντρα φιλοξενίας προσφύγων μαθήματα ραπτικής, μια πρωτοβουλία στην οποία η Ύπατη Αρμοστεία δεν συμμετέχει, καθώς θεωρεί ότι η κατάρτιση αυτή δεν οδηγεί στην πιστοποίηση τεχνικών δεξιοτήτων και δεν

---

²²¹ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "Education", δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://help.unhcr.org/turkey/information-for-syrians/education/>, τελευταία πρόσβαση στις 2/10/2018)

²²² Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2016β, ό.π., σσ. 63-64.

²²³ Βλ. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, UNICEF, "Turkey RRP6 Monthly Update: Education", Οκτώβριος 2014, σελ. 1, (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/October2014dashboard-Education.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 14/12/2018).

²²⁴ Βλ. ό.π.

συνδέεται άμεσα με μια αγορά εργασίας. Όμως, η Ύπατη Αρμοστεία υποστηρίζει το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας και την *Τουρκική Υπηρεσία Απασχόλησης (İŞKUR)* στην παροχή επαγγελματικών ευκαιριών²²⁵. Προκειμένου να έχουν πρόσβαση σε αυτά τα προγράμματα, οι πρόσφυγες πρέπει να έχουν τουλάχιστον ένα μέσο επίπεδο τουρκικής γλώσσας για να αποκτήσουν πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες. Ωστόσο, ένα πρόβλημα που εντοπίζεται στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας της Τουρκίας, είναι ότι σε αντίθεση με τα προγράμματα τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης της Τουρκικής Υπηρεσίας Απασχόλησης, αυτά δεν προσανατολίζονται προς την απασχόληση και την αγορά εργασίας²²⁶.

4.1.3. Τριτοβάθμια εκπαίδευση Σύριων προσφύγων

Η Ύπατη Αρμοστεία στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συνεργάζεται στενά με την *Προεδρία για τους Τούρκους του Εξωτερικού και τις Συγγενείς Κοινότητες (YTB)*, προκειμένου να παρέχει ευκαιρίες στους πρόσφυγες για εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα, μαζί με την YTB υλοποιούν το πρόγραμμα *DAFI (Albert Einstein German Academic Refugee Initiative)*²²⁷. Το πρόγραμμα DAFI είναι ένα πρόγραμμα παροχής υποτροφιών στους πρόσφυγες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι προπτυχιακοί πρόσφυγες φοιτητές μέσω του προγράμματος αυτού λαμβάνουν υποτροφίες που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δαπανών, από τα δίδακτρα και τη γραφική ύλη έως την σίτιση, τις μεταφορές και τη στέγαση. Επιπλέον, το πρόγραμμα DAFI παρέχει στους πρόσφυγες φοιτητές γλωσσικά μαθήματα, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, καθοδήγηση και ευκαιρίες δικτύωσης²²⁸.

Το πρόγραμμα DAFI στην Τουρκία ιδρύθηκε το 2014 ως απάντηση στις αυξανόμενες ανάγκες που υπήρχαν για την φοίτηση των Σύριων προσφύγων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Δώδεκα φοιτητές συμμετείχαν στο πρόγραμμα εκείνη την χρονιά (2014). Επιπλέον, το ίδιο έτος η κυβέρνηση της Τουρκίας, με απόφασή της,

---

²²⁵ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016β, ό.π. σελ 64.

²²⁶ Βλ. ό.π.

²²⁷ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, DAFI 2017γ – Annual Report*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2017, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.refworld.org/docid/59c3b0014.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018), σελ. 107.

²²⁸ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "DAFI Programme"*, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://www.unhcr.org/dafi-scholarships.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018).

επέτρεψε στους Σύριους πρόσφυγες να φοιτούν στα Τουρκικά Πανεπιστήμια δωρεάν²²⁹.

Το 2015 η Ύπατη Αρμοστεία έλαβε 5803 αιτήσεις για 70 νέες υποτροφίες από Σύριους φοιτητές και έτσι υπήρξε ένα ποσοστό εισόδου 1,2%, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το 2015 υπολογιζόταν ότι υπήρχαν περίπου 100.000 Σύριοι πρόσφυγες που βρίσκονταν σε ηλικία φοίτησης σε Πανεπιστήμιο²³⁰. Τον Ιανουάριο του 2016, το Συμβούλιο Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΥΟΚ) ανέφερε ότι 10.000 φοιτητές από τη Συρία είχαν κάνει εγγραφή στα τουρκικά πανεπιστήμια²³¹.

Το 2016 η Τουρκία διαχειριζόταν το μεγαλύτερο πρόγραμμα DAFI στην Ευρώπη, αλλά και παγκοσμίως με 825 φοιτητές συνολικά²³², από τις οποίες οι 820 υποτροφίες δόθηκαν σε Σύριους πρόσφυγες για την φοίτησή τους στα Τουρκικά Πανεπιστήμια²³³.

Μετά από μια ταχεία επέκταση του προγράμματος το 2016 το επόμενο έτος (2017) ήταν μια περίοδος σταθεροποίησης, χωρίς νέες αιτήσεις²³⁴. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν υπήρξε πρόσκληση υποβολής υποψηφιοτήτων το 2017, καθώς εκείνη την χρονιά έγινε προσπάθεια να αποκτήσει συνοχή το πρόγραμμα, και να εξεταστούν οι ήδη υπάρχουσες αιτήσεις από το 2016. Επίσης, το 2017 αποφασίστηκε τα χρηματικά κεφάλαια που υπήρχαν, να δοθούν για τη στήριξη των ήδη εγγεγραμμένων φοιτητών²³⁵. Το 2017, συνολικά δόθηκαν 813 υποτροφίες σε πρόσφυγες από την Συρία, από τις αιτήσεις που είχαν γίνει τα προηγούμενα έτη.

Επιπλέον, το ίδιο έτος πραγματοποιήθηκαν πέντε περιφερειακά εργαστήρια για όλους τους υπότροφους του προγράμματος DAFI. Τα εργαστήρια αυτά

---

²²⁹ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "DAFI 2014 - Annual Report", Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2014β, σελ. 71. (Αναγνώστηκε στο: <https://www.unhcr.org/protection/operations/568bd4a59/dafi-annual-report-2014.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018), σελ. 71.

²³⁰ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "DAFI 2015 - Annual Report", Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες 2015, σελ. 66. (Αναγνώστηκε στο: <https://www.refworld.org/docid/59c3b0014.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018)

²³¹ Βλ. ό.π..

²³² Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "DAFI 2016 – Annual Report", Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2016γ, σελ. 22. (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5aaba2597.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018)

²³³ Βλ. ό.π., σελ. 77.

²³⁴ Βλ. Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2017γ, ό.π., σελ. 107.

²³⁵ Βλ. ό.π., σελ. 23.

περιλάμβαναν διάφορες θεματικές, μεταξύ των οποίων: γενικές πληροφορίες για το πρόγραμμα DAFI, πληροφορίες για τη διεθνή και προσωρινή προστασία, υπηρεσίες ακαδημαϊκής υποστήριξης, υπηρεσίες συναισθηματικής και ψυχολογικής ευημερίας των σπουδαστών, ευκαιρίες εθελοντισμού και κοινωνικής εργασίας, και τρόπους βελτίωσης της επάρκειας στην τουρκική γλώσσα²³⁶.

4.2. Η συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας με την UNICEF

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζεται με την UNICEF προκειμένου να συντονίσουν τις προσπάθειες για την εκπαίδευση των προσφύγων και έχουν κάνει ένα καταμερισμό εργασίας μεταξύ τους. Ωστόσο, οι δύο αυτοί οργανισμοί έχουν διαφορετική προσέγγιση για την εκπαίδευση των προσφύγων, καθώς είχαν διαφορετικές προσδοκίες για το πόσο θα παραμείνουν οι Σύριοι στην Τουρκία. Από την αρχή, οι δύο αυτοί οργανισμοί ακολούθησαν διαφορετική στρατηγική για την εκπαίδευση των Σύριων στην Τουρκία. Η UNICEF υποστήριξε ότι η εκπαίδευση των προσφύγων πρέπει να γίνεται στην μητρική τους γλώσσα, δηλαδή στα αραβικά, με βάση ένα τροποποιημένο πρόγραμμα σπουδών της Συρίας. Αντιθέτως, η Ύπατη Αρμοστεία πίστευε, ότι οι πρόσφυγες είναι απαραίτητο να φοιτήσουν στα δημόσια σχολεία της χώρας υποδοχής²³⁷.

Παρά τις διαφορές τους, οι δύο αυτοί οργανισμοί συνεργάζονται στενά στον τομέα της εκπαίδευσης και ενισχύουν τις προσπάθειες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας της Τουρκίας. Σε συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας παρέχουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες στα δημόσια σχολεία της Τουρκίας και στα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης. Ενώ το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας είναι υπεύθυνο για τον συντονισμό και την εποπτεία αυτών των υπηρεσιών, η Ύπατη Αρμοστεία και η UNICEF παρέχουν τεχνική και οικονομική υποστήριξη²³⁸. Τεχνική υποστήριξη παρέχουν και σε ΜΚΟ και οργανισμούς που ασχολούνται με την εκπαίδευση των προσφύγων, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ποιότητα της παροχής πληροφοριών

---

²³⁶ Βλ. *ό.π.*, σελ. 107.

²³⁷ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016β, *ό.π.*, σελ. 65.

²³⁸ Βλ. GEE, Stephanie, *ό.π.*, σελ. 27.

σχετικά με τις διαθέσιμες εκπαιδευτικές ευκαιρίες στους πρόσφυγες και τις διαδικασίες πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές²³⁹.

Επιπλέον, η Ύπατη Αρμοστεία και η UNICEF συντονίζουν τον τομέα της εκπαίδευσης στο Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (Regional Refugee and Resilience Plan) και μαζί ηγούνται μιας *Ομάδας Εργασίας της Νοτιοανατολικής Τουρκίας για την Εκπαίδευση*. Το Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση, το οποίο θα μελετηθεί παρακάτω, στοχεύει στην παροχή μιας σειράς εκπαιδευτικών ευκαιριών στους πρόσφυγες και τρόπους με τους οποίους μπορεί να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ευθυγράμμιση της στρατηγικής του Περιφερειακού Σχεδίου για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία με τους στόχους και τις πολιτικές του Υπουργείου Παιδείας, οι δύο οργανισμοί συνεργάζονται στενά μαζί του²⁴⁰.

Οι δύο αυτοί οργανισμοί, επίσης, εποπτεύουν μια ομάδα εργασίας στο Γκαζιάντεπ για την εκπαίδευση, σε συνεργασία με διεθνείς ΜΚΟ. Ο κύριος στόχος αυτής της ομάδας εργασίας είναι η δημιουργία μιας πλατφόρμας για την ανταλλαγή πληροφοριών και η δημιουργία κοινού προγραμματισμού²⁴¹.

4.2.1. Το Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία

Το *Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία* (Regional Refugee and Resilience Plan) αναπτύχθηκε το 2014, με σκοπό να συγκεντρώνει τα εθνικά σχέδια που αναπτύχθηκαν στην Αίγυπτο, το Ιράκ, την Ιορδανία, τον Λίβανο και την Τουρκία, για την αντιμετώπιση της Συριακής κρίσης. Πρωταρχικοί στόχοι του *Regional Refugee and Resilience Plan (3RP)* είναι η

---

²³⁹ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “Turkey Education External Update” 1-2, Φεβρουάριος 2017, σελ. 2. (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/53953> τελευταία πρόσβαση στις 20/12/2018).

²⁴⁰ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “Turkey – Education Fact Sheet” ,1-3, Αύγουστος 2018, σελ. 2. (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/65444>, τελευταία πρόσβαση στις 20/12/2018).

²⁴¹ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Μάιος 2017, ό.π., σελ. 2.

εξασφάλιση της προστασίας και η παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας στους πρόσφυγες από την Συρία, και σε άλλες ευάλωτες κοινότητες²⁴².

Επομένως, το 3RP συγκροτείται από δύο συστατικά: την προστασία των προσφύγων και την παράλληλη παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας. Από την μια πλευρά, στοχεύει να αντιμετωπίσει τις ανάγκες των προσφύγων που ζουν σε κέντρα φιλοξενίας, οικισμούς και τοπικές κοινότητες σε όλους τους τομείς, καθώς και ευάλωτα μέλη των επηρεαζόμενων κοινοτήτων. Παράλληλα, αποσκοπεί να βοηθήσει τα νοικοκυριά, τις κοινότητες και τα εθνικά συστήματα που επηρεάστηκαν από την κρίση και να προσφέρει τη στρατηγική, τεχνική και πολιτική υποστήριξη στις εθνικές κυβερνήσεις²⁴³.

Το 3RP αποτελείται από σχεδόν 200 ανθρωπιστικούς και αναπτυξιακούς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, οργανισμών του ΟΗΕ και εθνικών και διεθνών ΜΚΟ. Ενσωματώνει τα ήδη υπάρχοντα εθνικά σχέδια των χωρών, που αντιμετωπίζουν την προσφυγική κρίση. Συγκεκριμένα, ενσωματώνει το σχέδιο αντίδρασης της Ιορδανίας στην κρίση της Συρίας (JRP), το σχέδιο αντίδρασης του Λιβάνου στην κρίση LCRP), το στρατηγικό σχέδιο αντίδρασης του Ιράκ και τα σχέδια αντιμετώπισης της κρίσης στην Τουρκία και την Αίγυπτο²⁴⁴.

Στην Τουρκία, το 3RP τέθηκε σε εφαρμογή σε συνεργασία με την κυβέρνηση της Τουρκίας. Συντονιστές του 3RP είναι η *Υπατη Αρμοστεία* και το *Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNPD)*. Στους εταίρους του 3RP στην Τουρκία συμπεριλαμβάνονται η *Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας (FAO)*, η *Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO)*, ο *Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM)*, το *Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Πληθυσμό (UNFPA)*, το *Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF)*, ο *Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Βιομηχανική Ανάπτυξη (UNIDO)*, το *Παγκόσμιο Πρόγραμμα Σίτισης (WFP)* και ο *Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO)*. Οι οργανισμοί αυτοί καλύπτουν διαφορετικούς τομείς του 3RP, και συνεργάζονται μεταξύ τους μέσω ομάδων εργασίας. Καθοδηγούνται από

---

²⁴² Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 3RP Joint Overview: 2015 Syria Response Plan (SRP) and 2015-2016 regional Refugee & Resilience Plan (3RP)*, 2016δ, σελ. 9. (Αναγνώστηκε στο: http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/01/Overview-of-2015-Response-Plans-for-Syria-Crisis_final.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 13/10/2018).

²⁴³ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "Guidance Note on the Refugee and Resilience Components of the 3RP"*, 1-10, 2014γ, σελ. 1. (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/41916>, τελευταία πρόσβαση στις 13/10/2018).

²⁴⁴ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016δ, ό.π., σελ. 9.

την Ύπατη Αρμοστεία, η οποία σε κάθε τομέα συνεργάζεται με έναν ή περισσότερους εταίρους για τον συντονισμό τους. Συνεργάζεται με τον IOM στον τομέα των βασικών αναγκών και των απαραίτητων υπηρεσιών, με τον WHO και τον WFP στον τομέα της σίτισης, με τον UNDP στον τομέα του βιοπορισμού και με την UNICEF στον τομέα της εκπαίδευσης²⁴⁵.

Στον τομέα της εκπαίδευσης σκοπός του 3RP είναι η δημιουργία μιας εκπαιδευτικής στρατηγικής που θα εξασφαλίζει την πρόσβαση των παιδιών προσφύγων σε ποιοτική επίσημη ή ανεπίσημη εκπαίδευση. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος οι αρμόδιοι του 3RP σκοπεύουν να κάνουν προσπάθειες βελτίωσης της εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μέσω της αναβάθμισης των υποδομών, της παροχής εξοπλισμού και εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και της κατάρτισης νέων εκπαιδευτικών²⁴⁶. Η πρόσβαση των παιδιών προσφύγων στην εκπαίδευση θα είναι πιο εφικτή μέσω της συνεργασίας με τους εθνικούς φορείς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τα προγράμματα σπουδών, την πιστοποίηση της εκπαίδευσης και την μεταφορά των παιδιών στο σχολείο.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα²⁴⁷, η ποιότητα της εκπαίδευσης θα αναβαθμιστεί, μέσω της κατάρτισης των εκπαιδευτικών, οι οποίοι πρέπει να είναι σε θέση να διδάσκουν τα κατάλληλα προγράμματα σπουδών, να διαχειρίζονται τάξεις με ποικίλες εκπαιδευτικές ανάγκες και να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες διδακτικές μεθόδους. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την παροχή κινήτρων στους καθηγητές για επαγγελματική ανάπτυξη.

Για τα παιδιά που δεν έχουν την δυνατότητα να βρίσκονται στην επίσημη εκπαίδευση, ποιοτική άτυπη εκπαίδευση θα παρέχεται ένα αναγνωρισμένο πρόγραμμα σπουδών, σχεδιασμένο στα πρότυπα της επίσημης εκπαίδευσης. Επιπλέον, θα γίνει προσπάθεια να εξασφαλιστεί ότι παρέχεται ψυχοκοινωνική υποστήριξη στα παιδιά που την έχουν ανάγκη. Η στρατηγική του 3RP έχει στόχο να υποστηρίξει την ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα οδηγήσουν στην πρόληψη της βίας, και την αποφυγή της κακοποίησης και της εκμετάλλευσης των παιδιών²⁴⁸.

---

²⁴⁵ Βλ. *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016α, *ό.π.*, σελ. 11.

²⁴⁶ Βλ. *ό.π.*

²⁴⁷ Βλ. *ό.π.*

²⁴⁸ Βλ. *ό.π.*, σελ. 29.

4.2.2. Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (2015-2016) - Τομέας Τουρκίας

Στην Τουρκία προτεραιότητα για το 2015-16 στον τομέα της εκπαίδευσης αποτέλεσε η αύξηση της πρόσβασης των προσφύγων στην εκπαίδευση, ειδικότερα στην ηλικιακή ομάδα των 9-12 ετών και η βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσης που παρέχεται σε αυτούς.

Επιπλέον, ως προτεραιότητα για το 2015 τέθηκε η παροχή εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων, μέσω της δημιουργίας νέων κέντρων προσωρινής εκπαίδευσης. Ακόμη, στόχος ήταν να δοθεί προτεραιότητα στην εκπαίδευση των μαθητών προσφύγων σε κοινότητες με υψηλή συγκέντρωση προσφύγων εκτός της νοτιοανατολικής Τουρκίας, στην οποία συμμετέχει ένα μικρό ποσοστό²⁴⁹.

Το Μάρτιο του 2015 σημειώθηκε ανεπάρκεια στον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων στα κέντρα προσωρινής εκπαίδευσης. Επομένως, οι εταίροι συνεργάστηκαν με τις τοπικές αρχές προκειμένου να επεκτείνουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές υπηρεσίες για περίπου 75.000 πρόσφυγες τους επόμενους μήνες²⁵⁰. Μέχρι τον Ιούλιο του 2015 είχε ολοκληρωθεί η κατασκευή τεσσάρων σχολείων που θα χρησιμοποιούνται ως προσωρινά εκπαιδευτικά κέντρα σε διάφορες αστικές περιοχές της Τουρκίας. Αυτά τα σχολεία είχαν ως στόχο να δημιουργήσουν θέσεις για περισσότερα από 8.500 παιδιά, καθώς κάθε σχολείο προσφέρει δύο βάρδιες²⁵¹. Επιπλέον, οι εταίροι συνεργάστηκαν με το Υπουργείο Παιδείας προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση για τα παιδιά προσφύγων στη νέα σχολική χρονιά 2015-2016. Για τον σκοπό αυτό, ανακαινίστηκαν ή ανακατασκευάστηκαν πάνω από 30 σχολεία και εκπαιδευτικοί χώροι²⁵².

Η στρατηγική του 3RP τονίζει την ανάγκη για τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς, το οποίο θα παρέχει δίκαιη και ασφαλή

---

²⁴⁹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016α, *ό.π.*, σσ. 43-44.

²⁵⁰ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “3RP Dashboards”, Education, 1, Μάρτιος 2015, σελ. 1, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/06/3RP-Regional-Dashboards-March-2015.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018).

²⁵¹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “3RP Dashboards”, Education, 1, Ιούλιος 2015, σελ. 1 (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/09/3RP-Regional-Dashboards-July.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018).

²⁵² Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “3RP Dashboards”, Education, 1, Αύγουστος 2015, σελ. 1, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/11/3RP-Regional-Dashboards-August-2015.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 23/10/2018).

πρόσβαση σε αγόρια και κορίτσια. Η ποιότητα της εκπαίδευσης μπορεί να ενισχυθεί μέσω της ενίσχυσης του επαγγελματισμού του εκπαιδευτικού προσωπικού και την παροχή περισσότερων κινήτρων σε εθελοντές δασκάλους. Επιπλέον, η ποιότητα μπορεί να ενισχυθεί μέσω προγραμμάτων που θα αφορούν την παροχή της βασικής ψυχοκοινωνικής υποστήριξης στα παιδιά, καθώς και την προσφορά πληροφοριών σχετικά με τους εθνικούς μηχανισμούς παιδικής προστασίας.

Μέσω μιας συνεργασίας με τις κυβερνητικές υπηρεσίες και διεθνείς οργανισμούς, είχε τεθεί ως στόχος να δημιουργηθεί το 2015 ένα σύστημα για την καταβολή αμοιβών για τους πρόσφυγες που διδάσκουν εθελοντικά. Επιπλέον, οι καθηγητές πρόσφυγες και οι εκπαιδευτικοί του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος έχουν πρόσβαση σε προγράμματα κατάρτισης που θα τους βοηθήσουν να εξασφαλίσουν ότι η διδασκαλία η οποία παρέχεται είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες των προσφύγων²⁵³.

Επομένως, τον Ιανουάριο του 2015 δημιουργήθηκε ένα πρόγραμμα με σκοπό την παροχή κινήτρων στους δασκάλους για την βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Μέσω του προγράμματος αυτού, περισσότεροι από 4.000 Σύριοι πρόσφυγες που εργάζονται ως εθελοντές εκπαιδευτικοί σε σχολεία, σε κέντρα φιλοξενίας και σε άλλες τοποθεσίες θα λαμβάνουν από εδώ και πέρα 138 ή 202 δολάρια ΗΠΑ ανά μήνα²⁵⁴. Το πρόγραμμα αυτό κατάφερε να βελτιώσει μέσα σε ένα μήνα την ποιότητα της μάθησης για περίπου 123.000 παιδιά²⁵⁵. Μέχρι τον Μάιο του 2016, 12.252 Σύριοι εθελοντές εκπαιδευτικοί έλαβαν χρηματική αμοιβή, υπερβαίνοντας το στόχο του 2016 σχεδόν κατά 19 τοις εκατό²⁵⁶.

Η ήδη υπάρχουσα προσπάθεια της ενσωμάτωσης των παιδιών προσφύγων στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να ενισχυθεί μέσω της διδασκαλίας της τουρκικής ως ξένη γλώσσα, και της δημιουργίας υποστηρικτικών προγραμμάτων που θα μειώσουν τον εκφοβισμό, θα προωθήσουν την κοινωνική συνοχή, θα

---

²⁵³ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2016α, ό.π., σελ. 44.

²⁵⁴ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Dashboards", Education, 1, Ιανουάριος 2015, σελ. 1, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/03/3RP-January-Dashboards.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018)

²⁵⁵ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Dashboards", Education, 1-9, Φεβρουάριος 2015, σελ. 4, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/04/3RP-February-Dashboards.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018).

²⁵⁶ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Dashboards", Education, 1, Φεβρουάριος 2016, σελ. 1, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/05/3RP-Regional-Dashboards-February2016.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 23/10/2018).

διευκολύνουν την πρόσβαση στις εθνικές υπηρεσίες και την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Για αυτό τον λόγο, τέθηκε ως στόχος να προσφερθούν μαθήματα τουρκικής γλώσσας στους νέους και τους ενήλικες με σκοπό την ένταξή τους σε προγράμματα κατάρτισης και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Έτσι, μέχρι το Φεβρουάριο του 2016 οι εταίροι του 3RP βοήθησαν 1.419 μαθητές να αποκτήσουν ακαδημαϊκή επάρκεια στα τουρκικά²⁵⁷.

Οι εταίροι του 3RP πραγματοποίησαν και άλλες δραστηριότητες το σχολικό έτος 2015-2016. Μέχρι το Φεβρουάριο του 2015 προμήθευσαν 12.989 παιδιά με σχολικά είδη²⁵⁸, ενώ μέχρι το Μάρτιο προσφέρθηκαν σχολικά είδη σε 20.000 παιδιά ηλικίας τριών έως 17 ετών²⁵⁹. Επιπλέον, το Φεβρουάριο εγκαταστάθηκαν 13 βιβλιοθήκες σε κέντρα φιλοξενίας. Τα βιβλία που περιλάμβαναν μαθήματα στην αραβική γλώσσα και απευθύνονταν σε μαθητές δημοτικού²⁶⁰. Τον Μάιο του 2016 οι εταίροι του 3RP πραγματοποίησαν διήμερο εργαστήριο, μέσω του οποίου έγινε ενημέρωση σχετικά με την στρατηγική που ακολουθείται για την πρόσβαση των παιδιών προσφύγων στα σχολεία²⁶¹.

Μέχρι το τέλος του 2015 είχε σημειωθεί σημαντική πρόοδος τόσο στην αύξηση της πρόσβασης στην εκπαίδευση όσο και στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Ο αριθμός των Σύριων μαθητών που έχουν εγγραφεί σε αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά προγράμματα στην αρχή του σχολικού έτους 2015/2016 αυξήθηκε κατά 30% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο το 2014²⁶².

Τον επόμενο χρόνο η πρόσβαση των μαθητών προσφύγων στην επίσημη εκπαίδευση αυξήθηκε σημαντικά, φτάνοντας σχεδόν τους 324.000 μαθητές. Αυτό αντιπροσωπεύει σχεδόν μια 50% αύξηση από το σχολικό έτος τον Ιούλιο του 2015. Παρ' όλα αυτά, λόγω της συνεχούς αύξησης των καταχωρημένων προσφύγων στην

---

²⁵⁷ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Φεβρουάριος 2016, *ό.π.*, σελ. 1.

²⁵⁸ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Φεβρουάριος 2015, *ό.π.*, σελ. 4.

²⁵⁹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Μάρτιος 2015, *ό.π.*, σελ. 1.

²⁶⁰ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Φεβρουάριος 2015, *ό.π.*, σελ. 4.

²⁶¹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Dashboards", Education, 1-10, Μάιος 2016, σελ. 5, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/10/Regional-3RP-Dashboards-May-20161.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 23/10/ 2018).

²⁶² Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Dashboards", Education, 1, Δεκέμβριος 2015, σελ. 1, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/02/3RP-Regional-Dashboards-December-20151.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 23/10/ 2018).

Τουρκία ο αριθμός των προσφύγων που βρισκόταν εκτός σχολείου παραμένει σημαντικός²⁶³.

4.2.3. Το Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (2016-2017) - Τομέας Τουρκίας

Παρόλο που υπήρχε αύξηση του ποσοστού των μαθητών που βρίσκονταν στην εκπαίδευση τα προηγούμενα έτη, μέσα στο 2016 αναμενόταν να αυξηθεί ο αριθμός των προσφύγων. Και επομένως έπρεπε να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες των 400.000 παιδιών που δεν είχαν εγγραφεί σε σχολείο. Μέχρι τότε τα ποσοστά εγγραφής των παιδιών στην εκπαίδευση, τα οποία βρίσκονταν στα κέντρα φιλοξενίας ήταν υψηλά, και συνεπώς η προσοχή των εταίρων έπρεπε να μετατοπιστεί στα παιδιά που ζούσαν στις πόλεις, στις οποίες υπήρχε ένα πολύ μικρό ποσοστό Σύριων μαθητών στα σχολεία.

Προτεραιότητα για το πρόγραμμα το 2016 αποτέλεσε η αύξηση της πρόσβασης σε όλες τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες, καθώς και η αύξηση των ποσοστών συμμετοχής στην εκπαίδευση. Για τον σκοπό αυτό, ήταν αναγκαίο να ενισχυθούν προγράμματα τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης, κατάρτισης γλωσσών και δεξιοτήτων, καθώς και προγράμματα προετοιμασίας για την εισαγωγή των προσφύγων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μέσα στο 2016 ο αριθμός των προσφύγων που βρίσκονταν στην εκπαίδευση αναμενόταν να αυξηθεί. Γι' αυτό τον λόγο ήταν απαραίτητο να σχεδιαστούν προγράμματα για την εκμάθηση της γλώσσας διδασκαλίας (τουρκική) και τη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας, με σκοπό την προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Με βάση τις παραπάνω ανάγκες, οι εταίροι του 3RP έθεσαν στην στρατηγική της εκπαίδευσης για τα έτη 2016 και 2017 δύο στόχους: α) τη διασφάλιση της πρόσβασης παιδιών και νέων προσφύγων σε προγράμματα επίσημης και ανεπίσημης εκπαίδευσης και σε προγράμματα δια βίου μάθησης στα κέντρα φιλοξενίας, και β) τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης για τα παιδιά και τους νέους από την Συρία, μέσω ασφαλών περιβαλλόντων μάθησης, τόσο σε κέντρα φιλοξενίας όσο και στις κοινότητες.

Οι πρωτοβουλίες που είχαν ξεκινήσει το 2015 προκειμένου να αυξηθεί η πρόσβαση των προσφύγων στην εκπαίδευση θα συνεχίζονταν και τα επόμενα έτη.

---

²⁶³ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Φεβρουάριος 2016, ό.π., σελ. 1.

Αυτές περιλάμβαναν: την κατασκευή προσωρινών κέντρων εκπαίδευσης, τη δημιουργία τμημάτων δεύτερης βάρδιας στα δημόσια σχολικά κτίρια, την παροχή εκπαιδευτικών κινήτρων για κατάρτιση των εκπαιδευτικών, την ενημέρωση των μαθητών για τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες, τη συμβολή στη λειτουργία και το κόστος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και την παροχή υλικής υποστήριξης, και τη συνεισφορά στο κόστος της μεταφοράς των μαθητών²⁶⁴.

Με βάση τους παραπάνω στόχους, οι εταίροι του 3RP από τον Ιανουάριο του 2017 δημιούργησαν προγράμματα κατάρτισης για τους καθηγητές. Έτσι, πάνω από 37.000 καθηγητές σε 81 νομούς της Τουρκίας εκπαιδεύτηκαν με επιτυχία προκειμένου να βελτιώσουν τις παιδαγωγικές τους ικανότητες και να ανταποκρίνονται πιο αποτελεσματικά στις ανάγκες ενός αυξανόμενου αριθμού Σύριων μαθητών που εγγράφονται στα τουρκικά δημόσια σχολεία²⁶⁵.

Το ίδιο έτος οι εταίροι έχτισαν συνολικά επτά διώροφα προκατασκευασμένα σχολεία σε περιοχές της Τουρκίας με μεγάλο αριθμό προσφύγων. Κάθε ένα από αυτά διαθέτει 23 αίθουσες διδασκαλίας και μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι 1.380 μαθητές²⁶⁶.

Στην στρατηγική του 3RP για το 2016-2017 περιλαμβάνεται και η ενίσχυση της πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση τόσο για τους Τούρκους όσο και για τα παιδιά προσφύγων, καθώς και την ενίσχυση άτυπων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα παιδιά και τους νέους που βρίσκονται εκτός σχολείου με σκοπό την επανένταξή τους στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπλέον, οι εταίροι του 3RP έθεσαν ως στόχο την υποστήριξη προγραμμάτων που θα θέσουν τα θεμέλια για πρόσβαση και σε άλλες εκπαιδευτικές ευκαιρίες, συμπεριλαμβανομένης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης σχετικά με την επιχειρηματικότητα²⁶⁷.

Πράγματι, οι εταίροι μέσα στο 2016 επέκτειναν σημαντικά την πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση, μέσω της δημιουργίας επιπλέον σχολικών τάξεων, της παροχής επίπλων και προμηθειών, την ανάπτυξη υλικών πρόωρης εκμάθησης και

---

²⁶⁴ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2017β, *ό.π.*, σσ. 43-46.

²⁶⁵ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements”, Education, 1-10, Απρίλιος 2017, σελ. 5, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/10/3RP-Regional-Quarterly-Dashboards-April-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 6/11/2018)

²⁶⁶ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements”, Education, 1-10, Ιούνιος 2017, σελ. 5, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/08/3RP-Regional-Quarterly-Dashboards-June-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 7/11/2018)

²⁶⁷ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2017β, *ό.π.*, σελ. 45.

προγραμμάτων σπουδών, καθώς και προγραμμάτων κατάρτισης για εκπαιδευτικούς, κάτι που οδήγησε στην εξειδικευμένη κατάρτιση 88 εκπαιδευτικών και εθελοντών. Μέχρι τον Νοέμβριο του 2016, 11.140 μαθητές από την Συρία και 1.240 μαθητές από την Τουρκία σε 10 επαρχίες, επωφελήθηκαν από αυτές τις δράσεις²⁶⁸.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής του 3RP για το 2016-2017 ενσωματώθηκαν και τα τουρκικά προγράμματα γλώσσας για παιδιά, νέους και ενήλικες προκειμένου να εξασφαλιστεί η πρόσβαση στην εκπαίδευση και να ενθαρρυνθεί η δημιουργία προγραμμάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων από τα τουρκικά εθνικά όργανα²⁶⁹.

Επομένως, οι εταίροι 3RP υλοποίησαν μια σειρά δράσεων για να προετοιμάσουν τους μαθητές για το επερχόμενο σχολικό έτος το Σεπτέμβριο του 2017. Περίπου 2.600 Σύριοι πρόσφυγες είχαν πραγματοποιήσει εγγραφή το καλοκαίρι του 2017 σε ένα πρόγραμμα εκμάθησης γλώσσας, το οποίο διήρκησε 10 εβδομάδες και διεξάχθηκε στα τουρκικά και τα αραβικά. Το πρόγραμμα αυτό είχε ως στόχο την υποστήριξη της εισόδου των Σύριων παιδιών στο τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα²⁷⁰.

Τέλος, οι εταίροι ξεκίνησαν την πρώτη φάση μιας εκστρατείας ενημέρωσης σε έξι επαρχίες για παρακολούθηση και την κάλυψη των εκπαιδευτικών ευκαιριών που προσφέρονται στα παιδιά προσφύγων²⁷¹.

4.2.4. Περιφερειακό Σχέδιο για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία (2017-2018) - Τομέας Τουρκίας

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, έτσι και στην νέα στρατηγική του 3RP για την εκπαίδευση, οι τρεις βασικοί στόχοι παραμένουν ίδιοι. Αυτοί είναι: η εξασφάλιση

---

²⁶⁸ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements", Education 1-10, Νοέμβριος 2016, σελ. 5, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/02/Regional-3RP-Dashboards-November-2016.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 7/11/2018).

²⁶⁹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2017β, ό.π., σελ. 46.

²⁷⁰ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements", Education, 1-10, Ιούλιος 2017, σελ. 5, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/10/3RP-Achievements-Dashboard-July-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 9/11/2018).

²⁷¹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements", Education, 1-10, Φεβρουάριος 2017, σελ. 5, <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/05/3RP-Achievements-Dashboard-February-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 9/11/2017).

σταθερής πρόσβασης για όλους σε επίσημα, μη τυπικά και ανεπίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα, η βελτίωση της ποιότητας των ευκαιριών εκπαίδευσης, για τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικες Σύριους που βρίσκονται υπό το καθεστώς προσωρινής προστασίας, και τέλος η υποστήριξη του εθνικού εκπαιδευτικού συστήματος για τη διευκόλυνση της παροχής ποιοτικής εκπαίδευσης τόσο στους πρόσφυγες της Συρίας όσο και τα παιδιά και τους νέους της Τουρκίας²⁷².

Προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της εκπαίδευσης, ένα νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους πρόσφυγες, το λεγόμενο Επανορθωτικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης (Remedial Education Programme) διεξήχθη πιλοτικά σε 12 επαρχίες. Το REP σχεδιάστηκε για να υποστηρίζει τα παιδιά που βρίσκονταν στις τάξεις γ' και δ' δημοτικού να βελτιώσουν τις ικανότητες τους στην γραφή, την ανάγνωση και τα μαθηματικά, προκειμένου να μπορέσουν να περάσουν επιτυχώς στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση²⁷³.

Για τα έτη 2017-18 η στρατηγική του 3RP είχε σκοπό να ακολουθήσει τα επιτεύγματα των προηγούμενων ετών και θα δώσει προτεραιότητα στις ανάγκες των προσφύγων που ζουν στις κοινότητες υποδοχής, όπου μένει το υψηλότερο ποσοστό προσφύγων παιδιών, και στις οποίες τα ποσοστά εγγραφής στην εκπαίδευση είναι πολύ μικρότερα σε σχέση με τα ποσοστά της εκπαίδευσης των παιδιών που ζουν στα κέντρα φιλοξενίας²⁷⁴.

Οι εταίροι του 3RP μαζί με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και του Σεπτεμβρίου οργάνωσαν σε όλη την χώρα μια εκστρατεία με το όνομα «(Επιστρέψτε) Πίσω στο Σχολείο»²⁷⁵. Η εκστρατεία αυτή είχε ως στόχο την αύξηση των παιδιών προσφύγων στα τουρκικά σχολεία, και στα

---

²⁷² Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, UNICEF, "Inter-Agency Coordination Turkey Education Sector"*, Ιανουάριος- Μάρτιος 2018, 1-2, 2018β, σελ. 1. (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/64599>, τελευταία πρόσβαση στις 26/11/2018),

²⁷³ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements"*, Education, 1-10 ,Φεβρουάριος 2018, σελ. 5, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2018/04/3RP-Regional-Monthly-Dashboards-February-2018.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 26/11/2018)

²⁷⁴ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, "3RP, Turkey Regional Refugee & Resilience Plan 2017-2018, 2018, σελ. 42.* (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/02/Turkey-2016-Regional-Refugee-Resilience-Plan.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 26/12/2018)

²⁷⁵ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, UNICEF, "Inter-Agency Coordination, Turkey Education Sector"*, Ιούλιος- Σεπτέμβριος 2018, 1-3, 2018γ, , σελ. 2. (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/62684>, τελευταία πρόσβαση στις 1/12/2018)

Προσωρινά Κέντρα Εκπαίδευσης. Όντως, η καμπάνια αυτή αύξησε το ποσοστό των παιδιών που εγγράφηκαν στις δομές της επίσημης εκπαίδευσης, καθώς υπήρξε αύξηση 25% σε σχέση με το 2016. Παρόλη την πρόοδο που σημειώθηκε στις εγγραφές των προσφύγων στις δομές της επίσημης εκπαίδευσης, 37% των παιδιών προσφύγων παραμένουν εκτός εκπαίδευσης. Κατά την περίοδο αυτή, χτίστηκαν επιπλέον αίθουσες, οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν τις ανάγκες που υπάρχουν στην προσχολική εκπαίδευση²⁷⁶.

Οι εταίροι του τομέα έθεσαν ως στόχο να υποστηρίξουν την κυβέρνηση στις προσπάθειες για το σχεδιασμό προγραμμάτων εκμάθησης της τουρκικής γλώσσας και θα ενισχύσουν την υπάρχουσα εθνική κοινωνική βοήθεια, μέσω παροχής χρημάτων για την εκπαίδευση των προσφύγων. Επιπλέον, θα ενισχυθούν τα προγράμματα που αφορούν την μεταφορά των προσφύγων στα σχολεία και θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω πρόσθετων υποτροφιών και της παροχής περισσότερων προγραμμάτων προετοιμασίας των παιδιών για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση²⁷⁷.

Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2017 είχαν εισαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πάνω από 20.000 πρόσφυγες. Οι εταίροι του 3RP συνέχισαν να παρέχουν υποτροφίες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, δίνοντας, το 2017 την ευκαιρία σε 1152 πρόσφυγες να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, πάνω από 1,600 νέοι πρόσφυγες ολοκλήρωσαν προγράμματα προετοιμασίας για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση²⁷⁸.

Στο πρόγραμμα προετοιμασίας εννέα μηνών για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μέσω της απόκτησης γλωσσικής επάρκειας στα τουρκικά υπήρξαν πάνω από 9.000 αιτήσεις στις αρχές Σεπτεμβρίου. Συνολικά 295 νέες υποτροφίες απονεμήθηκαν από τους εταίρους 3RP για το νέο ακαδημαϊκό έτος²⁷⁹.

Για τη στήριξη της ποιότητας της εκπαίδευσης ήταν αναγκαίο να συνεχιστούν και να επεκταθούν οι προσπάθειες των εταίρων το 2017-18, για την παροχή οικονομικών κινήτρων προς τους Σύριους που διδάσκουν εθελοντικά. Ακόμη, οι

---

²⁷⁶ Βλ. *ό.π.*

²⁷⁷ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2018, *ό.π.*, σελ. 42.

²⁷⁸ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, UNICEF, Ιούλιος- Σεπτέμβριος 2018, *ό.π.*, σελ. 1.

²⁷⁹ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, UNICEF, Ιούλιος- Σεπτέμβριος 2018, *ό.π.*, σελ. 2.

εταίροι του 3RP σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, εξέφρασαν την ανάγκη να υποστηρίξουν την πιστοποίηση των εκπαιδευτικών που δεν έχουν επίσημο έγγραφο για την απόδειξη των προσόντων τους. Οι καθηγητές στα τουρκικά σχολεία θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε προγράμματα κατάρτισης προκειμένου να ανταποκριθούν στις κοινωνικές και παιδαγωγικές ανάγκες των παιδιών προσφύγων²⁸⁰.

Συνεπώς, οι εταίροι του 3RP μαζί με το Υπουργείο Παιδείας, δημιούργησαν ένα πρόγραμμα κατάρτισης για εκπαιδευτικούς, με στόχο την ενίσχυση του εκπαιδευτικού συστήματος για την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες και των παιδιών προσφύγων. Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών πραγματοποιήθηκε από τον Αύγουστο έως τον Σεπτέμβριο και συμμετείχαν 2.200 εκπαιδευτικοί²⁸¹. Ακόμη, μέχρι το τέλος του 2017 οι εταίροι του 3RP μαζί με το Υπουργείο Παιδείας σχεδίασαν προγράμματα κατάρτισης τα οποία βοήθησαν στην κατάρτιση 140.402 εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικού προσωπικού²⁸².

4.2.5. Συνολικά αποτελέσματα Περιφερειακού Σχεδίου για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία- Τομέας Τουρκίας.

Συνολικά, η πολιτική του 3RP είχε θετικά αποτελέσματα. Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα, ο αριθμός των μαθητών προσφύγων που έκαναν εγγραφή στην επίσημη εκπαίδευση αυξήθηκε αρκετά από το 2014, φτάνοντας περίπου τα 620.000 παιδιά το 2018²⁸⁴. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω υπάρχει ακόμη ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών προσφύγων που παραμένει εκτός εκπαίδευσης.

---

²⁸⁰ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, 2017β, ό.π., σελ. 42.

²⁸¹ Βλ. Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, UNICEF, Ιούλιος- Σεπτέμβριος 2018, ό.π., σελ. 1

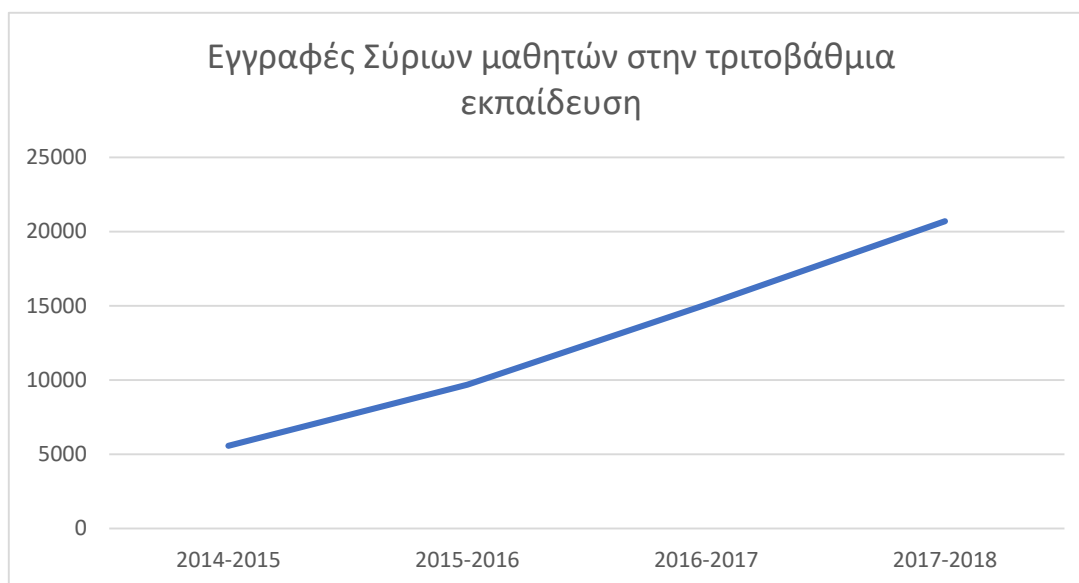
²⁸² Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, "3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements", Education, 1-10, Δεκέμβριος 2017, σελ. 5, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2018/04/3RP-Regional-Quarterly-Dashboards-December-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 3/12/2018).

²⁸⁴ Βλ. *Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, Operational Portal, "Turkey Education Sector Achievement", (Αναγνώστηκε από: <https://data2.unhcr.org/en/dataviz/41>, τελευταία πρόσβαση στις 15/3/2019)

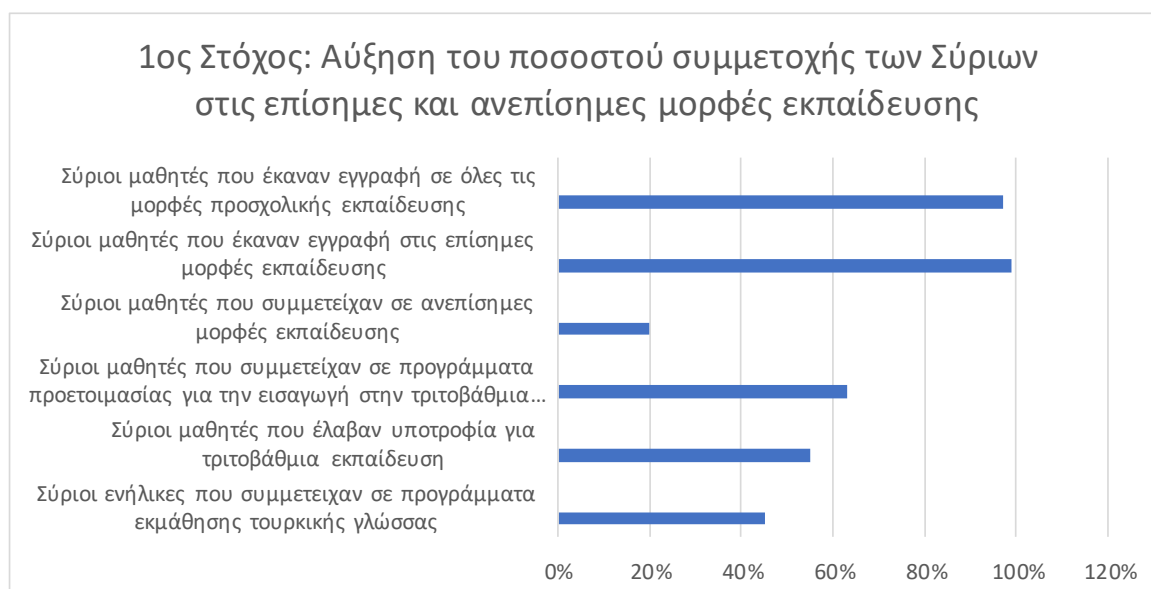
Πηγή: Υπατη Αρχαιότητα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Operational Portal, "Turkey Education Sector Achievement"*, 2019

Ο αριθμός των προσφύγων που εισήχθησαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκε και αυτός σημαντικά, μέσω των προγραμμάτων που δημιούργησαν οι εταίροι του 3RP, που είχαν ως στόχο την ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων των προσφύγων προκειμένου να φοιτήσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και των υποτροφιών που προσέφεραν. Στην αρχή του προγράμματος (2014), μόλις 5.500 πρόσφυγες φοιτούσαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ μέσα σε τέσσερα χρόνια, δηλαδή το 2018, οι πρόσφυγες που εισήχθησαν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έφτασαν τους 20.000.

Πηγή: Υπατη Αρχή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Operational Portal*, “Turkey Education Sector Achievement”, 2019

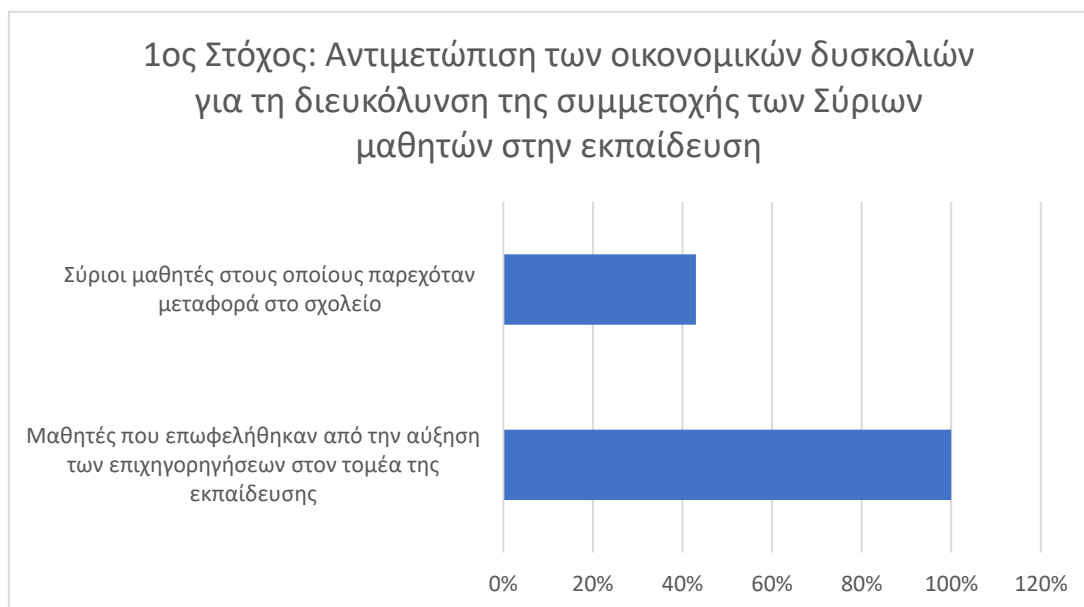
Όσον αφορά τον στόχο για την αύξηση της πρόσβασης των προσφύγων στα επίσημα και ανεπίσημα εκπαιδευτικά προγράμματα, οι επιμέρους δείκτες του στόχου δεν επιτεύχθηκαν πλήρως. Ωστόσο, οι δύο δείκτες που άγγιξαν το στόχο κατά 97% και 99% αφορούν την εγγραφή των μαθητών σε όλες τις μορφές της προσχολικής εκπαίδευσης και την εγγραφή των μαθητών στην επίσημη εκπαίδευση.

Πηγή: Υπατη Αρχή του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Operational Portal*, “Turkey Education Sector Achievement”, 2019

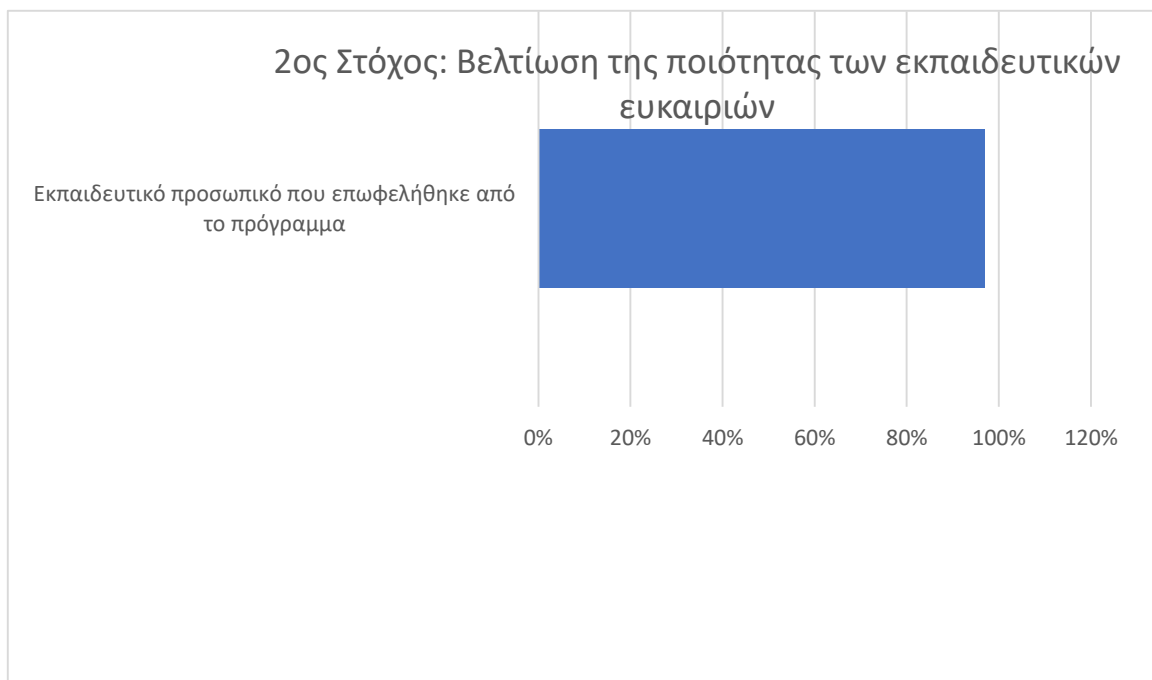

Ο στόχος του 3RP για την άρση των οικονομικών εμποδίων στην συμμετοχή των μαθητών στην εκπαίδευση έχει δύο επιμέρους δείκτες, από τους οποίους μόνο ο ένας επιτεύχθηκε. Ο στόχος που επιτεύχθηκε αφορά τα παιδιά που επωφελήθηκαν από την μεταφορά χρημάτων στον τομέα της εκπαίδευσης.

Πηγή: Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Operational Portal*, "Turkey Education Sector Achievement", 2019

Οι εταίροι του 3RP δημιούργησαν προγράμματα για την παροχή κινήτρων σε δασκάλους και εκπαιδευτικό προσωπικό, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των εκπαιδευτικών ευκαιριών. Ο στόχος που είχε τεθεί για την συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε αυτά τα προγράμματα επιτεύχθηκε πολύ νωρίς, και συνολικά συμμετείχαν περίπου 13.000 εκπαιδευτικοί μέχρι το 2018.

Πηγή: Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Operational Portal, “Turkey Education Sector Achievement”, 2019

4.3. Η συμβολή της Ύπατης Αρμοστείας στην εκπαίδευση των προσφύγων στην Τουρκία

Από την αρχή της προσφυγικής κρίσης, η Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες παρείχε σημαντική ανθρωπιστική βοήθεια στους πρόσφυγες, σε όλους τους τομείς. Στον τομέα της εκπαίδευσης συνεργάστηκε με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας, άλλους οργανισμούς του ΟΗΕ, καθώς και διεθνείς και τοπικές ΜΚΟ προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι πρόσφυγες από την Συρία θα έχουν ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Ειδικότερα, η συνεργασία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες με την UNICEF, τόσο αναφορικά με τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων, όσο και με την ανάπτυξη του Περιφερειακού Σχεδίου για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία αποτέλεσε σημαντικό πυλώνα για την ανάπτυξη μιας πιο συνεκτικής πολιτικής για την εκπαίδευση των προσφύγων.

Μέσω του Περιφερειακού Σχεδίου για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία η συμμετοχή των προσφύγων μαθητών στην εκπαίδευση αυξήθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια των χρόνων. Επιπλέον, αρκετοί στόχοι τέθηκαν από το Σχέδιο αναφορικά με την εκπαίδευση των προσφύγων, κάποιοι εκ

των οποίων επιτεύχθηκαν. Ωστόσο, παρόλη την αύξηση της συμμετοχής των προσφύγων στην επίσημη και ανεπίσημη εκπαίδευση, ένα μεγάλο ποσοστό μαθητών δεν συμμετέχει σε αυτήν.

Η εφαρμογή των πολιτικών της Ύπατης Αρμοστείας, καθώς και άλλων διεθνών και εθνικών δρώντων στον τομέα της εκπαίδευσης έγινε σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας, το οποίο είναι ο αρμόδιος φορέας για την παροχή εκπαίδευσης. Παρόλο που η τουρκική κυβέρνηση αρχικά δεν ήθελε να δεχτεί βοήθεια από εξωτερικούς δρώντες, ανέπτυξε μια συνεργασία με εκείνους προκειμένου να εξασφαλίσει τα δικαιώματα των προσφύγων, όπως αυτά ορίζονται από τις διεθνείς συμβάσεις.

Μέσω της βοήθειας που δέχτηκε το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας από την Ύπατη Αρμοστεία, άλλους οργανισμούς του ΟΗΕ, διεθνείς οργανισμούς και ΜΚΟ, κατάφερε να εντάξει περισσότερους μαθητές στην επίσημη εκπαίδευση, και να εξασφαλίσει έτσι την ομαλή κοινωνική τους ενσωμάτωση.

Η παραπάνω παρατήρηση επιβεβαιώνει την υπόθεση εργασίας, καθώς όπως φαίνεται στην περίπτωση της Τουρκίας, ένας διεθνής οργανισμός, και συγκεκριμένα η Ύπατη Αρμοστεία, ενίσχυσε την πολιτική της Τουρκίας αναφορικά με την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων και ως αποτέλεσμα ο αριθμός των μαθητών που συμμετείχαν στην εκπαίδευση, αυξήθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια των χρόνων.

Συμπέρασμα

Η εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων αποτελεί ένα δύσκολο ζήτημα, καθώς ο αριθμός των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία είναι αρκετά μεγάλος. Η Ύπατη Αρμοστεία συνεργάζεται κυρίως με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας και την UNICEF στον τομέα της εκπαίδευσης, προκειμένου να εξασφαλίσει ίση πρόσβαση για όλους τους πρόσφυγες και να επιτύχει τους στόχους τους οποίους έχει θέσει αναφορικά με την εκπαίδευσή τους.

Μέσω των προγραμμάτων της Ύπατης Αρμοστείας και της συνεργασίας της με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας, την UNICEF και άλλους εταίρους, ο αριθμός των προσφύγων που βρίσκεται στην εκπαίδευση αυξήθηκε σε όλες τις βαθμίδες, δημιουργήθηκαν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, και γλωσσικών μαθημάτων από τα οποία επωφελήθηκε ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων και δόθηκε ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς να συμμετάσχουν σε προγράμματα κατάρτισης. Παρόλ' αυτά, κάποιοι από τους στόχους που είχαν τεθεί,

ειδικά στο πρόγραμμα 3RP, δεν επιτεύχθηκαν και ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων παραμένει εκτός εκπαίδευσης. Επομένως, οι προσπάθειες τόσο της Ύπατης Αρμοστείας όσο και των υπόλοιπων εταίρων για την συμμετοχή των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα, πρέπει να ενισχυθούν, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σε όλους τους πρόσφυγες να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι ανθρωπιστικές κρίσεις αποτελούν συχνό φαινόμενο παγκοσμίως ακόμα και σήμερα. Στις καταστάσεις αυτές παραβιάζονται αρκετά ανθρώπινα δικαιώματα, ένα εκ των οποίων είναι και αυτό της εκπαίδευσης. Ο ρόλος των διεθνών οργανισμών, είναι ιδιαίτερα σημαντικός στην αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών κρίσεων, και στην εξασφάλιση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε συνεργασία πάντα με τα κράτη.

Ωστόσο, όπως παρατηρήθηκε από την παρούσα εργασία η εξασφάλιση των δικαιωμάτων των ατόμων είναι μια περίπλοκη διαδικασία, ειδικά όταν τα άτομα αυτά βρίσκονται σε χώρες που δεν μπορούν ή δεν θέλουν να εξασφαλίσουν τα δικαιώματά τους. Στην περίπτωση της Τουρκίας παρατηρούμε ότι εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες συμβάλουν στην διαμόρφωση της πολιτικής της Άγκυρας για την αντιμετώπιση των Σύριων προσφύγων, η οποία μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια των ετών. Παρόλο που κάποια έτη έγινε προσπάθεια για μια πολιτική ενσωμάτωσης των προσφύγων, πολλές ΜΚΟ παρατηρούν ότι αρκετά δικαιώματα των Σύριων καταπατώνται.

Αναφορικά με το δικαίωμα της εκπαίδευσης, η Τουρκία άργησε να αναπτύξει μια συνεκτική πολιτική για την εκπαίδευση των προσφύγων και παρόλο που έκανε κάποιες προσπάθειες, υπάρχουν ακόμα πολλά εμπόδια στην εκπαίδευση τους. Τα εμπόδια αυτά έχουν οδηγήσει και σε ένα μεγάλο ποσοστό μαθητών που δεν λαμβάνει καμία μορφή εκπαίδευσης.

Αρκετοί διεθνείς οργανισμοί και ΜΚΟ έχουν συνεισφέρει σημαντικά στην εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία, σε συνεργασία πάντα με το Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας. Ειδικότερα, καθοριστικός είναι ο ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και της UNICEF, στην συμμετοχή των προσφύγων στην εκπαίδευση.

Η Ύπατη Αρμοστεία μέσω των προγραμμάτων που ανέπτυξε για την εκπαίδευση των προσφύγων και μέσω του Περιφερειακού Σχεδίου για τους Πρόσφυγες και την Αποκατάσταση στη Συρία, στο οποίο συνεργάζεται με αρκετούς διεθνείς δρώντες, κατάφερε να συμβάλει στην αύξηση του ποσοστού της συμμετοχής των Σύριων προσφύγων στην εκπαίδευση. Όπως αναλύεται στα παραπάνω κεφάλαια, από το 2014 έως σήμερα η συμμετοχή των Σύριων προσφύγων στην εκπαίδευση αυξήθηκε σημαντικά.

Με βάση τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι υπάρχει επαλήθευση της υπόθεσης εργασίας που παρουσιάστηκε στην αρχή της μελέτης. Ειδικότερα, οι διεθνείς οργανισμοί παίζουν έναν επικουρικό ρόλο στην προσπάθεια επίτευξης των διεθνώς αποδεκτών στόχων και συμφωνιών στον τομέα της εκπαίδευσης των προσφύγων. Στην περίπτωση της Τουρκίας, οι διεθνείς οργανισμοί συνέβαλαν ουσιαστικά στην διαμόρφωση μιας πολιτικής για την εκπαίδευση των Σύριων προσφύγων και στην βελτίωση των ευκαιριών για πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Ωστόσο, προέκυψαν και αρκετές δυσκολίες στην συνεργασία μεταξύ των διεθνών οργανισμών και της τουρκικής κυβέρνησης, καθώς η τουρκική κυβέρνηση δεν ήταν πολύ δεκτική στην ξένη βοήθεια. Οι δυσκολίες αυτές υπάρχουν ακόμα, και εντείνονται λόγω της συγκεντρωτικής συμπεριφοράς του Προέδρου της Τουρκίας.

Παρόλο που υπήρξε αύξηση της συμμετοχής των Σύριων προσφύγων στον τομέα της εκπαίδευσης στην Τουρκία ένα μεγάλο ποσοστό προσφύγων βρίσκεται εκτός εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η ενσωμάτωση αυτών των προσφύγων στην εκπαίδευση είναι απαραίτητη, όχι μόνο για την εξασφάλιση του δικαιώματος της εκπαίδευσης, αλλά και για τα συνολικά οφέλη που προσφέρει η εκπαίδευση τόσο σε ατομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Η εκπαίδευση είναι ένα από τα πιο σημαντικά ανθρώπινα δικαιώματα και όπως έχει καταχωρηθεί σε πολυάριθμες διεθνείς συμβάσεις, πρέπει να παρέχεται σε όλους τους ανθρώπους δωρεάν. Η σημασία της εκπαίδευσης έχει γίνει φανερή, λόγω του καθοριστικού της ρόλου την οικοδόμηση ειρηνικών κοινωνιών. Όπως είπε και ο Νέλσον Μαντέλα, *«η εκπαίδευση είναι το πιο ισχυρό όπλο που μπορείς να χρησιμοποιήσεις, για να αλλάξεις τον κόσμο»*²⁸⁵.

---

²⁸⁵ *Practical Action*, “Education is the most powerful weapon you can use to change the world”, 21 Μαΐου 2010, (Αναγνώστηκε στο:

<https://practicalaction.org/blog/schools-2/education-is-the-most-powerful-weapon-you-can-use-to-change-the-world/>, τελευταία πρόσβαση στις 6/6/2019)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α - Πρωτογενείς πηγές

Α.1. Εκθέσεις

INEE, *Minimum standards for education in emergencies*, Παρίσι, Inter-agency Network for Education in Emergencies, 2004.

Inter-Agency Standing Committee, *The Protection of Human Rights in Humanitarian Crises :A Joint Background Paper by OHCHR and UNHCR IASC Principals*, Γενεύη, 8 Μαΐου 2013, (Αναγνώστηκε από: <http://www.refworld.org/docid/537f08744.html>, τελευταία πρόσβαση στις 23/3/2018).

Inter-Agency Standing Committee, et al. *IASC Operational Guidelines on the Protection of Persons in Situations of Natural Disasters*. Brookings-Bern Project on Internal Displacement, Ουάσιγκτον, Brookings, 2011, (Αναγνώστηκε στο: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/IDPersons/OperationalGuidelines_IDP.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 25/2/18).

Save the Children, *Delivering Education for children in Emergencies: A Key Building Block for the Future*, Κέιμπριτζ, International Save the children Alliance, 2008, (Αναγνώστηκε στο: <https://resourcecentre.savethechildren.net/node/2710/pdf/2710.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 25/2/18).

Save the Children, *Education in emergencies: a tool kit for starting and managing education in emergencies*, Λονδίνο, Save the Children, 2003.

World Bank, *Reshaping the future: education and post-conflict reconstruction*. Ουάσιγκτον, World Bank, 2005.

Διεθνής Αμνηστία, “A Blueprint For Despair, Human Rights Impact Of The Eu-Turkey Deal”, Λονδίνο, Διεθνής Αμνηστία, 2017, (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/EUR2556642017ENGLISH.PDF>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).

Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, UNICEF, “*Turkey RRP6 Monthly Update: Education*”, Οκτώβριος 2014, Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/October2014dashboard-Education.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 14/12/2018).

Ηνωμένα Έθνη, *The United Nations Today*, ΝέαΥόρκη, United Nations Department of Public Information, 2008.

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, “*Coordination in Complex Emergencies*”, Σεπτέμβριος 2001, (Αναγνώστηκε στο:

<http://www.unhcr.org/partners/partners/3ba88e7c6/coordination-complex-emergencies.html>, τελευταία πρόσβαση στις 25/2/18).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *UNHCR Education: Field Guidelines*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2003, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.refworld.org/docid/3f1d38124.html>, τελευταία πρόσβαση στις 27/3/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, *Handbook for Emergencies*, Γενεύη, τρίτη έκδοση, 2007.

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, “Refugee Education A Global Review”, 2011 (Αναγνώστηκε από: <http://www.unhcr.org/research/evalreports/4fe317589/refugee-education-global-review-sarah-dryden-peterson-november-2011.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/9/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Guidance Note on the Refugee and Resilience Components of the 3RP*, 2014γ, (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/41916>, τελευταία πρόσβαση στις 13/10/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *DAFI 2014- Annual Report*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2014β, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.unhcr.org/protection/operations/568bd4a59/dafi-annual-report-2014.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες (UNHCR), *Protecting Refugees & the Role of UNHCR*, Οκτώβριος 2014α (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/about-us/background/509a836e9/protecting-refugees-role-unhcr.html>, τελευταία πρόσβαση στις 21/1/18).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *DAFI 2015- Annual Report*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες 2015, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.refworld.org/docid/59c3b0014.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Dashboards*, Δεκέμβριος 2015, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/02/3RP-Regional-Dashboards-December-20151.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 23/10/ 2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Dashboards*, Education, Μάρτιος 2015 (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/06/3RP-Regional-Dashboards-March-2015.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Dashboards*, Education, Ιούλιος 2015, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/09/3RP-Regional-Dashboards-July.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Dashboards*, Education, Αύγουστος 2015 (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp->

- [content/uploads/2015/11/3RP-Regional-Dashboards-August-2015.pdf](http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/11/3RP-Regional-Dashboards-August-2015.pdf), τελευταία πρόσβαση στις 23/10/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες *3RP Dashboards, Education*, Ιανουάριος 2015, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/03/3RP-January-Dashboards.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Dashboards, Education*, Φεβρουάριος 2015, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/04/3RP-February-Dashboards.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 22/10/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Evaluation of UNHCR's Emergency Response to the influx of Syrian Refugees into Turkey*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2016β.
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *DAFI 2016- Annual Report*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2016γ, (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5aaba2597.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Joint Overview: 2015 Syria Response Plan (SRP) and 2015-2016 regional Refugee&Resilience Plan (3RP)*, 2016δ (Αναγνώστηκε στο: http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/01/Overview-of-2015-Response-Plans-for-Syria-Crisis_final.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 13/10/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP, Regional Refugee&Resilience Plan 2015-16 Τουρκία*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2016α, (Αναγνώστηκε από: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2015/01/3RP-Report-Turkey-A4-low-res.pdf> τελευταία πρόσβαση στις 17/9/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements*, Education, Νοέμβριος 2016, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/02/Regional-3RP-Dashboards-November-2016.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 7/11/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Dashboards, Education*, Φεβρουάριος 2016, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/05/3RP-Regional-Dashboards-February2016.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 23/10/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Dashboards*, Μάιος 2016, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/10/Regional-3RP-Dashboards-May-20161.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 23/10/2018).
- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *DAFI 2017 – Annual Report*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2017γ, (Αναγνώστηκε στο:

<https://www.refworld.org/docid/59c3b0014.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, “*Syrian Refugees in Turkey, Frequently Asked Questions*”, 2017 (Αναγνώστηκε από: <https://www.fluechtlingshilfe.ch/assets/hilfe/syrien/faq-syrians-in-turkey-english.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 26/4/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Turkey Education External Update, 1-2*, Φεβρουάριος 2017, (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/53953>, τελευταία πρόσβαση στις 20/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Turkey: Education Update, 1-3*, Μάιος 2017, (Αναγνώστηκε στο: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCREducationUpdate-May2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 5/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP, Regional Refugee & Resilience Plan 2016-17, Τουρκία, 2017*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2017β, (Αναγνώστηκε από: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/02/Turkey-2016-Regional-Refugee-Resilience-Plan.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 17/9/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements, Education*, Απρίλιος 2017, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/10/3RP-Regional-Quarterly-Dashboards-April-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 6/11/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements, Education*, Ιούνιος 2017, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/08/3RP-Regional-Quarterly-Dashboards-June-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 7/11/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements, Education*, Ιούλιος 2017 (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/10/3RP-Achievements-Dashboard-July-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 9/11/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες *3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements, Education*, Φεβρουάριος 2017, <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2017/05/3RP-Achievements-Dashboard-February-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 9/11/2017).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP Regional Monthly Update: 3RP Achievements, Education*, Δεκέμβριος 2017, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2018/04/3RP-Regional-Quarterly-Dashboards-December-2017.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 3/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, UNICEF, *Inter-Agency Coordination, Turkey Education Sector, Quarter 4, Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2017*,

2018α, (Αναγνώστηκε από: <https://data2.unhcr.org/fr/documents/download/63145>, τελευταία πρόσβαση στις 19/9/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, UNICEF, *Inter-Agency Coordination Turkey Education Sector, Quarter 1*, Ιανουάριος- Μάρτιος 2018, 1-2, 2018β, (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/64599>, τελευταία πρόσβαση στις 26/11/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Unicef, *Inter-AgencyCoordination, Turkey Education Sector, Quarter 3*, Ιούλιος- Σεπτέμβριος 2018, 1-3, 2018γ, (Αναγνώστηκε στο: <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/62684>, τελευταία πρόσβαση στις 1/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RP, Turkey Regional Refugee&Resilience Plan 2017-2018*, 2018, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2016/02/Turkey-2016-Regional-Refugee-Resilience-Plan.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 26/12/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *Turkey: Education Factsheet*, 1-3, Αύγουστος 2018, (Αναγνώστηκε από: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/654440.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 1/10/2018).

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, *3RPRegional Monthly Update: 3RP Achievements, Education*, Φεβρουάριος 2018, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2018/04/3RP-Regional-Monthly-Dashboards-February-2018.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 26/11/2018).

Υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας, *The Right To Education For Syrian Refugees And Other Persons Under Temporary Protection*, Μάρτιος 2017, (Αναγνώστηκε από: <http://www.mhd.org.tr/images/yayinlar/MHM-8.pdf>, τελευταία πρόσβαση στις 18/8/2018).

UNICEF, *Syria's Children: A lost generation?, Crisis report March 2011-March 2013*, Νέα Υόρκη, UNICEF, 2013, (Αναγνώστηκε στο: https://www.unicef.org/files/Syria_2yr_Report.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 17/6/2019)

A.2. Νομικά Έγγραφα

Law on foreigners and international protection, Άγκυρα, 2014.

Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ, Άγιος Φραγκίσκος, 1945

A.3. Ηλεκτρονικός Τύπος

BBC, “Russia launches Syria air strikes”, 30 Σεπτεμβρίου 2015, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.bbc.com/news/av/world-34406364/russia-launches-syria-air-strikes>, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).

- CNN*, “U.S., Russia escalate involvement in Syria”, 13 Οκτωβρίου 2015, (Αναγνώστηκε στο: <https://edition.cnn.com/2015/10/13/middleeast/syria-civil-war/index.html>, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).
- DW* “Syria conflict: What do the US, Russia, Turkey and Iran want?”, 23 Ιανουαρίου 2019 (Αναγνώστηκε στο: <https://www.dw.com/cda/en/syria-conflict-what-do-the-us-russia-turkey-and-iran-want/a-41211604>, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).
- Independent*, “Turkey has stopped registering Syrian refugees, says human right group”, 16 Ιουλίου 2018 <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/turkey-syria-immigrants-register-human-rights-a8450171.html>, τελευταία πρόσβαση στις 12/8/2018).
- News Deeply*, “Turkey: Between Hospitality and Hostility”, 27 Φεβρουαρίου 2018, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.newsdeeply.com/refugees/community/2018/02/27/turkey-between-hospitality-and-hostility>, τελευταία πρόσβαση στις 12/8/2018).
- The Guardian*, “Syrian refugees trigger child labour boom in Turkey”, 2 Σεπτεμβρίου 2018, (Αναγνώστηκε από: <https://www.theguardian.com/law/2014/sep/02/syria-refugees-child-labour-turkey>, τελευταία πρόσβαση στις 25/8/2018).
- The Telegraph*, “Turkey plans to offer citizenship to Syrian refugees”, 3 Ιουλίου 2016, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/07/03/turkey-plans-to-offer-citizenship-to-syrian-refugees/>, τελευταία πρόσβαση στις 12/8/2018).
- The Washington Post*, “7 basic questions about the war in Syria”, 18 Δεκεμβρίου 2018, (Αναγνώστηκε στο: https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2018/04/12/syria-explained/?noredirect=on&utm_term=.6aa6d4b9c631, τελευταία πρόσβαση στις 3/6/2019).

A.5. Ιστότοποι

- Atlantic Council*, “As Turkey Places New Restrictions on Aid Groups, Syrian Refugees Pay the Price”, 15 Νοεμβρίου 2017, (Αναγνώστηκε στο: <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/syriasource/turkey-places-new-restrictions-on-aid-groups-syrian-refugees-pay-the-price>, τελευταία πρόσβαση στις 20/8/2018).
- ECRE*, “The EU-Turkey deal poses serious threats to refugees’ and migrants’ human rights”, 4 Δεκεμβρίου 2015, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.ecre.org/the-eu-turkey-deal-poses-serious-threats-to-refugees-and-migrants-human-rights/>, τελευταία πρόσβαση στις 4/5/2018).
- Humanitarian Coalition*, “What is a Humanitarian Emergency?”, (Αναγνώστηκε στο: <http://humanitariancoalition.ca/what-is-a-humanitarian-emergency>, τελευταία πρόσβαση στις 14/2/18).

- Human Rights Watch* “Turkey: Mass Deportations of Syrians”, 22 Μαρτίου 2018, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.hrw.org/news/2018/03/22/turkey-mass-deportations-syrians>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).
- The New Humanitarian* “Turkey steps up crackdown on humanitarian aid groups”, 27 Απριλίου 2017, (Αναγνώστηκε στο: <https://www.thenewhumanitarian.org/news/2017/04/27/turkey-steps-crackdown-humanitarian-aid-groups>, τελευταία πρόσβαση στις 24/3/2019).
- Practical Action*, “Education is the most powerful weapon you can use to change the world”, 21 Μαΐου 2010, (Αναγνώστηκε στο: <https://practicalaction.org/blog/schools-2/education-is-the-most-powerful-weapon-you-can-use-to-change-the-world/>, τελευταία πρόσβαση στις 6/6/2019).
- UNHCR Operational Portal*, “Syria Regional Refugee Response”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: https://data2.unhcr.org/en/situations/syria#_ga=2.233142174.1256827142.1526742362-357322710.1519126000, τελευταία πρόσβαση στις 23/4/2018).
- Seta*, “Education data in years and schooling rate of Syrian children in Turkey”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://www.setav.org/en/education-data-in-years-and-schooling-rate-of-syrian-children-in-turkey/>, τελευταία πρόσβαση στις 16/6/2019).
- Διεθνής Αμνηστία*, “Turkey 2017/2018”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://www.amnesty.org/en/countries/europe-and-central-asia/turkey/report-turkey/>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).
- Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης*, Τουρκία, “*Syria Response*”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://www.turkey.iom.int/syria-response>, τελευταία πρόσβαση στις 17/8/2018).
- Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες*, “Education in Emergencies”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://emergency.unhcr.org/entry/53602/education-in-emergencies>, τελευταία πρόσβαση στις 27/3/2018).
- Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες*, “History of UNHCR”, δ.η., (Αναγνώστηκε από: <http://www.unhcr.org/history-of-unhcr.html>, τελευταία πρόσβαση στις 21/1/18).
- Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “DAFI Programme”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <https://www.unhcr.org/dafi-scholarships.html>, τελευταία πρόσβαση στις 15/12/2018).
- Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες* “Turkey Education Sector Achievement”, , Operational Portal, δ.η., (Αναγνώστηκε από: <https://data2.unhcr.org/en/dataviz/41>, τελευταία πρόσβαση στις 15/3/2019).
- Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “UNHCR expresses concern over EU-Turkey plan”, 11 Μαρτίου 2016 (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/news/latest/2016/3/56dee1546/unhcr-expresses-concern-eu-turkey-plan.html>, τελευταία πρόσβαση στις 6/5/2018).
- Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες*, “Syria Emergency”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/syria-emergency.html>, τελευταία πρόσβαση στις 23/4/2018).

Υπατη Αρμοσθεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, “Τουρκία, Education”, δ.η., (Αναγνώστηκε στο: <http://www.unhcr.org/tr/en/education>, τελευταία πρόσβαση στις 13/8/2018).

B - Δευτερογενείς πηγές

B.1. Βιβλία

- ALVAREZ José E, *International organizations as law-makers*, Οξφόρδη, Oxford University Press, 2005.
- AMERASINGHE Chittharanjan Felix, *Principles of the institutional law of international organizations*, Νέα Υόρκη, Cambridge University Press, 2005.
- ARAS Bülent, YASUN Salih, *The educational opportunities and challenges of Syrian refugee students in Turkey: temporary education centers and beyond*, Κωνσταντινούπολη, Istanbul Policy Center, 2016.
- ARCHER Clive, *International Organizations*, Νέα Υόρκη, Routledge, 2001, Τρίτη έκδοση.
- BARNETT Michael, FINNEMORE Martha, *Rules for the world: International organizations in global politics*, Νέα Υόρκη, Cornell University Press, 2004.
- BERNHARDT Rudolf, et al, *Encyclopedia of public international law*, Άμστερνταμ, Elsevier Science Publishers B.V., 1992.
- CULBERTSON Shelly, CONSTANT Louay, *Education of Syrian Refugee Children: Managing the Crisis in Turkey, Lebanon, and Jordan*. Σάντα Μόνικα, Rand Corporation, 2015.
- DAVIES Lynn, *Education and Conflict: Complexity and Chaos*, Λονδίνο, Routledge, 2003.
- DUXBURY Alison, *The participation of states in international organisations: the role of human rights and democracy*, Κέιμπριτζ, Cambridge University Press, 2011.
- FASULO Linda M, *An Insider's Guide to the UN*, Νιου Χέιβεν, Yale University Press, Τρίτη έκδοση.
- HAMMERSTAD Anne, *The rise and decline of a global security actor: UNHCR, refugee protection, and security*, Νέα Υόρκη, Oxford University Press, 2014.
- HEYWOOD Andrew, *Global politics*. Macmillan International Higher Education, Νέα Υόρκη, 2014.
- HOFFMANN Sophia, SAMUK, Sahizer, *Turkish immigration politics and the Syrian refugee crisis*, Βερολίνο, Working Paper Research Division Global Issues, 2016.
- IRIYE Akira, *Global community: The role of international organizations in the making of the contemporary world*, Καλιφόρνια, California University Press, 2002.
- JACKSON Robert, SORENSEN Georg. *Θεωρία και Μεθοδολογία των Διεθνών Σχέσεων: Η Σύγχρονη Συζήτηση*, Αθήνα, Εκδόσεις Gutenberg, 2006.

- JANMYR Maja, *Protecting civilians in refugee camps: unable and unwilling states, UNHCR and international responsibility*, Λέιντεν, Martinus Nijhoff Publishers, 2013.
- KLABBERS, Jan. *An introduction to international institutional law*. Κέμπριτζ, Cambridge University Press, Δεύτερη έκδοση, 2009.
- LOESCHER Gil, BETTS Alexander, MILNER James, *The United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR): The politics and practice of refugee protection into the 21st century*, Abingdon, Routledge, 2008.
- MUNDY, Karen, DRYDEN-PETERSON, Sarah. *Educating children in conflict zones: Research, policy, and practice for systemic change--a tribute to Jackie Kirk*, ΝέαΥόρκη, Teachers College Press, 2015.
- PINTO, Fernando Alberto Afonso. *The role of Governmental and Non-Governmental International Organizations in the management of the refugee crisis*, PhD Thesis, 2017.
- QUINTANILLA Jesse Hardman et al., *Reporting on Humanitarian Crises: A Manual for Trainers & Journalists and an Introduction for Humanitarian Workers*, Καλιφόρνια, Internews, 2014.
- SOMMERS, Marc, *Children, Education and War: Reaching Education for All (EFA) Objectives in Countries Affected by Conflict*, Ουάσιγκτον, World Bank, 2002.
- WILLIAMS Peter, *Achieving Education for All: Good Practice in Crisis and Post Conflict Reconstruction- a handbook for education policy makers and practitioners in Commonwealth countries*. Λονδίνο, Common wealth Secretariat, 2006.
- ΑΣΔΕΡΑΚΗ Φωτεινή, *Ευρώπη και Παιδεία*, Αθήνα, Σιδέρης, 2008.
- ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ Παρούλα, ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ Κωνσταντίνος, ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μιλτιάδης, *Διεθνείς Οργανισμοί*, Αθήνα, Σάκκουλα, 2015.
- ΦΡΑΓΚΟΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΧΡΗΣΤΟΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΣ, *Εισαγωγή στην παγκόσμια πολιτική, Έννοιες, θεωρήσεις, δρώντες, δομές και διαδικασίες*, Αθήνα, Επίκεντρο, 2018.

B.2 Επιστημονικά άρθρα

- AGUILAR Pilar, RETAMAL Gonzalo, Protective environments and quality education in humanitarian contexts. *International Journal of Educational Development*, 29,1, 2009, 3-16.
- ΑΤΑÇ, Ilker, et al, Contested B/Orders. Turkey's Changing Migration Regime. An Introduction. *movements. Journal for Critical Migration and Border Regime Studies*, 3,2, 2017, 9-21.
- BABAN Feyzi, ILCAN Suzan, RYGIEL Kim, “Syrian refugees in Turkey: pathways to precarity, differential inclusion, and negotiated citizenship rights”, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 43, 1, 2017 41-57.

- BARNETT Michael, Refugees and humanitarianism, *The Oxford Handbook of Refugee and Forced Migration Studies*, 2014, 241-252.
- BELTEKIN Nurettin, “Turkey's Progress toward Meeting Refugee Education Needs the Example of Syrian Refugees”. *Eurasian Journal of Educational Research*, 66, 2016, 175-190.
- BIRCAN Tuba, SUNATA Ulas, Educational assessment of Syrian refugees in Turkey. *Migration Letters*, 1,3, 2015, 226-237.
- BURDE Dana, et al, Education in emergencies: A review of theory and research. *Review of Educational Research*, 87, 3, 2017, 619-658.
- DAVIES Lynn, TALBOT, Christopher. Learning in conflict and post conflict contexts. *Comparative Education Review*, 52,4, 2008, 509-517.
- DYKMANN Klaas, The History of International Organizations—What is New?, *Journal of International Organizations Studies*, 2,2, 2011, 79-82.
- İÇDUYGU Ahmet, ŞİMŞEK, Doğus, Syrian refugees in Turkey: Towards integration policies. *Turkish Policy Quarterly*, 15,3, 2016, 59-69.
- MITCHELL Ejolee, FUKUDA-PARR, Sakiko, “The New School”, *Human Rights & Poverty: Case Studies*, 17 Δεκεμβρίου 2014 (Αναγνώστηκε στο: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/39932595/HRP_Syria_paper_cmb.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1537520378&Signature=lajW4oPXKlbAKZT69YhhIkEJQ94%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DSyrian_Refugees_The_Right_to_Education_i.pdf, τελευταία πρόσβαση στις 15/9/2018).
- LOESCHER Gil, UNHCR's Origins and Early History: Agency, Influence, and Power in Global Refugee Policy. *Refuge: Canada's Journal on Refugees*, 33,1, 2017, 77-86
- MCCARTHY Aslihan Tezel, Politics of refugee education: Educational administration of the Syrian refugee crisis in Turkey, *Journal of Educational Administration and History*, 50,3, 2018, 223-238.
- MCEWEN Michelle, “Refugee Resettlement in Crisis: The failure of the EU-Turkey Deal and the Case of Burden-Sharing”, *Swarthmore International Relations Journal*, 1.2, 2017, 20-32.
- MEMISOGLU Fulya, ILGIT Asli, Syrian refugees in Turkey: multifaceted challenges, diverse players and ambiguous policies. *Mediterranean Politics*, 22, 3, 2017, 317-338.
- POON Jenny, “EU-Turkey Deal: Violation of, or Consistency with, International Law?”, *European Papers*, 1, 2016, 195-1203.
- SMITH, Alan, Education in the twenty-first century: Conflict, reconstruction and reconciliation. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 35,4, 2005, 373-391.
- TALLBERG Jonas, et al. The performance of international organizations: a policy output approach. *Journal of European Public Policy*, 23,7, 2016, 1077-1096.

UNUTULMAZ, K. Onur. Turkey's Education Policies towards Syrian Refugees: A Macro-level Analysis. *International Migration*, 57.2, 2019, 235-252.

VOLGY, Thomas J., et al Identifying formal intergovernmental organizations, *Journal of Peace Research*, 45,6, 2008, 849-862.

WINTHROP Rebecca, KIRK, Jackie, Learning for a bright future: Schooling, armed conflict, and children's well-being. *Comparative Education Review*, 52,4, 2008, 639-661.

B.3 Εκθέσεις

COŞKUN İpek, EMIN Müberra Nur, *A road map for the education of Syrians in Turkey: Opportunities and challenges*, Άγκυρα, SETA

CRISP Jeff, TALBOT Christopher, CIPOLLONE Daiana B., *Learning for a future: refugee education in developing countries*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2001.

DRYDEN-PETERSON, Sarah. *Refugee education: A global review*. Γενεύη, Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, 2011

GEE Stephanie, " *When I Picture My Future, I See Nothing*": *Barriers to Education for Syrian Refugee Children in Turkey*. *Human Rights Watch*, 2015

KANAT Kılıç Buğra, ÜSTÜN Kadir, *Turkey's Syrian refugees: Toward integration*, Κωνσταντινούπολη, SETA publications, 2015.

KIRIŞCI Kemal, *Syrian refugees and Turkey's challenges: Going beyond hospitality*, Ουάσιγκτον, Brookings Institute, 2014.

PIGOZZI Mary Joy, *Education in emergencies and for reconstruction: A developmental approach*. Νέα Υόρκη, UNICEF, 1999.

SINCLAIR Margaret. Education in emergencies, στο *Learning for a future: Refugee education in developing countries*, Γενεύη, Ύπατη Αρμοστέία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, 2001.

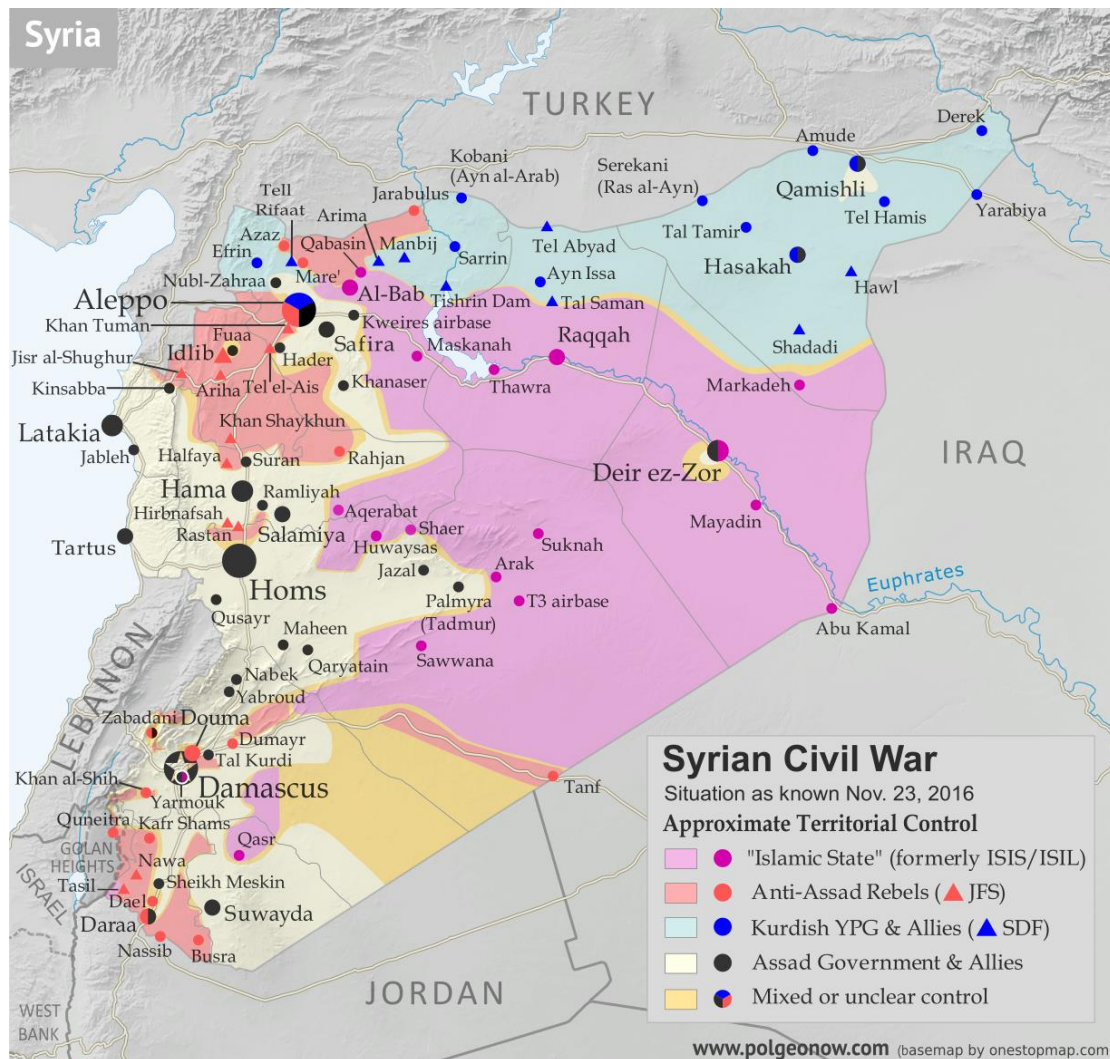
SINCLAIR Margaret, UNESCO. *Planning education in and after emergencies*, Παρίσι, UNESCO, International Institute for Educational Planning, 2001.

SOMMERS, Marc. *Co-Ordinating Education during Emergencies and Reconstruction: Challenges and Responsibilities*, Παρίσι, International Institute for Educational Planning (IIEP) UNESCO, 2004.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Α. Χάρτες

Α.1. Χάρτης της Συρίας (Νοέμβριος 2016)

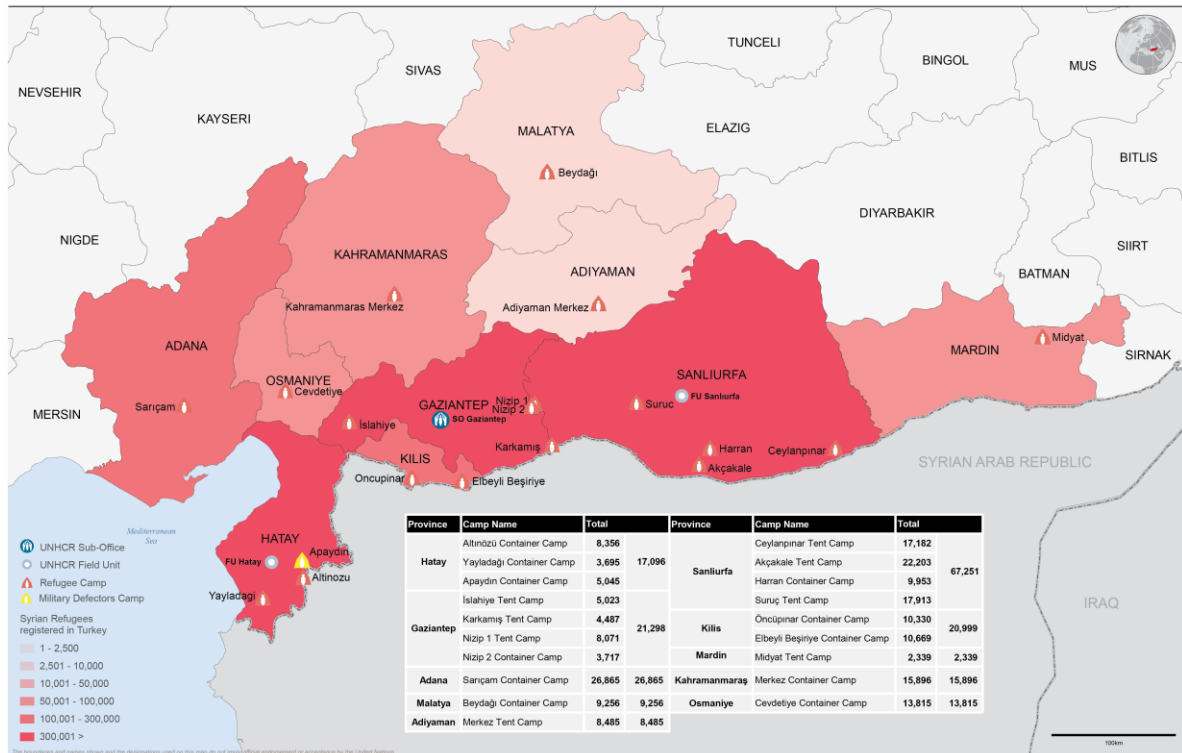
Πηγή: Political Geography Now, "Syrian Civil War Control Map & Report: November 2016", 23 Νοεμβρίου 2016

A.2 Χάρτης Συρίας (Αύγουστος 2018)

UNHCR Turkey:

Syrian Refugee Camps and Provincial Breakdown of Syrian Refugees Registered in South East Turkey

as of 13 August 2018

Creation date: 10 September 2018 Sources: UNHCR, DGM, AFAD Author: UNHCR - Turkey Feedback: IMTurkey@unhcr.org

Πηγή: Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, “UNHCR Turkey - Syrian Refugee Camps and Provincial Breakdown of Syrian Refugees Registered in South East Turkey”, Σεπτέμβριος 2018

B. Νομικά Έγγραφα

B.1. «Νόμος περί αλλοδαπών και διεθνούς προστασίας», Τουρκία, 6, 2014

SECTION ONE

Purpose, Scope and Definitions

Purpose

ARTICLE 1 –

(1) The purpose of this Law is to regulate the principles and procedures with regard to foreigners' entry into, stay in and exit from Turkey, and the scope and implementation of the protection to be provided for foreigners who seek protection from Turkey, and the establishment, duties, mandate and responsibilities of the Directorate General of Migration Management under the Ministry of Interior.

Scope

ARTICLE 2 –

(1) The provisions of this Law apply to the activities and actions related to foreigners; the international protection to be extended in cases of individual protection claims of foreigners at borders, the border gates or within Turkey; the immediate temporary protection

PART ONE

PURPOSE, SCOPE, DEFINITIONS

AND NON-REFOULEMENT

Part One Purpose, Scope, Definitions And Non-Refoulement 17 to be provided to foreigners in cases when there is a large influx into Turkey and where they cannot return back to the country they were forced to leave; and, the structure, duties, mandate and responsibilities of the Directorate General of Migration Management.

(2) This Law shall be implemented without prejudice to provisions of international agreements to which Turkey is party to and specific laws.

SECTION TWO

Residence

Residence permit

ARTICLE 19 –

(1) Foreigners who would stay in Turkey beyond the duration of a visa or a visa exemption or, [in any case] longer than ninety days should obtain a residence permit. The residence permit shall become invalid if not used within six months.

Exemption from residence permit

ARTICLE 20 –

(1) A residence permit shall not be required from those foreigners listed below:

- a) who have arrived with a valid visa or by virtue of visa exemption for a stay up to ninety days, within the period of the visa or the visa exemption;
- b) holders of Stateless Person Identity Card;
- c) members of the diplomatic and consular missions in Turkey;
- ç) family members of diplomatic and consular officers, provided they are notified to the Ministry
of Foreign Affairs;
- d) members of the representations of international organisations in Turkey whose status has been determined by virtue of agreements;
- e) who are exempt from a residence permit by virtue of international agreements which Turkey is a party to;
- f) who fall within the scope of Article 28 of Law № 5901;
- g) holders of the documents listed in paragraph
seven of article 69 as well as the first paragraphs
of Articles 76 and 83.

(2) Foreigners listed in subparagraphs (c), (ç), (d) and

(e) of the first paragraph shall be issued a document of which the format and content shall be jointly determined by the Ministry and the Ministry of Foreign Affairs. In cases where these foreigners wish to stay in Turkey, after the end of their status that entitled them to exemption from a residence permit, shall apply with the governorates within ten days to obtain a residence permit.

Refugees

ARTICLE 61 –

(1) A person who as a result of events occurring in European countries and owing to well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of his citizenship and is unable or, owing to such fear, is unwilling to avail himself or herself of the protection of that country; or who, not having a nationality and being outside the country of his former residence as a result of such events, is unable or, owing to such fear, is unwilling to return to it, shall be granted refugee status upon completion of the refugee status determination process.

(2) Conditional refugees

ARTICLE 62 –

PART THREE

INTERNATIONAL PROTECTION

A person who as a result of events occurring outside European countries and owing to well-founded fear of being persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a particular social group or political opinion, is outside the country of his nationality and is unable or, owing to such fear, is unwilling to avail himself or

herself of the protection of that country; or who, not having a nationality and being outside the country of former habitual residence as a result of such events, is unable or, owing to such fear, is unwilling to return to it, shall be granted conditional refugee status upon completion of the refugee status determination process. Conditional refugees shall be allowed to reside in Turkey temporarily until they are resettled to a third country.

B.2. «Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ», Άγιος Φραγκίσκος, 1944

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

Σκοποί και αρχές

Άρθρο 1.

Οι σκοποί των Ηνωμένων Εθνών είναι:

1. Να διατηρούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, και για να επιτευχθεί αυτό: να παίρνουν αποτελεσματικά συλλογικά μέτρα για να προλαβαίνουν και να απομακρύνουν κάθε απειλή της ειρήνης και για να καταστέλλουν κάθε επιθετική ενέργεια ή άλλης μορφής παραβίαση της ειρήνης και να επιτυχαίνουν, με ειρηνικά μέσα και σύμφωνα με τις αρχές της δικαιοσύνης και του διεθνούς δικαίου, διευθέτηση ή διακανονισμό διεθνών διαφορών ή καταστάσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διατάραξη της ειρήνης.

2. Να αναπτύσσουν ανάμεσα στα έθνη φιλικές σχέσεις που θα βασίζονται στο σεβασμό της αρχής των ίσων δικαιωμάτων και της αυτοδιαθέσεως των λαών και να παίρνουν άλλα μέτρα κατάλληλα για την ενίσχυση της παγκόσμιας ειρήνης.

3. Να επιτυχαίνουν διεθνή συνεργασία για την επίλυση διεθνών προβλημάτων οικονομικής, κοινωνικής, πολιτιστικής και ανθρωπιστικής φύσεως, και για την ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών για όλους, χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας, και
4. Να αποτελούν ένα κέντρο που θα συντονίζει τις ενέργειες των εθνών για την επίτευξη αυτών των κοινών σκοπών.

Άρθρο 2.

Ο Οργανισμός και τα μέλη του, κατά την επιδίωξη των Σκοπών που αναφέρονται στο Άρθρο 1, θα ενεργούν σύμφωνα με τις παρακάτω Αρχές:

1. Ο Οργανισμός βασίζεται στην αρχή της κυρίαρχης ισότητας όλων των Μελών του.
2. Κάθε Μέλος, προκειμένου να εξασφαλίζει για όλα τα Μέλη του Οργανισμού τα δικαιώματα και τα πλεονεκτήματα που πηγάζουν από την ιδιότητα του Μέλους, πρέπει να εκπληρώνει με καλή πίστη τις υποχρεώσεις που ανέλαβε σύμφωνα με τους όρους αυτού του Χάρτη.
3. Όλα τα Μέλη θα ρυθμίζουν τις διεθνείς διαφορές τους με ειρηνικά μέσα, έτσι ώστε να μην μπαίνουν σε κίνδυνο η διεθνείς ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και η δικαιοσύνη.

4. Όλα τα Μέλη στις διεθνείς τους σχέσεις θα απέχουν από την απειλή ή τη χρήση βίας, που εκδηλώνεται εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους είτε με οποιαδήποτε άλλη ενέργεια ασυμβίβαστη προς τους Σκοπούς των Ηνωμένων Εθνών.

5. Όλα τα Μέλη θα παρέχουν στα Ηνωμένα Έθνη κάθε βοήθεια σε κάθε ενέργεια που αναλαμβάνουν σύμφωνα με τους όρους αυτού του Χάρτη και δε θα βοηθούν κανένα κράτος εναντίον του οποίου τα Ηνωμένα Έθνη θα έχουν προχωρήσει σε προληπτικές ή εξαναγκαστικές ενέργειες.

6. Ο Οργανισμός θα εξασφαλίζει ώστε τα κράτη που δεν είναι Μέλη των Ηνωμένων Εθνών να ενεργούν σύμφωνα μί αυτές τις Αρχές, σε όσο βαθμό αυτό θα χρειάζεται για να διατηρηθεί η διεθνείς ειρήνη και ασφάλεια.

7. Καμιά διάταξη αυτού του Χάρτη δε θα δίνει στα Ηνωμένα Έθνη το δικαίωμα να επεμβαίνουν σε ζητήματα που ανήκουν ουσιαστικά στην εσωτερική δικαιοδοσία οποιουδήποτε κράτους και δε θα αναγκάζει τα Μέλη να υποβάλλουν τέτοια θέματα για ρύθμιση σύμφωνα με τους όρους αυτού του Χάρτη. Η αρχή όμως αυτή δεν πρέπει να εμποδίζει την εφαρμογή των εξαναγκαστικών μέτρων που προβλέπονται από το Κεφάλαιο 7.